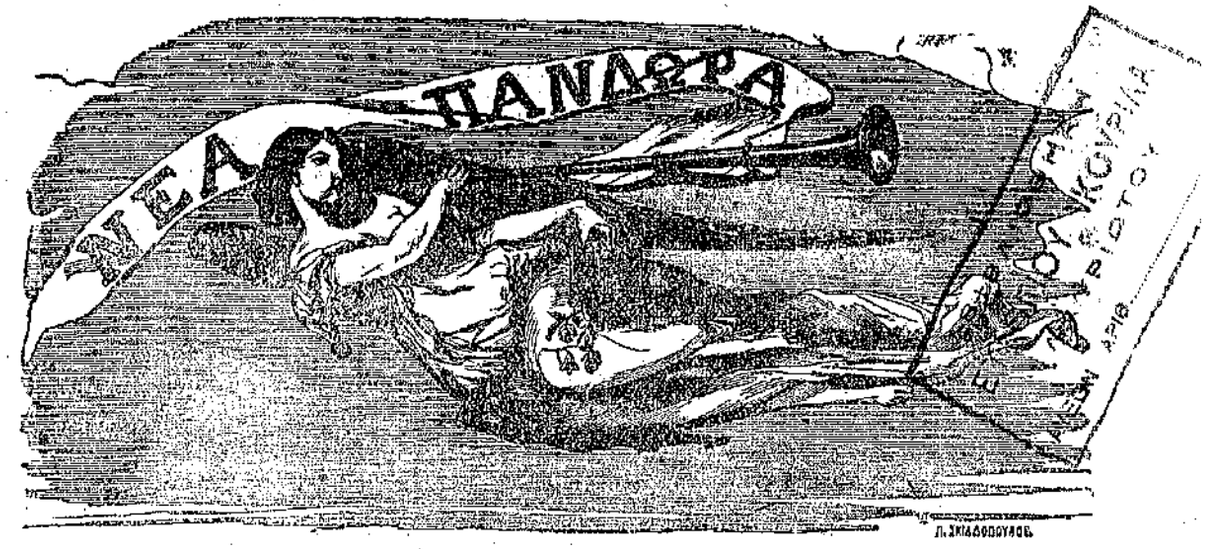

1 ΑΠΡΙΛ. 1852. ΤΟΜΟΣ Γ'. ΦΥΛΛ. 49.

Η ΔΙΑΘΗΚΗ ΤΗΣ ΧΑΜΚΩΣ

(κατὰ τὸ Γαλλικὸν τοῦ Εὐγενίου Σύου).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΤΟ ΘΗΡΙΟΝ.

Εἰς ψυχρὰν καὶ θυελλώδη ἑσπέραν τοῦ Ἰανουαρίου 1788, ὁ ἄνεμος χιόνα φέρων καὶ χάλαζαν, ἐμυκᾶτο ἀγρίως διὰ τῆς φάραγκος τῆς ἀγούσης ἀπὸ Τεπελενίου εἰς τὸ Βεράτιον, καὶ ἐμάστιζε τὴν στενὴν ὁδὸν ἥτις προσαναβαίνουσα τὴν κρημνώδη πλευρὰν τῆς κοιλάδος, τραχεῖα μὲν καθ' ἑαυτήν, ἔτι τραχυτέρα ἐγίνετο διὰ τῶν βράχων οἵτινες ἄνωθεν κατακρημνιζόμενοι τὴν ἐπλήρουν. Ἐπεκρέματο δὲ ἡ ὁδὸς αὕτη ἐπὶ τοῦ ὁρμητικοῦ ῥεύματος τῆς Βοϊούσης, τοῦ ποταμοῦ, ὅστις βρέξας τοῦ Τεπελενίου τὰ τείχη, ῥέει πρὸς βορρᾶν, καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν Ἀδριατικήν.

Σκοτεινὴ τοῦ χάους εἰκὼν ἦτον ἡ βαθεῖα καὶ ἔρημος αὕτη φάραγξ. Γιγαντιαῖοι ὄγκοι γρανίτου φαιοῦ, ὑφ' ὑπογείων σπασμῶν συντριβέντες, καὶ διατεθέντες ὑπὸ τῶν αἰώνων εἰς ἀμόρφους καὶ ἀτάκτους σωροὺς, περιέκλειον τὴν στενὴν κοιλάδα καὶ τὴν ὁδὸν, καὶ εἰς τριακοσίων ποδῶν αἰρόμενοι ὕψος, προσεπένευον κατὰ τὰς κορυφὰς αὐτῶν, τεράστιον θόλον ἀποτελοῦντες, καὶ συναπλέκοντο μετὰ τῶν σκοτεινῶν κλάδων τῶν πιτύων καὶ ἐλατῶν, αἵτινες ἑκατέρωθεν ἐπὶ τῆς ἀβύσσου ἐπικρεμάμεναι, ἀπέκλειον αὐτῆς πᾶσαν φαιδρὰν τοῦ ἡλίου ἀκτῖνα. Πολλάκις δὲ οἱ γεγηρακότες αὐτῶν κορμοὶ, ἐκριζούμενοι ὑπὸ τῶν καταιγίδων, αἵτινες ἐνεφιλοχώρουν εἰς τὰς ἀγρίας αὐτὰς στενωποὺς τῆς Ἠπείρου, κατεκυλίοντο κατὰ τῶν βαράθρων, καὶ ἢ ἀνεχαιτίζοντο ὑπὸ τῶν προκαταπεσόντων βράχων, ὅσοι διέτεμνον τὴν ὁδὸν, ἢ ἐπ' αὐτῶν ἀναπετῶντες κατεκρημνίζοντο εἰς τὴν Βοϊοῦσαν, καὶ παρεσύροντο ἀπ' αὐτῆς τὰ βοΐζοντα ὕδατα.

Ἐν τούτοις ἡ καταιγὶς ἐπέτεινε τὴν ὁρμήν της, καὶ ἡ ἠχὼ ἐπανελάμβανε τοὺς μανιώδεις της συριγμούς. Ὁ ἄνεμος ἐνίοτε εἰσβιαζόμενος ἐντὸς τῶν ἐρήμων αὐτῶν στενωμάτων, ἐμιμεῖτο τὸν πάταγον τοῦ ἐνσκήπτοντος κεραυνοῦ, καὶ ἀνήρπαζε στροβίλους λευκοὺς χιόνος· συγχρόνως δὲ παχέα, τεφρόχροα νέφη ἐπεκάθηντο βαρέως εἰς τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων, πληροῦντα ὀμίχλης καὶ σκότους τὴν στενωπόν. Ὁσάκις δ' αἰφνιδίως ἐσίγων οἱ φοβεροὶ φθόγγοι τῆς τρικυμίας, οἱ γυμνοὶ κλάδοι τῶν πλατάνων, οἵτινες ἐφύοντο παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ, καὶ ὑψοῦντο μέχρι τοῦ χείλους τῆς ὁδοῦ, ἠκούοντο τρίζοντες ἀπαισίως.

Αἰφνης παιδίον δεκαετὲς περίπου, ἰσχνὸν, ἡλιοκαὲς καὶ ἡμίγυμνον, τὴν κόμην ἔχον λυτὴν καὶ περὶ τοὺς ὤμους ἐσχισμένην φορεῖν προβπὰν, ἐφάνη ἀπὸ κλάδου εἰς κλάδον μετὰ μεγίστης εὐκινησίας ῥιπτόμενον, καὶ ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ ἔφθασεν εἰς τὴν κορυφὴν ἑνὸς τῶν ὑψηλοτέρων δένδρων. Ἐντεῦθεν δὲ μετ' ἐκφράσεως φρίκης πρὸς τὴν κοίτην τοῦ ποταμοῦ ἀφορῶν, ἐξέπεμπεν ἀνάθρους κραυγάς· καὶ ἔπειτα στρέφων ἀπογνώσεως βλέμμα πρὸς τὴν ὁδὸν, ἐφαίνετο διαμετροῦν τὴν ἀπόστασιν, καὶ ἀναλογιζόμενον ἂν δύναται νὰ πηδήσῃ εἰς τὴν ὁδὸν ὅπως διαφύγῃ ἐχθρόν τινα ἐπικείμενον. Βλέπον ὅμως ἀκατόρθωτον τὸ πρᾶγμα, τὸ παιδίον ἤρχισε νὰ φωνάζῃ ἐκ νέου μετ' ἀπελπισίας, καὶ νὰ ἐπικαλῆται εἰς βοήθειαν τὸν πατέρα του. Ἀλλ' οὐδεὶς ἀπεκρίνετο· ἡ δὲ φωνὴ τῆς καταιγίδος ἐμυκᾶτο πάντοτε.

Ἀλλ' ἰδοὺ ἄρκτος ὑπερμεγέθης ἐφάνη ὑπὸ τὸ δένδρον, ὡς δέκα πόδας ὑπὸ τὸ μέρος ὅπου κατέφυγε τὸ παιδίον, καὶ ἤρχισεν, εἰς τοῦ γονατώδους πλατάνου τὰς ἐξοχὰς τοὺς βαρεῖς της πόδας στηρίζουσα, ν' ἀναρριχᾶται βραδέως, καὶ μετὰ περισκέψεως. Ἦτον δὲ ἄρκτος μελανόξανθος, ὡς ὅλαι αἱ οἰκοῦσαι τοῦ Ἀλιάκμονος τὰ ἄγρια σπήλαια, καὶ ἐκεῖθεν εἰς δρυμεῖς χειμῶνας κατερχόμεναι ἐνίοτε εἰς τῆς Ἠπείρου τὰς πεδιάδας.

Τὸ θηρίον, κρίνον ἀναμφιβόλως ὅτι ἡ λεία του δὲν

ἐδύνατο πλέον νὰ τὸ διαφύγῃ, ἔμεινεν ἐπὶ μίαν στιγμὴν ἀκίνητον. Τότε δὲ τὸ δυστυχὲς παιδίον, συλλέγον ὅ,τι τῷ ἐναπέμενε ζωῆς, δυνάμεως καὶ ἐλπίδος, ἀφῆκε τελευταίαν καὶ μεγάλην φωνήν· καὶ πελιδνὸν ἔπειτα, τὰ χείλη λευκά, ὑπὸ σπασμωδικοῦ κατεχόμενον τρόμου, καὶ ὀδόντων βρυγμοῦ, μόλις κατώρθωσε νὰ κινήσῃ τὴν χεῖρα εἰς σημεῖον τοῦ σταυροῦ· καὶ ἔπειτα, κλεῖσαν τοὺς ὀφθαλμούς, περιέμεινε τὸν θάνατον . . . Ἡ δὲ ἄρκτος, ἀφ' οὗ ἐβάρυνεν ἐπ' ὀλίγον εἰς ἕνα τῶν ἰσχυροτέρων κλάδων, ὅπως βεβαιωθῇ ὅτι ἀντέχει, ἐξηκολούθησε ν' ἀναβαίνῃ . . .

Ἡ τρικυμία ἐβρυχᾶτο πάντοτε. Τὸ παιδίον ὅμως αἴφνης ἠνέωξε τοὺς ὀφθαλμούς, ἔτεινε τὸ ὠτίον, καὶ ἐφάνη ἀκοῦον μετ' ἀγωνίας ἀπεριγράπτου. Τῷ ὄντι κυνῶν ὑλακαί, μεμακρυσμέναι καὶ ἀμφίβολοι κατ' ἀρχάς, ἠκούσθησαν πλησιάζουσαι κατ' ὀλίγον, καὶ τέλος ἀντήχησαν καθαραί. Στρέφον τότε πάλιν τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸν ποταμὸν,

— Πάτερ, ἔκραξε τὸ παιδίον, πάτερ, ἐδῶ!

— Ἔχε θάρρος, Ἀθανάση μου, καὶ παρακάλει τὴν παναγίαν, ἀπεκρίθη φωνὴ ἀνδρική, ἣν διαίου δρόμου ἀγὼν καθίστα ἐναγώνιον καὶ ἀσθματικήν.

Ἐνταυτῷ δὲ λίθος, ῥωμαλαίως σφενδονισθείς, ἐκτύπησε τὸ ζῶον εἰς τὸ πλευρὸν, καὶ τὸ ἐβίασε νὰ σταθῇ, καὶ νὰ στρέψῃ τὸ βλέμμα πρὸς τὴν ῥίζαν τοῦ δένδρου. Αἱ ὑλακαὶ τῶν κυνῶν ἔγιναν τότε μανιώδεις, καὶ ἡ φωνὴ ἐπανέλαβε·

— Ἔχε θάρρος, Ἀθανάση!

Καὶ ἐν τῷ ἅμα ἀνὴρ εὔρωστος, ἀρνακίδας καὶ αὐτὸς περιβεβλημένος, καὶ μακρὰν μάχαιραν εἰς τοὺς ὀδόντας κρατῶν, ἐφάνη ἀναβαίνων τὸ δένδρον, καὶ εἰς μικρὰν ἀπόστασιν φθᾶς τῆς ἄρκτου, ἐστάθη καὶ τὴν παρετήρει. Τὸ δὲ θηρίον, ἰσχυρῶς τὸν κλάδον σφίγγον ἐφ' οὗ ἵστατο, ἠνέωξε φάρυγκα ἀγριώτατον, καὶ ἤρχισε νὰ βρυχᾶται. Ἀλλ' ὁ ἀτρόμητος κάτοικος τῶν ὀρέων, ὠφεληθεὶς ἐκ τοῦ ὅτι τὸ ζῶον, διότι ἐπεπρόσθει ὁ κορμὸς τοῦ δένδρου, δὲν ἐδύνατο εὐκόλως νὰ μεταχειρισθῇ τοὺς φοβεροὺς ὄνυχάς του, ἔφθασεν ἀπέναντι αὐτοῦ, καὶ περιβάλλων ἰσχυρῶς τὸν πλάτανον μὲ τὰ γόνατά του, συνέλαβε διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς τὴν ἄρκτον κατὰ τὸν αὐχένα ἐκ τοῦ δασέος της δέρματος, καὶ διὰ τῆς ἄλλης τῇ ἐβύθισεν εἰς τὴν καρδίαν τὴν μάχαιραν, καὶ ἀνέκραξε μετ' εὐγνώμονος ἐνθουσιασμοῦ ὅ,τι πολλάκις ἤκουσε ψαλλόμενον εἰς τὴν ἐκκλησίαν του.

— Ὁ θεὸς μεθ' ἡμῶν!

Οὕτω πληγωθὲν τὸ θηρίον, ἀφῆκε φοβερὸν μυκυθμὸν, καὶ ἐκτείναν ὅσον ἐδύνατο ἕνα τῶν βαρέων ποδῶν του, κατώρθωσε νὰ ἐμπήξῃ τοὺς ὀξεῖς ὄνυχάς του εἰς τὴν πλάτην τοῦ Ἕλληνος.

Ἀλλ' αὐτὸς μετὰ λύσσης ἔτι μᾶλλον ὑπὸ τοῦ πόνου μυοπούμενος, τῷ κατέρερε νέαν πληγὴν, τόσῳ καιρίαν, ὥστε ἡ ἄρκτος ἔπεσεν ἀπὸ τὸ δένδρον, ἀλλ' εἰς τὴν πτῶσίν της συμπαρέσυρε καὶ τὸν νικητήν της. Εὐτυχῶς ὅμως τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος ἦν ἀργιλῶδες, καὶ ἐκαλύπτετο ἀπὸ φύλλων στρῶμα παχὺ καὶ κάθυγρον ἀπὸ τὰς βροχὰς τοῦ χειμῶνος, ὥστε ὁ Ἕλλην δὲν συνετρίβη πεσών. Ἀλλ' εἰ καὶ πνέουσα ἤδη τὰ λοίσθια, ἡ ἄρκτος ἐδύνατο νὰ τὸν σπαράξῃ ἀκόμη ἐν τῇ φοβερᾷ ἀγωνίᾳ της, ἄνευ τῆς βοηθείας τῶν δύω του μολοσσῶν, κυνῶν μεγάλων καὶ λευκοτρίχων, οἵτινες ὁρμήσαντες κατὰ τοῦ θηρίου, τὸ ἀπέπνιξαν μετ' ἐπίμονον πάλην, ἐφ' ἧς οἱ ὄνυχές του ἐχάραξαν τὸ δέρμα των πολλαχοῦ.

Τῆς πάλης δὲ ταύτης πάσας τὰς φάσεις παρηκολούθησεν ἄλλοτε μὲν μετὰ τρόμου, ἄλλοτε δὲ μετὰ παραφορᾶς τὸ παιδίον ἀπὸ τοῦ δένδρου· ὅταν δὲ εἶδε τὴν ἄρκτον ἐκπνέουσαν ὑπὸ τοῦ πατρός του τὴν μάχαιραν, ἀφῆκε φωνὴν ἀγρίας χαρᾶς, καὶ ὁλισθῆσαν κάτω τοῦ κορμοῦ, ἔτρεξε πρὸς τὸν πατέρα του, ὅστις τὸ ἐνέκλεισε μετ' ἀγάπης περιπαθοῦς εἰς τὴν εὔρωστον καὶ καθημαγμένην ἀγκάλην του, τὸ κατεφίλησε, καὶ ἀνέτεινε πρὸς τὸν οὐρανὸν βλέμμα ἐν ᾧ ἔλαμπε φιλοστόργια καὶ εὐγνωμοσύνη. Ἐν μέσῳ τοῦ θορύβου τῆς τρικυμίας, ἐν μέσῳ τῆς ἀγρίας ταύτης ἐρήμου, περικεκαλυμμένης σχεδὸν ἤδη ὑπὸ τοῦ σκότους, ἀπέναντι τοῦ ἐσπαραγμένου πτώματος, εἰς οὗ τὸ νεκρὸν ὄμμα ἤστραπτεν εἰσέτι ἡ ἀπειλὴ, ἡ σκηνὴ αὕτη εἶχε κατανυκτικόν τι καὶ μέγα.

— Πάτερ! σ' ἐπλήγωσεν! . . . ἀνέκραξεν ὁ Ἀθανάσιος. δεικνύων κηλίδας αἵματος αἵτινες ἐμίαινον τὴν δερματίνην τοῦ πατρός του φλοκάταν.

— Νομίζω, εἶπεν αὐτὸς, στρέφων τὴν κεφαλήν του πρὸς τὸ ἀριστερὸν ὦμόν του. Χρῖσε τὴν πληγὴν μὲ ὀλίγον πηλὸν, καὶ ὁ θεὸς βοηθός!

Ἔπειτα δὲ, καθήσας ἐπὶ τῆς ἄρκτου, ἀπεδύθη, ἂν καὶ ἔπιπτεν ἀκόμη χιών, καὶ ἐγύμνωσε τὰς πληγὰς τῆς ῥωμαλαίας του ὠμοπλάτης· ἐν ᾧ δὲ διὰ τῆς χειρός του ἐκολάκευε τοὺς δύω του μολοσσοὺς, στηρίζοντας ἐπὶ τῶν γονάτων του τὰς ζωηρὰς κεφαλάς των αἵτινες ἐξέφραζον εὐφυΐαν καὶ θάρρος, τὸ παιδίον ἐμάλασσεν εἰς τὰς μικρὰς χεῖράς του τῆς ὄχθης τὴν ἄργιλλον, καὶ ἀντλῆσαν εἰς τὸ φέσιόν του ἐκ τοῦ καταψύχρου ὕδατος τοῦ ποταμοῦ, ἔπλυνεν ἐπιμελῶς τὸ πεπηγὸς αἷμα τῆς πληγῆς, καὶ ἐπέθεσε τὴν δροσερὰν καὶ παχεῖαν ἀλοιφὴν, ἐπικαλύψαν αὐτὴν διά τινων φύλλων ξηρῶν.

— Ἀθανάση μου, εἶπεν ὁ Ἠπειρώτης, ὁ καλήτερος ἐξοχώτατος τῆς κατηραμένης στρίγλας τοῦ Τεπελενίου, — Θεέ μου, φύλαττε! (καὶ ἔκαμε τὸν σταυρόν του)— δὲν ἠμποροῦσε νὰ δέσῃ τὴν πληγήν μου καλήτερα. Δύσκολον δὰ ἦτον τὸ κυνήγι μας, ὅμως καὶ ἤξιζε. Ἡ καλή σου, λιγνὴ δὲν εἶναι, ἐπρόσθεσε, περιφέρων τὴν τραχεῖάν του χεῖρα εἰς τὰ πλευρὰ τοῦ θηρίου. Αὐτὸν τὸν χιμῶνα θὰ ἔχετε κρέας ἁλατισμένον σὺ καὶ ἡ μήτηρ σου, καὶ τὸ δέρμα της θὰ γίνῃ ἐξαίρετον σκέπασμα διὰ τὰς ψυχρὰς νύκτας. Χάρις εἰς τὴν Παναγίαν! δὲν λησμονεῖ τοὺς δούλους της, καὶ μᾶς ἔστειλε τὴν εὐτυχίαν αὐτήν!

Τοιαύτη ἦτον ἡ ἀπορία, τοιαύτη ἡ ἐλεεινὴ κατάστασις τῶν δυστυχῶν τούτων, οὓς ἓν νεῦμα τοῦ Σατράπου Ἀλῆ εἶχεν ἐκτοπίσει ἀπὸ τῆς πατρίδος των Χαονίας εἰς τὰ ἄξενα ταῦτα μέρη τῆς Ἠπείρου, τοιαύτη ἦτον ἡ κακή των μοῖρα, ὥστε ὁ πατὴρ τοῦ

Ἀναστασίου εὐδαιμονίαν σχεδὸν θεώρει τὸν ἔσχατον κίνδυνον ὃν διέτρεχεν αὐτὸς καὶ τὸ παιδίον του, ὅστις ὅμως τοῖς ἐπρομήθευεν ἀνέλπιστον τροφὴν, τὸ φονευθὲν ζῶον.

— Καὶ τί θὰ κάμωμεν τὴν ἀρκούδαν τώρα; ἠρώτησε τὸ παιδίον·

— Ὁ Τόμαρος θὰ τὴν φυλάξῃ, καὶ δὲν θ' ἀφήσῃ ὡς τὸ πρωὶ νὰ τὴν φάγωμεν τ' ἀγρίμια. Τὴν αὐγὴν ἐπιστρέφομεν μὲ τὴν μητέρα σου νὰ τὴν ἐπάρωμεν.

Τὸ νοῆμον ζῶον, ὡς ἤκουσε τ' ὄνομά του, ἔστρεψεν ἀνησύχως τὸ βλέμμα πρὸς τὸν κύριόν του.

— Τόμαρε! ἐδῶ! εἶπεν ὁ Ἠπειρώτης, ῥίπτων τὸ φέσιόν του πλησίον τῆς ἄρκτου. Φύλαξέ την, νὰ μὴ τὴν ἐπάρῃ κάνείς.

Ὁ κύων ἀμέσως ἐκάθησεν εἰς τὸ φέσιον, καὶ ἀνέπεμψε γρυσμὸν ὑπόκωφον, γυμνώσας τοὺς λευκοὺς καὶ ὀξεῖς του ὀδόντας, ὡς λέγων εἰς τὸν κύριόν του ὅτι ἐννόησε, καὶ ἦτον πρόθυμος νὰ ἐκτελέσῃ τὴν προσταγήν του.

— Καλὰ, Τόμαρε, εἶπεν ὁ Ἕλλην. Ὅλα τ' ἀγρίμια νὰ ἔλθουν τώρα, δὲν εἶναι φόβος διὰ τὴν ἀρκούδαν. Ἔλ', Ἀθανάση, ἐνύκτωσε, καὶ ἡ μητέρα σου περιμένει.

— Τόμαρε, καλὴν νύκτα, εἶπεν ὁ Ἀθανάσιος, κολακεύσας μὲ τὴν χεῖρα τὸν κῦνα, ὅστις εὐπειθὴς καὶ οὐδόλως μεμψιμοιρῶν, ἔμεινεν ἀκίνητος εἰς τὸ φέσι, καὶ παρηκολούθει μόνον διὰ τοῦ βλέμματος τὸν κύριόν του καὶ τὸ παιδίον, μέχρις οὗ μετὰ τοῦ ἄλλου κυνὸς ἔγιναν ἄφαντοι μεταξὺ τῶν πλατάνων.

—o—

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΤΑ ΘΗΡΙΑ.

Δύω περίπου ὥρας μετὰ τὸ ἐκτεθὲν συμβὰν βαθεῖα ἦτον ἡ νὺξ καὶ ἡ θύελλα πάντοτε ἐβρυχᾶτο, ὅταν αἴφνης τοὺς βράχους τῆς στενωποῦ ἐφώτισαν λάμψεις ἀβέβαιοι ἀπὸ δαυλοὺς ῥιτινώδους πίτυος προερχόμεναι, οὓς ἔφερον εἰς τὰς χεῖράς των Αἰθίοπες δοῦλοι. Τὰς φλόγας αὐτῶν ἐβασάνιζεν ὁ ἄνεμος, ἀλλὰ δὲν ἐδύνατο νὰ τὰς σβύσῃ. Εἰς δὲ τὸ κινούμενον καὶ ἀβέβαιον φῶς των, ἐφαίνοντο περὶ τοὺς εἴκοσι Γέγους ἱππεῖς, οἵτινες ἀπὸ τῶν μελανῶν μανδυῶν των ἀποτινάσσοντες τὴν σωρευομένην χιόνα, ἔσυραν κατόπιν των τοὺς ἵππους ἐκ τῶν χαλινῶν, καὶ ἀνέβαινον βραδέως καὶ δυσκόλως τὸ ἐπισφαλὲς μονοπάτιον, ὀλισθηρὸν κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν τοῦ χρόνου, καὶ πολλαχοῦ διατεμνόμενον ὑπὸ τῶν κατακυλισθέντων βράχων ἢ τῶν κορμῶν ὅσους ἡ θύελλα προρρίζους ἀνήρπαζεν.

Τοῦ μικροῦ δὲ τούτου ἀποσπάσματος προεπορεύετο εἷς μόνος, οὐχὶ πεζὸς, ἀλλ' ἡμίονον ἀναβαίνων λευκὴν, ἣν ἑκατέρωθεν ὡδήγουν δύω δοῦλοι, καὶ ἥτις τοσοῦτον γεγυμνασμένον εἶχε τὸν πόδα, ὥστε μεταξὺ ὅλων τούτων τῶν ἐμποδίων καὶ τῶν δυσκολιῶν τῆς ὁδοῦ, σχεδὸν οὐδ' ἐπρόσκοπτε. Πρὸς τὸν ἄνθρωπον δὲ τοῦτον οἱ Γέγαι ἀπέβλεπον μετ' εὐλαβείας καὶ φόβου· καὶ αὐτοί, οἱ συνήθως ἄτακτοι, θορυβώδεις καὶ πολυλόγοι, πρὸ τεσσάρων ὡρῶν ἀναχωρήσαντες ἀπὸ Τεπελενίου, ἂν καὶ τόσον φρικτὸς ἦτον ὁ καιρὸς καὶ τοσαῦται τῆς ὁδοιπορίας αἱ κακουχίαι, δὲν ἠνέωξαν ὅμως οὔτε ἅπαξ τὸ στόμα νὰ προφέρωσι μίαν λέξιν. Τὴν παράδοξον δὲ ταύτην ἀλλοίωσιν εἰς τὰς ἕξεις τῶν θηριωδῶν τούτων ἀλλὰ καὶ φανατικῶν συγχρόνως στρατιωτῶν ἐπέφερεν ἡ παρουσία τοῦ Βεκτακτζῆ, ὅστις ἦτον ἱερεὺς ἐνταυτῷ καὶ μάγος· οὗτοι δὲ ἦσαν ἐκ τῶν σωματοφυλάκων τῆς Χάμκως, ἥτις, ὡς ἐλέγετο, ἔκειτο τότε ἐπικινδύνως ἀσθενοῦσα εἰς τὸ σεράγιον τοῦ Τεπελενίου, τὸν τόπον τῆς γεννήσεως τοῦ Ἀλῆ.

Ὁ Βεκτακτζῆς οὗτος ἐφόρει πράσινον μὲν μανδύαν, μέλαιναν δὲ τὴν τιάραν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, διὰ πρασίνης ζώνης περιδεδεμένην. Τὸ πρόσωπόν του ἦτον ἰσχνὸν καὶ ὀστεῶδες, ὁ πώγων αὐτοῦ πυῤῥός, ἡ ὄψις του πελιδνὴ καὶ οἱ ὀφθαλμοί του πρασινίζοντες ὡς οἱ τῆς γαλῆς. Φαίνεται δὲ ὅτι ὁ σκοπὸς τῆς ἀποστολῆς του ἦτον σπουδαιότατος, διότι εἰς ἕκαστον πρόσκομμα τῆς ὁδοῦ ἐμεμψιμοίρει μεταξὺ τῶν ὀδόντων του μὲ φωνὴν ὑπόκωφον·

— Δὲν θὰ προφθάσω, δὲν θὰ προφθάσω!

Ἀλλὰ τέλος ἡ ὁδὸς ἤρχισε νὰ γίνεται ὁμαλωτέρα, καὶ νὰ κοπάζῃ ἡ ὁρμὴ τῆς καταιγίδος. Οἱ Γέγαι τότε ἵππευσαν πάλιν, καὶ παρακολουθούντων τῶν αἰθιόπων ἐν σπουδῇ δρόμου, ἔφθασαν μετ' οὐ πολὺ εἰς μέρος ὅπου ηὐρύνετο ὀλίγον ἡ πάροδος, καὶ ἔκειτο τὸ μικρὸν χωρίον τῆς στενωποῦ.

Οἱ δαυλοὶ, διασκεδάσαντες τὸ περικεχυμένον σκότος, ἔδειξαν ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου τούτου τινὰς ἀθλίας πηλοκτίστους καὶ ἀχυροσκεπεῖς καλύβας, προσανακεκλιμένας εἰς τοὺς καθέτους βράχους, ἢ κρεμαμένας ἐπὶ τῶν πλευρῶν αὐτῶν. Πυκνὸς καὶ μέλας καπνὸς ἐξερχόμενος μετ' ἐρυθροῦ ἀπαυγάσματος ἐκ τοῦ μικροῦ καὶ μόνου παραθύρου ἑκάστης αὐτῶν, ἦτον τὸ μόνον μαρτύριον ὅτι κατῳκεῖτο τὸ χωρίον τοῦτο. Οἱ δὲ δυστυχεῖς κάτοικοι, οἱ κατὰ διαταγὴν τοῦ Ἀλῆ εἰς τὴν ἔρημον ταύτην μετοικισθέντες, αὐτοὶ ἦσαν τὰ λείψανα χωρίων τινῶν τῆς Χαονίας, καταστραφέντων ὑπὸ τοῦ σατράπου ἐν στόματι ῥομφαίας.

Οἱ Γέγαι ἀφιππεύσαντες, ἔῤῥιψαν τοὺς χαλινοὺς εἰς τοὺς Αἰθίοπας. Ἔπειτα δὲ ἐρευνήσαντες τὸ ἔναυσμα τῶν ἐλεφαντοκολλήτων των πυροβόλων, δοκιμάσαντες ἂν αἱ μάχαιραί των εὐκόλως ἐξέρχωνται ἀπὸ τὰς ἐρυθρᾶς καὶ ἐπαργύρους των θήκας, τινὲς δὲ λαβόντες καὶ σχοινία εἰς τὰς χεῖρας, ἐκινήθησαν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Βεκτακτζῆ, ὅπως ἐπισκεφθῶσιν ἀλληλοδιαδόχως ὅλας τὰς καλύβας τοῦ ἀθλίου τούτου χωρίου. Μία ἀπὸ αὐτὰς κατῳκεῖτο ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ Ἀθανασίου.

Δυσπερίγραπτος εἶναι ἡ ἐλεεινότης τῆς κατοικίας τοῦ Μάρκου Βάϊα, πατρὸς τοῦ Ἀθανασίου, ἄλλως τε ὁμοία πρὸς τὴν τότε κατάστασιν τῶν πλείστων χριστιανῶν τῆς Ἠπείρου.

Ἡ μάστιξ τῆς λῃστείας, τῆς βίας καὶ τῆς ἀναρχίας, ὑφ' ἣν ἐστέναζε πρὸ τριῶν περίπου αἰώνων ὁ δυστυχὴς οὗτος τόπος, ἠνάγκαζε τοὺς ἐγχωρίους νὰ

οἰκοδομῶτι παραδόξου σχήματος κατοικίας, ὁποῖαι ἦσαν αἱ τοῦ χωρίου ἐν τῇ φάραγκι τοῦ Τεπελενίου. Τὸ χωρίον ἐκεῖνο κατῳκεῖτο ἄλλοτε ὑπὸ ἀνθρώπων φιλοπολέμων, οἵτινες διέθετον τὰς οἰκίας των ἐν εἴδει μικρῶν φρουρίων, καὶ ἤγειρον αὐτὰς μεμονωμένας καὶ διεστώσας, ἐπὶ θέσεων ὑψηλῶν, ἐπὶ ἀποτόμως προεχόντων βράχων, ὅπου ἦσαν ἀπρόσβλητοι, ἐξουσιάζουσαι αὐταὶ τὴν περικειμένην χώραν, καὶ ὅπου ἐνίοτε ἡ ἀνάβασις ἐγίνετο διὰ κλίμακος ἀφαιρουμένης τὴν νύκτα. Ἤδη ὅμως τοῦ Σατράπου Ἀλῆ ἡ ὑποπτος πολιτική, ἥτις μεταξὺ ἄλλων καταπιέσεως τρόπων εἶχεν ἐφεύρει καὶ τὸν ἀποτρόπαιον ἐκτοπισμόν, εἶχε μετοικίσει ἀλλαγοῦ τοὺς κατοίκους ἐκείνους, καὶ εἰς τὸ χωρίον τοῦτο εἶχε μεταφέρει ἄλλους ξένους, ἀφ' οὗ τοῖς ἀφῄρεσεν ὅλα τὰ ὅπλα.

Τοῦ δὲ Μάρκου Βάϊα ἡ κατοικία ἦτον μία τῶν πενεστάτων. Οἱ τοῖχοί της ἦσαν πηλόπλαστοι καὶ γυμνοί, τὸ ἔδαφος ὑγρὸν καὶ μόλις πεπατημένον, παλαιὰ ψίαθος ἀχυρίνη ἐχρησίμευε συγχρόνως εἰς κλίνην τῆς πτωχῆς οἰκογενείας, ἓν ράκος ὡς πέπλωμά της· ἐπὶ πεπαλαιωμένου δὲ καὶ σχεδὸν κενοῦ κιβωτίου δύω ἵσταντο εὐτελῆ ἀγγεῖα, ὧν τὸ μὲν περιεῖχεν ὕδωρ τῆς Βοϊούσης, τὸ δὲ τὴν πενιχρὰν τῶν πτωχῶν καὶ ἀγροίκων τροφήν, τὴν βοβώταν. Εἰς μίαν δὲ τῆς σκοτεινῆς αἰθούσης γωνίαν, ἔκαιε μέλαινα ἑστία, καὶ τῆς ἐβρεγμένης πίτυος ὁ καπνός, μόνην ἔξοδον εἶχε τῆς ὀροφῆς τὰς χασμάδας, δι' ὧν ἐφύσα παγετώδης ἄνεμος καὶ εἰσήρχετο ἡ χιών.

Καὶ ὅμως οἱ κάτοικοι τοῦ ὀλιγοστοῦ τούτου ἐνδιαιτήματος, ὁ Μάρκος, ἡ γυνὴ καὶ τὸ τέκνον των, ἐκάθηντο τὴν στιγμὴν ταύτην ἥσυχοι καὶ σχεδὸν φαιδροί, ἀναλογιζόμενοι τὸν κίνδυνον ὃν διέτρεχον, τὴν εὐδαιμονίαν ὅτι ἦσαν πάλιν ὅλοι ὁμοῦ, τὴν ἐλπίδα ὅτι τὸ ζῶον ἃ ἐφύλαττεν ὁ Τόμαρος παρὰ τὸν ποταμὸν ἤθελε τοῖς παρέξει εὔχυμον τροφὴν διὰ τὸ ἐπίλοιπον τοῦ χειμῶνος· καὶ συνδιελέγοντο, μετά τινος παρηγορίας ἀποβλέποντες εἰς τὴν ἐπαύριον. Μεταξὺ δὲ τῶν γονέων του ἐκάθητο ὁ Ἀθανάσιος, καὶ ἄλλοτε μὲν ὁ πατήρ του, ἄλλοτε δὲ ἡ μήτηρ του τὸν ἐνηγκαλίζετο καὶ τὸν ἐφίλει.

Ἡ Δέσπω, τοῦ Βάϊα γυνή, ἦτον τριακοντούτις περίπου, καὶ εἶχε τοὺς χαρακτῆρας λεπτοὺς, κανονικοὺς καὶ ὡραίους· ἀλλὰ τὸ κάλλος των κατέστρεφον ῥυτίδες πρόωροι, ἃς ἡ πενία καὶ ἡ ὑπερβολικὴ σωματικὴ ἐργασία εἶχον χαράξει ἐπὶ τοῦ μετώπου της. Τὸ ἐνδυμά της ἦτον ὁ βαμβακερὸς χονδροϋφὴς χιτών, ἔργον τῶν ἰδίων χειρῶν της, ἄνευ ἀνθηρῶν ποικιλμάτων, οἷα κοσμοῦσι τὰ τῶν εὐπόρων ἐνδύματα· ἐπ' αὐτοῦ δ' ἔφερε χλαίνην μαλλωτὴν καὶ ἐρυθρὸν περίζωμα, καταβαῖνον μέχρι τῶν ποδῶν, ἐρυθρὸν δὲ καὶ τὸν κεφαλόδεσμον, ἀφ' οὗ ἡ κόμη της ἐχεῖτο ἐπὶ τῶν ὤμων της πεπλεγμένη, ἄνευ ὅμως τῶν χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν νομισμάτων, ἃ αὐτὴ μὲν δὲν εἶχεν, ἀλλ' οὐδ' αἱ ἔχουσαι ἐτόλμων τότε νὰ ἐπιδείξωσι, προκαλοῦσαι τῶν ἁρπάγων τὴν κακοῦργον φιλαργυρίαν. Εἰς τὰς ἀγκάλας ἐκράτει τὴν κεφαλὴν τοῦ μικροῦ Ἀθανασίου, ὅστις εἶχεν ἀποκοιμηθῆ εἰς τὰ γόνατά της, καὶ ἐπροσπάθει νὰ τὸν θερμάνῃ εἰς τὸ στῆθός της.

Ὁ δὲ Μάρκος Βάϊας ἦτον μετρίου μὲν ἀναστήματος, ἡλιοκαής δὲ τὴν ὄψιν, καὶ εἶχε τοῦ προσώπου τὴν ἔκφρασιν ἤρεμον συγχρόνως, σκεπτικὴν καὶ θαρραλέαν. Ἡ κεφαλή του κατ' ἔθος ἠπειρωτικὸν ἐκόμου μὲν πρὸ τὰ ὀπίσω, ἐμπρὸς δὲ καὶ εἰς τὰ πλάγια ἦτον ἐν χρῷ κεκωρμένη. Καταθεὶς τὴν δερματίνην φλογάταν του, ἐφόρει πράσινον παλαιὸν ἐπενδύτην, καὶ ἐπὶ τῆς φουστανέλλας του ἦτον ἐζωσμένος ἐρυθρὰν ζώνην· εἰς δὲ τοὺς πόδας ἐφόρει ἀφελέστατα πέδιλα ἐκ δέρματος ἀκατεργάστου, ὑποδεδεμένα διὰ λωρίων.

Καπνίζων τὴν κερασσίνην του καπνοσύριγκα, ὁ Βάϊας ἄλλοτε μὲν ἐκολάκευε διὰ τῆς χειρὸς τὸν κυνά του, τὸν πιστὸν σύντροφον τοῦ Τομάρου, ἄλλοτε δὲ ἀπέτεινέ τινας λέξεις πρὸς τὴν γυναῖκά του, καὶ ἄλλοτε ὑπέτρεφε τὸ πῦρ, οὗ ἡ κινουμένη λάμψις ἐφώτιζε μόνη τὴν οἰκιακὴν ταύτην εἰκόνα.

Κατ' ἀρχὰς τὸ πτωχὸν ζεῦγος διελέχθη ἐπί τινα καιρὸν σχεδιάζον περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἔμελλον νὰ σκευάσωσι τὸ κρέας τῆς ἄρκτου, τὸ δῶρον τοῦτο ὃ τοῖς εἶχε πέμψει ἡ πρόνοια, ὅπως τοῖς διαρκέσῃ ἐπὶ μακρότατον, ἔπειτα δὲ ἀπὸ λόγου εἰς λόγον ὡμίλησαν περὶ τῆς Χάμκως, τῆς μητρὸς τοῦ Σατράπου Ἀλῆ, τῆς φοβερᾶς ἐκείνης γυναικὸς, ἧς ὁ λαὸς, οἱ χριστιανοὶ μάλιστα, οὐδέποτε ἐπρόφερον τὸ ὄνομα χωρὶς τρόμου, καὶ χωρὶς νὰ κάμνωσι τοῦ σταυροῦ τὸ σημεῖον, ὡς ἂν προὔκειτο περὶ τοῦ ἐχθροῦ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

— Ἡ Παναγία νὰ βοηθήσῃ! εἶπεν ἡ Δέσπω. Βοσκὸς ἀπὸ τὸ Βεράτιον ἐπέρασε χθὲς τὸ ἑσπέρας ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τοῦ παταμοῦ, ἀντικρὺ τοῦ Τεπελενίου, καὶ εἶδε νὰ λάμπουν ὅλα τὰ παράθυρα τοῦ φρουρίου καὶ ὅλαι αἱ θύραι. Τὸ φῶς ἦτον πρῶτα γαλάζιον· ἔπειτα ἔγινε κόκκινον, ὅμως κόκκινον ὡς τὸ αἷμα.

Ὁ Βάϊας ἔκαμε τὸν σταυρόν του καὶ εἶπε·

— Ἡ στρίγλα ὁρίζει τοὺς δαίμονας, καθὼς ὁρίζω ἐγὼ τοὺς σκύλους αὐτοὺς, καὶ ἠμπορεῖ νὰ μεταβάλῃ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας εἰς πυρωμένην κάμινον, καθὼς ὁ υἱός της, τοῦ Τεπελενίου, ὁ λύκος, ἄλλαξε τὸν λαμπρὸν ἥλιον τῆς πατρίδος μας προς τὰ ψυχρὰ αὐτὰ καὶ ἄγρια σκότη, καὶ τὰς εὐκάρπους μας πεδιάδας πρὸς ἐρήμους καὶ τραχεῖς βράχους, ὅπου ἀναγκαζόμεθα νὰ παλαίωμεν μὲ τ' ἀγρίμια διὰ τὴν ζωὴν τῶν παιδίων μας.

Καὶ ταῦτα λέγων ὁ κάτοικος τῶν ὀρέων, ἐνεθυμεῖτο μετὰ πικρίας τὴν ὡραίαν πατρίδα του ἀφ' ἧς τὸν ἐξεδίωξεν ἡ αὐθαίρετος προστασία τοῦ Σατράπου, ἐξορίσασα αὐτὸν εἰς τὰς ἀξένους ἐκείνας φάραγκας. Ἔπειτα δὲ ἐπρόσθεσε κατηφῶς.

— Κατάρα κατὰ τῆς κεφαλῆς τῆς Χάμκως καὶ τοῦ υἱοῦ της. Ὁ θεὸς ν' ἀποτρέπῃ τῆς ὁδοῦ των πάντα χριστιανόν· διότι ὅπου περάσουν αὐτοὶ, ἐκεῖ σῖτος δὲν φύεται.

— Εἶναι ἀληθὲς, ἠρώτησεν ἡ Δέσπω μὲ φωνὴν ταπεινήν, ὅτι κοπετοὶ ἀκούονται ἐξερχόμενοι ἀπὸ τὰ σκοτεινὰ τοῦ σαραγίου ὑπόγεια, καὶ ὅτι φωναὶ ἀλλόκοτοι καὶ θρηνώδεις ἀποκρίνονται ἀπὸ τοὺς ἀέρας;

— Εἶναι, φαίνεται, αἱ ψυχαὶ τῶν ἀποθανόντων, καὶ κράζουσι τὰς ψυχὰς ὅσων μέλλουσι ν' ἀποθάνουν, διότι ἡ γερόντισσα Χάμκω πολλοὺς ἐθανάτωσε καὶ πολλοὺς θανατώνει ἀκόμη εἰς τὸ σαράγι.

Ἔπειτα δὲ μετὰ μικρὰν παῦσιν, ὁ Βάϊας ἐξηκολούθησε·

— Ναί, ναί, κ' ἐκείνη καὶ ἡ κόρη της Χαϊνίτζα θανατώνουν εἰς τὸ σαράγι μὲ ταῖς μαγίαις καὶ τὸ φαρμάκι, καθὼς ὁ λύκος τοῦ Τεπελενίου θανατώνει εἰς τὸν πόλεμον μὲ τὸ πυροβόλον καὶ μὲ τὸν πέλεκυν. Ἐπικατάρατος ἡ λύκαινα καὶ τὰ παιδία της· ἐπικατάρατος ὁ Ἀλῆς ὅστις κατέστρεψε τὴν γλυκεῖαν πατρίδα μου, ὅστις ἐθανάτωσεν ὅλους τοὺς ἰδικούς μου, ὅσους δὲν ἐμάνδρισεν εἰς αὐτὴν τὴν ἀγρίαν ἔρημον, ὅπου ἀποθνήσκομεν τῆς πείνης, τοῦ ψύχους καὶ τῆς δυστυχίας. Ἐπικατάρατος, τρὶς κατηραμένη ἡ γενεὰ τοῦ Τεπελενίου!

Τὴν στιγμὴν ταύτην, βιαία ἀνέμου πνοὴ, χιόνος φέρουσα στρόβιλον, εἰσώρμησε μετὰ πατάγου διὰ τοῦ μικροῦ παραθύρου, ἐσκέδασε τὸν καπνὸν εἰς τὴν ἑστίαν, καὶ παρ' ὀλίγον ἔσβυσε τὴν πυράν. Ἡ δὲ Δέσπω, ὑπὸ φόβου ἀκουσίου κυριευθεῖσα, ἐπλησίασε πρὸς τὸν ἄνδρα της, προσέξασα ὅμως μὴ ἐξυπνήσῃ τὸ παιδίον, οὗ ὁ ὕπνος ἐφαίνετο τεταραγμένος.

— Φοβερὰ νύξ, εἶπεν ὁ Ἠπειρώτης, ῥίπτων εἰς τὸ πῦρ κώνους τινὰς πίτυος, οἵτινες ἀνέπεμπον ζωηρὰν λάμψιν.

Ἔπειτα δὲ προτέθηκεν.

— Ἂν καὶ ἐλεεινὴ εἶναι ἡ κατοικία μας, ἂς εὐχαριστῶμεν ὅμως τὸν θεόν, διότι πρέπει ὁ καιρὸς νὰ εἶναι φρικώδης τώρα εἰς τὴν φάραγκα κάτω.

Καὶ τότε, ἐνθυμηθεὶς τὸν κυνά του ὅστις ἐφρούρει τὴν ἄρκτον, ὁ Μάρκος προσέθηκε μεθ' ἑνὸς στεναγμοῦ.

— Ὁ δυστυχὴς Τόμαρος!

Καὶ ἐκολάκευσε διὰ τῆς χειρὸς μετὰ περισσοτέρας περιπαθείας τὸν ἄλλον του κύνα.

Ἡ δὲ Δέσπω, δεικνύουσα πρὸς τὸν ἄνδρα της τὸν Ἀθανάσιον, κοιμώμενον εἰς τὰ γόνατά της, καὶ ἐνθυμουμένη τὸν κίνδυνον ὃν διέτρεξε·

— Ἰδὲ τὸν ἀγαπητόν μου ἄγγελον, εἶπε μὲ δακρύοντας ὀφθαλμούς. Ἰδὲ πῶς κοιμᾶται!

Ἔπειτα δὲ, μακρύνουσα τὴν μελανὴν κόμην του, ἥτις ἔκρυπτε τοῦ παιδίου τὸ ἰσχνὸν καὶ νοσηρὸν πρόσωπον, τὸ ἐφίλησεν ἐλαφρῶς εἰς τὸ μέτωπον. Καὶ ὁ πατήρ του δὲ, κύψας ἐπ' αὐτοῦ, τὸ ἠτένισεν ἐπί τινας στιγμὰς ἐν σιωπῇ καὶ μετὰ στοργῆς μελαγχολικῆς.

Λίφνης ὁ Ἀθανάσιος τεταραγμένος, ἀγωνιῶν, ἐκίνησε τὰς χεῖράς του χωρὶς ν' ἀνοίξῃ τοὺς ὀφθαλμούς. καὶ ἐξεφώνησεν ἀνάρθρους τινὰς συλλαβάς.

— Ὀνειρεύεται, ὀνειρεύεται. Ἡ παναγία νὰ τῷ δώσῃ καλὰ ὄνειρα, εἶπε κρυφίως ἡ Δέσπω, ἐν ᾧ κύπτουσα ἐπὶ τοῦ παιδίου της παρετήρει ἀνησύχως τὴν ἔκφρασιν τοῦ προσώπου του.

Ἀλλὰ τὸ μέτωπον τοῦ Ἀθανασίου ὠγραίνεν ἰδρώς, καὶ οἱ χαρακτῆρές του ἠλλοιώθησαν. Φοβερὰ ταραχὴ ἐφαίνετο ὅτι τὸν κατεῖχε. Ἀφεὶς δὲ κραυγὴν περίτρομον, καὶ μετ' αὐτῆς ἐκφωνήσας τὸ ὄνομα τῆς Χάμκως, ἐσιώπησε πάλιν· ἀλλ' ὁ ἀγών του ἐξηκολούθει.

— Ὁ Θεὸς νὰ φυλάττῃ τὸ παιδίον μας, εἶπεν ἡ δυστυχὴς μήτηρ περιβρεμένη. Τὴν στρίγλαν ὀνειρεύεται. Συμφορὰ, συμφορά!

— Τὴν τρισκατάρατον! νὰ τὴν εὕρῃ θεία δίκη διότι καὶ τῶν παιδίων φαρμακεύει τὸν ὕπνον! εἶπεν ὁ Μάρκος Βάϊας μετὰ πικρίας.

Καὶ ἴσως ἤθελεν ἐξακολουθήσει τὰς ἀρὰς του· ἀλλ' αἴφνης ἐσιώπησε, καὶ εἶπε πρὸς τὴν γυναῖκά του ὑψῶν τὴν κεφαλήν, καὶ στρεφόμενος πρὸς τὴν θύραν·

— Δὲν ἤκουσες;

— Τίποτε! ἀπεκρίθη ἡ Δέσπω. Καὶ ἐθεώρησεν ἔντρομος τὸν σύζυγόν της, ἐνῷ αὐτομάτως ἔσφιγγε τὸ παιδίον εἰς τὰς ἀγκάλας της.

Ἀλλ' ὁ Μάρκος Βάϊας ἀναπηδήσας, ἠρεύνησεν ἂν αἱ δύω ξύλιναι δοκοὶ, αἱ ἔνδοθεν τὴν θύραν κλείουσαι, ἦσαν στερεαὶ, καὶ ἔπειτα ἔμεινεν ὄρθιος καὶ ἐξηκολούθησεν ἀκροώμενος.

— Φοβοῦμαι! . . . εἶπεν ἡ Δέσπω ὠχριῶσα.

Ἀλλ' ὁ Ἠπειρώτης προσήλωσε τὸ οὖς εἰς τὴν θύραν, ἤκουσε μίαν στιγμὴν, καὶ ἔπειτα νεύσας εἰς τὴν γυναῖκά του νὰ μὴ ὁμιλήσῃ, τῇ εἶπε κρυφίως·

— Ἔρχονται . . . ἔρχονται . . . ἀκούω ἵππων πατήματα.

— Οἱ κλέπται! ἀνέκραξεν ἡ Δέσπω μετὰ φρίκης μεγίστης·

— Μητέρα, μητέρα! ἡ στρίγλα! βοήθειαν! ἀνεφώνησε τὸ παιδίον, αἰφνιδίως ἐξυπνήσαν, καὶ κρεμασθὲν εἰς τὸν λαιμὸν τῆς Δέσπως.

Ὁ δὲ Μάρκος Βάϊας, εἰς πάσας τὰς γωνίας τῆς καλύβης του ἀπηλπισμένον περιφέρων τὸ βλέμμα, ὕψωσε τέλος αὐτὸ πρὸς τὸν οὐρανὸν, ταύτας μόνον δυνηθεὶς νὰ προφέρῃ τὰς λέξεις.

— Ὅπλα δὲν ἔχω!

Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ἡ θύρα ἐκλονίσθη βιαίως, καὶ μία φωνὴ ἠκούσθη κράζουσα·

— Τί κλειδώνεις, μωρὲ ῥαγιᾶ; τί κλείσαι μέσα;

— Ἄνοιξε, γκιαούρη, ἐρώναζεν ἄλλος.

Καὶ πρὶν προφθάσῃ ὁ Ἠπειρώτης νὰ ὑπακούσῃ, εἷς Γέγης, ἐνείρων τὸ στόμα τοῦ πυροβόλου του διὰ τοῦ παραθύρου, ἐσκόπευσεν ἄνωθεν πρὸς τὰ κάτω, καὶ ἐπυροβόλησεν. Ἡ δὲ σφαῖρα συρίζουσα ἐνεπήδησεν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ εὐτυχῶς χωρὶς νὰ πληγώσῃ τινὰ ἐνεπήχθη εἰς τὸ πάχος τοῦ τείχους.

— Θὰ θανατώσουν τὸ παιδίον! . . . τὸ παιδίον θὰ θανατώσουν! προσέξατε τὸ παιδίον! ἔκραξεν ὁ Βεκτακτζῆς μὲ τὴν μικράν, ἰσχυνὴν καὶ ὀξεῖαν φωνήν του.

Τὰς λέξεις ταύτας ἀκούσασα, τὰς τόσον φιλανθρώπους κατὰ τὸ φαινόμενον, τόσον δ' ὀλίγον συνᾳδούσας πρὸς τὴν ἀγριότητα τῆς πρώτης ἐμφανίσεως τῶν δορυφόρων, ἡ δυστυχὴς μήτηρ διὰ φοβερᾶς διαγνώσεως τῆς φιλοστοργίας ἐννόησεν ὅτι ἤρχοντο νὰ τῇ ἁρπάσωσι τὸ παιδίον της.

Ἡ αὐτὴ ἰδέα ἐπῆλθε καὶ εἰς τὸν Μάρκον Βάϊαν, καὶ ἀμφότεροι μετὰ φρίκης ἀπέβλεψαν πρὸς ἀλλήλους.

Τόσον δὲ φοβερὰν καὶ τόσον ἐκφραστικὴν καὶ ἀγρίαν προκλησιν πνέον ἦν τὸ βλέμμα ὃ προσήλωσεν ὁ Μάρκος εἰς τὸ παιδίον, ἐνῷ τὸ ἔσφιγγεν εἰς τὸ στῆθός του, ὥστε ἡ Δέσπω ἐρρίφθη εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἀνδρός της, καὶ ἐναγκαλιζομένη αὐτοὺς,

— Μὴ τὸ φονεύσῃς! ἀνέκραξε.

— Διατί ὄχι; ἠρώτησεν ὁ Ἠπειρώτης μετὰ τρομερᾶς ἠρεμίας.

— Δὲν θ' ἀνοίξῃς, σκύλε γκιαούρη, ἔκραξαν ἔξωθεν πολλαὶ θορυβώδεις φωναί, καὶ ἡ θύρα ἐσείσθη.

— Θέλεις λοιπὸν νὰ τὸν λάβωσι ζῶντα; θέλεις λοιπὸν νὰ παραδοθῇ εἰς τὰς καταχθονίους μαγείας τῆς Χάμκως καὶ τῆς κόρης της, ἐπανέλαβεν ὁ Ἠπειρώτης μετὰ νέου σχήματος ἀπογνώσεως.

— Πατέρα, λυπήσου με, πατέρα. Τί σ' ἔκαμα καὶ θέλεις νὰ μὲ σκοτώσῃς; ἀνεφώνησεν ἔντρομον τὸ παιδίον.

— Ὁ θεὸς τὸν ἔσωσε σήμερον ἀπὸ τὰ θηρία τοῦ δάσους, εἶπεν ἡ μήτηρ· ἴσως τὸν σώσῃ καὶ ἀπὸ τὰ θηρία αὐτά, καὶ ἀπὸ τὴν στρίγλαν, ἥτις τὰ στέλλει. Δι' ὄνομα τοῦ θεοῦ λυπήσου τον!

— Ἀθανάσιε . . . φίλτατε Ἀθανάσιε! κλίνε, κλίνε τὴν κεφαλήν σου. Μὴ στρέφῃς καὶ μὲ κυτταζῇς, εἶπεν ὁ δυστυχὴς πατὴρ μὲ τρέμουσαν τὴν φωνήν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς δακρυβρέκτους. Ἔπειτα δὲ, πρὶν ἢ ἡ Δέσπω προφθάσῃ νὰ τὸν ἐμποδίσῃ, ὕψωσεν αἰφνηδίως τὴν μάχαιραν. Ἀλλὰ δὶς ὁ σίδηρος ἤγγισε τὸν τράχηλον τοῦ τέκνου του, καὶ δὶς ἡ δύναμις τῷ ἐπέλιπεν.

— Ἔχεις λοιπὸν ὄρεξιν διὰ τὴν κρεμάλαν; ἔκραξεν ὁ Βεκτακτζῆς, μὲ τὴν δύσηχον ὀξεῖαν φωνήν του.

— Τοὺς ἀκούεις! εἶπεν ὁ Μάρκος, σύρων τὴν μάχαιραν ἐκ τῆς ζώνης του, καὶ συλλαμβάνων τὸν Ἀθανάσιον.

— Μὴ τὸν θανατώσῃς! ὤ! δι' ὄνομα θεοῦ μὴ τὸν θανατώσῃς! ἀνέκραξεν ἡ μήτηρ του.

— Ἔσώθη! ἔκραξε τότε ἡ Δέσπω μὲ φωνὴν ἀγαλλιάσεως πλήρη, καὶ ὁρμήσασα, ἐνέκλεισε τὸ παιδίον εἰς τὴν ἀγκάλην της.

— Εἶμαι ἄνανδρος! . . . Ἡ δουλεία καὶ ἡ πενία διέφθειραν τὴν καρδίαν μου! Ἂν ἦτον ὁ πατήρ μου, θὰ σᾶς ἐφόνευε καὶ τὸ παιδίον καὶ σέ. Ἐγὼ ὅμως εἶμαι ἀνανδρότερος ἀπὸ τὰς ἀνάνδρους γυναῖκας. Ὁ θεὸς κατηράσθη τὴν κατοικίαν αὐτήν. Γενηθήτω τὸ θέλημά του. Τὸ αἷμα τοῦ Ἀθανασίου μου θὰ βρέξῃ τῆς Χάμκως τὰς χεῖρας, εἶπεν ὁ Ἠπειρώτης, ῥίπτων τὴν μάχαιραν κατὰ γῆς· καὶ πορευθεὶς ἠνέῳξε τὴν θύραν εἰς τοὺς ἱππεῖς.

Εἰς τὴν λάμψιν τῶν φλεγομένων δαυλῶν ἐφάνησαν τότε στίλβοντα ἐν τῷ σκότει τὰ ἐπάργυρα ὅπλα τῶν Γέγων, καὶ οἱ χρυσοκέντητοι αὐτῶν ἐπενδύται, καὶ αἱ ἀργυροπέταλοι ζῶναί των· διότι τὰς μελανὰς καὶ ἐχιονισμένας των μηλωτὰς τὰς εἶχον ἀφήσει ἐπὶ τῶν ἐφιππίων των. Ἐσωρεύθησαν δὲ ὅλοι οἱ ἄγριοι, οἱ ἡλιοκαεῖς, οἱ θηριώδεις τὴν ψυχὴν καὶ τὴν ὄψιν οὗτοι στρατιῶται εἰς τὴν εἴσοδον τῆς καλύβης· ἀλλ' οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ προχωρήσῃ. Μόνος δὲ ὁ Βεκτακτζῆς, πελιδνὸς πάντοτε, ἤρεμος, ἀπαθὴς, τὰς δύω χεῖρας ἐντὸς τοῦ μελανός του ἔχων μανδύου, ἵστατο εἰς τὴν φλιὰν τῆς θύρας ἣν εἶχεν ἀνοίξει ὁ Βάϊας.

Ἡ δὲ ταλαίπωρος Δέσπω, ὑπὸ τῆς φρίκης παρασυρομένη, μὴ οὖσα εἰς κατάστασιν νὰ συλλογισθῇ, μηχανικῶς εἰς τῆς καρδίας της τὴν ὁρμὴν ἐνδίδουσα, ἥρπασε τὸ παιδίον της, καὶ ἐγκλείουσα αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας της, ἠθέλησε νὰ κρυβῇ μετ' αὐτοῦ ὀπίσω τοῦ κιβωτίου· καὶ ὁ Βάϊας, εἰς τὸ κιβώτιον τοῦτο καθήμενος, τὴν κεφαλὴν ἔχων κεκυφυῖαν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀτενεῖς καὶ εἰς τὸ ἔδαφος προσηλωμένους, ἐφαίνετο ἀναισθητῶν πρὸς πάντα τὰ περὶ αὐτόν. Ἀφ' οὗ δ' ἐπί τινα καιρὸν ἐθεώρησε τὴν σκηνὴν ταύτην, ὁ Βεκτακτζῆς ἠρώτησε τὸν Μάρκον Βάϊαν·

— Ποῦ εἶναι ὁ υἱός σου;

Ἀλλ' ὁ Βάϊας δὲν ἀπεκρίθη. Ὁ Βεκτακτζῆς εἰσῆλθε μετὰ τῶν ὁπαδῶν του, καὶ ἐν ᾧ βλέπουσα ὅτι τὸ καταφύγιόν της δὲν τ[illegible] πλέον, ἠγέρθη, καὶ ἐζήτει μετὰ τοῦ πα[illegible] συλον, οἱ Γέγαι ὁρμήσαντες συνέλαβον καὶ ὁ Βεκτακτζῆς, καθίσας αὐτὸν [illegible] ἐφίππιον, καὶ ἀδιαφορῶν διὰ τῆς [illegible] τοὺς καὶ τοῦ πατρὸς τὰς κατ[illegible] τῆς συνοδείας, ἐπιστρέφων εἰς [illegible]

Η ΑΜΑΖΩΝ.

Πόσους ἀγῶνας δὲν καταβάλλουσι, πόσην φαντασίας δαπάνην οἱ συντάτ[illegible] ρωσιν ὁμοιάληθές τι τὴν πλοκὴν, καὶ συγχρόνως δραματικὸν ἔχον τὸ διαφέ[illegible] συμβαίνουσι δράματα ἀληθῆ, κατὰ πολὺ ὑπερβαίνοντα τὰς θαῤῥαλεωτέρας αὐτ[illegible]

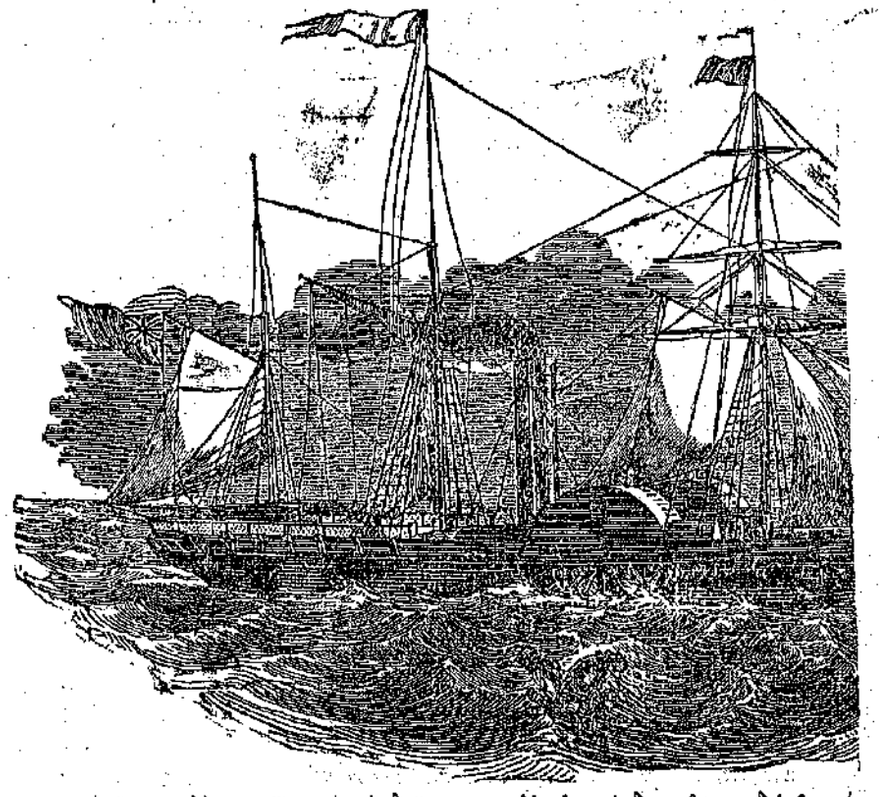

ρας αὐτῶν συνθέσεις. Τοιοῦτο ἓν δρᾶμα προτιθέμεθα νὰ διηγηθῶμεν διὰ βραχέ[illegible] μετὰ συμπαθείας θέλουσιν ἰδῇ τῆς Πανδώρας οἱ ἀναγνῶσται τὴν τελευταίαν τύχη[illegible] δὲν μᾶς πλανᾷ ὑπὲρ αὐτοῦ προκατάληψις, συντελεῖ πρὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου εἰς ὦ[illegible]

Κατὰ τὸν παρελθόντα Δεκέμβριον ἐν τῷ Ἀγγλικῷ λιμένι τῆς Σουθαμπτῶνος ἐθαυμάζετο ἄρτι καταρτισθὲν τὸ ὡραῖον ἀτμόπλουν ἡ *Ἀμαζών*, ἓν τῶν μεγίστων καὶ κομψοτάτων ἀφ' ὅσα ποτὲ παρήγαγεν ἡ ἀγγλικὴ ναυπηγία. Πλῆθος συνέῤῥεεν ὅπως ἴδῃ τὴν βασιλίδα ταύτην τῶν θαλασσῶν, ἥτις ἐντὸς ὀλίγου ἔμελλε νὰ ἐκπλεύσῃ πρὸς τὰς δυτικὰς Ἰνδίας. Εἰς τὰς ὀγκώδεις καὶ ἰσχυρὰς μηχανάς της, ἀριστουργήματα τῶν πρώτων τῆς Ἀγγλίας ἐργοστασίων, ἔστιλβεν ὑπὲρ χρυσὸν καὶ ἄργυρον ὁ χαλκὸς καὶ ὁ χάλυψ. Αἱ ἀποθῆκαί της περιεῖχον ἀφθονίαν τροφῶν, δεξαμενὰς ποτίμου ὕδατος, ἀνθράκων ἐφόδια, ὑπὲρ τὰς ἕνδεκα χιλιάδας τόνων, ὅσα ἐδύναντο ν' ἀρκέσω- ν εἰς τὸν περίπλουν τῆς γῆς. Ὁ θάλαμός της ἠ- ἐστολισμένος ὡς θάλαμος ἡγεμόνος, καὶ τὸ σκά- ιχῆ διαιρούμενον, τοιαύτην εἶχε κατασκευήν, ἡ μία, ἂν καὶ αἱ δύω τῶν διαιρέσεων ἐπό- τι ἂν εἰσέῤῥει ἡ θάλασσα, ἡ τρίτη ἔμενεν καὶ ἐξηκολούθει ἐν πλήρει ἀφοβίᾳ τὸν Οἱ ἔμπειροι τῆς ναυπηγικῆς μετ' ἀγά- ουσιασμοῦ ἔβλεπον ἐν τῷ λιμένι τὴν χά- αλογιῶν, τὸ κάλλος τοῦ σχήματος, τὸ ῆς διαθέσεως τοῦ ὡραίου αὐτοῦ ἀτμο- δὲ ὑπερωκεανείων ὁδοιποριῶν ὀρεγόμενοι ς εὐδαίμονας οἷς ἐδέδοτο νὰ διατρέξω- κελεύθους, τὸ ἥμισυ τῆς ὑδρογείου, ἀ- καὶ ἀνέτως ἐντὸς τῶν πλωτῶν αὐτῶν ἀνακτόρων. Ἀλλὰ τὸ πλεονέκτημα τοῦτο δὲν παρεχωρήθη εἰς τοὺς τυχόντας· οἱ ἐπιβάται ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ ἄνθους τῆς κοινωνίας. Ὅταν ἡ Ἀμαζὼν κατὰ τὴν δευτέραν τοῦ Ἰαννουαρίου ἀνέπεμψε τὸν πρῶτον μέλανα καπνὸν ἀπὸ τῆς καμίνου της, καὶ ἔστρεψε πρὸς τὸν Ὠκεανὸν τὴν ἀνυπόμονον καὶ τῶν κυμάτων ἔτι ἄγευστον πρῶράν της, εἰς τὰ σπλάγχνα της εριεῖχεν ἑκατὸν πεντηκονταπέντε ναύτας καὶ ἐπιβάας. Τούτων ἦσαν Ἄγγλοι οἱ πλεῖστοι, καὶ πολλοὶ αν διακεκριμένοι διὰ τὰς ἐπιστημονικὰς γνώσεις των, ἐπέμποντο ὡς ἐπιτροπὴ ὅπως σπουδάσωσι τὸ ζήτημα τοῦ σιδηροδρόμου τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Παναμᾶ, τινὲς δὲ ἦσαν συγγραφεῖς διάσημοι, ὡς ὁ Ἐλιῶτος Βαβυρτών, οὗ μεγάλην φήμην ἀπέκτησε τὸ μυθιστόρημα τὸ ἐπιγραφόμενον «Σταυρὸς καὶ ἡμισέληνος.» Πολλοὶ δὲ συνωδεύοντο καὶ ὑπὸ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν τέκνων των εἰς τὴν ὁδοιπορίαν ταύτην, ἥτις μᾶλλον ὡς τερπνὴ ἐθεωρεῖτο περιδιάβασις ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἄλλο ἡμισφαίριον. Ἐκτὸς ὅμως τῶν Ἄγγλων ἐπέβαινον τοῦ πλοίου καί τινες Γάλλοι, εἷς μάλιστα, ἀνὴρ ἐπίσημος, πεμπόμενος ὑπὸ τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως εἰς Καλλιφορνίαν ὅπως φροντίσῃ περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν ἐκεῖσε διὰ τοῦ προϊόντος τοῦ λαχείου τῆς χρυσῆς πλίνθου προαποσταλέντων. Οὗτος ἦν ὁ Κ. de **Bellemarre**, ὅστις ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον τοῦ Γαβριὴλ Φεῤῥῆ πολλά, καὶ ἰδίως τὰς *σκηνὰς τοῦ Μεξικανικοῦ βίου* ἐδημοσίευσεν διὰ τῆς Ἐπιθεωρήσεως τῶν δύω κόσμων, καὶ μετὰ ταῦτα ἐξέδωκε τὴν ζωηρὰν καὶ ἀκριβεστάτην εἰ- τῶν λαῶν οὓς ἄλλοτε εἶχε σπουδάσει καὶ πρὸς ἐστρεφεν, ἐν τῷ ὡραίῳ μυθιστορήματι, τῷ μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἐν Γαλλίᾳ ἀναγνωσθέντι, ἐπιγραφομένῳ δὲ *Ὁ Κυνηγός*, καὶ οὗ ἡ Πανδώρα δημοσιεύει μετάφρασιν.

Εἰς τὰς τέσσαρας μετὰ μεσημβρίαν τὸ μεγαλοπρεπὲς ἀτμόπλουν ἐξῆλθε τοῦ λιμένος τῆς Σουθαμπτῶνος, καὶ ἤρχισε διασχίζον τὰ κύματα τοῦ Ὠκεανοῦ. Ἡ ἐπαύριον, σάββατον, ἦτον ἡμέρα ὡραία, καὶ οἱ ἐπιβάται, πλήρεις ἀγαλλιάσεως, συνέδεον γνωριμίας μετὰ τῶν νέων συνοίκων των, ἠσπάζοντο μετὰ συγκινήσεως τὴν ἀχανῆ πλάκα τοῦ ὠκεανοῦ, ὁριζομένην ἀπὸ τὸν ἀχανῆ θόλον τοῦ οὐρανοῦ, καὶ μετὰ ταῦτα οἱ μὲν ἄνδρες περιήρχοντο ἐπισκεπτόμενοι λεπτομερῶς τὴν μεγαλοπρεπῆ κατοικίαν των, αἱ δὲ κυρίαι παρεδίδοντο εἰς τὰς γυναικείας ἐργασίας ὡς ἐν ταῖς ἀνέτοις τοῦ Λονδίνου αἰθούσαις, ἢ ἔψαλλον προσκυμβαλίζουσαι, καὶ τὰ παιδία ἔπαιζον ἐπὶ τοῦ καταστρώματος.

Μεταξὺ τῶν γυναικῶν μία, ἡ Ἐλεονόρα, ὡραιοτάτη τῆς Ἀγγλίας κόρη, ἐξ ἐκείνων ὧν τὸ σῶμα φαίνεται πεπλασμένον ἀπὸ τὴν χιόνα τῆς Ἄρκτου, οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ ἀπὸ τὰς ἀκτῖνας τῆς Μεσημβρίας, ἐκάθητο εἰς τὸ κύμβαλον· παρὰ δὲ τὴν θύραν ἵστατο μ' ἐσταυρωμένας τὰς χεῖρας καὶ μὲ τὴν προσοχὴν ἀτενῆ ὁ ἡμέτερος Γαβριὴλ ὁ Φεῤῥῆς.

— Ἆ! ἐκεῖ εἴσθε, κύριε, εἶπε διακόπτουσα τὴν μουσικὴν ἡ Ἐλεονόρα, ἥτις πρὸ ὀλίγων ὡρῶν εἶχε γνωρίσει τὸν συνεπιβάτην της. — Δὲν σᾶς ἤκουσα ὅταν εἰσήλθετε.

— Μὲ συγχωρεῖτε, Κυρία, ὅτι εἰσῆλθα χωρὶς νὰ μ' ἀκούσητε, ἀπεκρίθη ὁ συγγραφεύς. Ἀλλὰ σᾶς ὁμολογῶ ὅτι ἤμην ἄφωνος,

— Ἄφωνος! εἶπεν, ἡ Ἐλεονόρα, προσποιουμένη. Ὁ ὑγρὸς ἀὴρ τῆς θαλάσσης σᾶς ἐπέφερεν ἀπόσβεσιν τῆς φωνῆς, τὸ σύνηθες πάθος τῶν ἰχθύων;

— Ὄχι ὁ ἀὴρ τῆς θαλάσσης, ἀπεκρίθη ὁ Φεῤῥῆς· ἀλλὰ τὴν γλῶσσαν μου ἐδέσμευσαν αἱ διπλαῖ εἰς ἓν συγχεόμεναι ἁρμονίαι, πέριξ μου ἡ μεγάλη ἁρμονία τῶν βοϊζόντων κυμάτων, καὶ πλησίον μου ἡ οὐρανία ἁρμονία τῶν ᾀδόντων ἀγγέλων.

Ἡ δ' Ἐλεονόρα ἐρυθριάσασα,

— Τῷ ὄντι, εἶπε, καταπληκτικὴ εἶναι ἡ φωνὴ τοῦ Ὠκεανοῦ. Ὁμολογῶ ὅτι ποτὲ δὲν τὸν ἀκούω μακρόθεν μυκώμενον, χωρὶς νὰ αἰσθανθῶ ἀόριστόν τινα συγκίνησιν· εὐλάβειαν τὴν λέγω, ἀλλὰ δὲν ἀρνοῦμαι ὅτι μετέχει καὶ φόβου.

— Διατί νὰ τὸ ἀρνηθῆτε, Κυρία, ὑπέλαβεν ὁ Γάλλος. Τίνος ἡ ψυχὴ δὲν συνιζάνει, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ δὲν ἐκτείνεται, δὲν ταπεινοῦται ἀλλ' ἐνταυτῷ καὶ δὲν ἐξυψοῦται, ὅτε τὸ μέγα στοιχεῖον, ἀνήσυχον εἰς τὴν κοίτην του, ἐγείρῃ ἐξ ἀγνώστων μυχῶν τὴν ἀχανῆ ὑλακήν του, τὴν γῆν ἀπειλοῦν καὶ πρὸς τὸν πλάστην ἀπέραντον ἀναπέμπον δοξολογίαν; Ἀλλὰ δὲν εἶναι πάντοτε τὸ μέλος του τοσοῦτον ἐπίσημον. Ἐνίοτε πόσον φιλοπαιγμόνως γελᾷ, πόσον χαρμοσύνως φιλεῖ τὰς κολπουμένας ἀκτάς του, πόσον ἥμερος εἶναι ὁ φλοῖσβός του καὶ γλυκεῖα ἡ μελῳδία του! καὶ ὅταν τις Σειρὴν ἀκούηται ψάλλουσα

ἐπὶ τῶν κυμάτων του, πῶς γοητεύει τὰς ψυχάς, καὶ πῶς καθιστᾷ τὰ στόματα ἄφωνα!

— Ὤ! ἀνεφώνησεν ἡ Ἀγγλὶς μειδιῶσα, ὑμεῖς οἱ Γάλλοι, οἵτινες εἰς οὐδὲν πιστεύετε, πιστεύετε λοιπὸν εἰς τὰς Σειρῆνας;

— Καὶ οἱ δυσπιστότεροι ἐξ ἡμῶν, καὶ αὐτοὶ οἱ ὑλισταί, πιστεύουσι κἂν εἰς τὴν μαρτυρίαν τῶν αἰσθήσεών των, ἀπεκρίθη ὁ Φεῤῥῆς. Ν' ἀμφισβητήσω τῶν Σειρήνων τὴν ὕπαρξιν; ἄπαγε. Οὐδὲ ἐκπλήττομαι ποσῶς ὅτι ὁ Ὀδυσσεὺς τὰς ἐνόμισε τόσον ἐπικινδύνους. Ὅ,τι ὅμως δὲν δύναμαι νὰ τῷ συγχωρήσω, εἶναι ὅτι ἐπέτρεψε νὰ δεθῇ εἰς τὸν ἱστόν, καὶ δὲν ἐῤῥίφθη εἰς τοὺς πόδας ἐκείνων, αἵτινες ἀνέπεμπον τοιαῦτα οὐράνια ᾄσματα.

— Λησμονεῖτε, εἶπεν ἀνακαγχάζουσα ἡ Ἐλεονόρα, δύω τινά. Πρῶτον, ὅτι πόδας αἱ Σειρῆνες δὲν εἶχον, καὶ δεύτερον, ὅτι θὰ ἔπιπτεν εἰς τὴν θάλασσαν, ὅπου ἐκτὸς τῶν σειρήνων, θὰ εὕρισκε καὶ τὸν θάνατον.

— Τὸν θάνατον! εἶπεν ὁ Φεῤῥῆς μετά τινος συγκινήσεως; Ἅπαξ, κυρία, θεν' ἀποθάνωμεν. Εἰς τὴν θάλασσαν ἢ ἐπὶ τῆς γῆς, τίς ἡ διαφορά; Εὐδαίμων ὅστις ἀποθάνῃ ὅπου εἰσὶν οἱ φίλτεροι τῆς καρδίας του πόθοι.

Ἡ συνδιάλεξις ἤρχισε λαμβάνουσα στροφὴν ὁπωσοῦν αἰσθηματικήν, ὥστε ἡ Ἐλεονόρα ὡς θεὸν ἐκ μηχανῆς εἶδε μίαν τῶν συνοδοιπόρων, τὴν νέαν σύζυγον τοῦ Κ. Μακκλάρεν, Ἄγγλου ὑπαλλήλου πεμπομένου εἰς Δεμεράραν, κρατοῦσαν εἰς τὰς ἀγκάλας τὸ οὔτε διετὲς βρέφος της, καὶ προσελθοῦσαν εἰς τοῦ θαλάμου τὴν θύραν.

— Ὁποῖος σᾶς φαίνεται ὁ καιρός; τὴν ἠρώτησεν ἡ Ἐλεονόρα, ὅπως τὴν ἑλκύσῃ πλησιέστερον, καὶ αὐξήσῃ τοῦ διαλόγου τὰ πρόσωπα.

— Πάντοτε ὡραῖος ὡς ἦτον, ἀπεκρίθη ἡ Κυρία Μακκλάρεν. Ἐγὼ κατέβην ὅμως νὰ τυλίξω μὲ θερμότερον ἔνδυμα τὸ παιδίον μου, διότι τρέμω μὴ τὸ βλάψῃ ἡ ἑσπερινὴ δρόσος. Ἀλλὰ ταύτην τὴν στιγμὴν μάλιστα εἶναι λαμπροτάτη ἡ θέα. Ὁ ἥλιος δύει εἰς νέφη σεσωρευμένα, καὶ βάφει αὐτὰ καὶ τὴν θάλασσαν μ' ἐξαίσια χρώματα.

— Δὲν ἐπιθυμεῖτε νὰ ἴδῆτε τὴν θέαν ταύτην; ἠρώτησεν ἡ Ἐλεονόρα τὸν Φεῤῥῆν;

— Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς ὁδηγήσω εἰς τὸ κατάστρωμα, ἀπεκρίθη αὐτός, προσφέρων φιλοφρόνως εἰς τὰς δύω κυρίας χεῖρα βοηθείας διὰ ν' ἀναβῶσι τὴν ἀπότομον κλίμακα. Τῷ ὄντι τὸ θέαμα ἦτον ἀπερίγραπτον. Εἰς δυσμὰς ἐπυργοῦντο ὑψηλὰ καὶ πολυσχημάτιστα νέφη· ἀλλαχοῦ μὲν ὑψούμενα ὡς γίγαντες κραναφόροι, ἀλλαχοῦ δὲ ὡς ὄρη χιονοσκεπῆ σωρευόμενα· ὁ δὲ ἥλιος, ὀπίσω τοῦ παραπετάσματός των κρυβείς, ἔβαφεν αὐτὰ αἱματόχροα, ῥοδόχρουν δὲ τὴν ἔκτασιν τῆς θαλάσσης, καὶ αἱ ἀκτῖνές του τὸ περίγραμμα χρυσοῦσαι αὐτῶν, ἐξεῖχον ὑπὲρ αὐτὰ καὶ τὰ περιέστεφον.

— Ἰδού, Κυρία, εἶπεν ὁ Φεῤῥῆς, ἄλλη ἁρμονία, οὐχὶ κατωτέρα τῆς μουσικῆς ἐκείνης, περὶ ἧς ὡμιλοῦμεν, ἡ ἁρμονία τοῦ κάλλους. Ὁποία ἐντέλεια ὅταν εἰς ἓν ἂν συνδυάζωνται αἱ δύω αὐταὶ ἁρμονίαι, πόσον εὐδαίμων ὁ εἰς ὃν δίδοται ἀμφοτέρων ν' ἀπολαμβάνῃ!

Ἦτον προφανὲς ὅτι ὁ ἀὴρ τοῦ καταστρώματος δὲν συνετέλεσε πολὺ εἰς τὸ νὰ πραΰνῃ τὸν ἐξαφθέντα τοῦ ἡμετέρου ποιητοῦ ἐνθουσιασμόν. Ἀπὸ τὴν νέαν δὲ αὐτοῦ ἔκρηξιν ἔσωσε τὴν Ἐλεονόραν ὁ Εὐγένιος, τὸ βρέφος τῆς Κ. Μακκλάρεν, ὡς ἀπὸ τὴν πρώτην εἶχε σώσει ἡ μήτηρ αὐτήν. Παιδίον ὡραῖον, μὲ μεγάλους γλαυκοὺς ὀφθαλμοὺς ὡς ἀγγέλου, μὲ ζωηρὰν φυσιογνωμίαν, μόλις ὑπετραύλιζε τὰς πρώτας λέξεις ἀκόμη, ἀλλ' αἱ ἄναρθροί του ἐκεῖναι φωναὶ ἦσαν τῆς μητρός του τὸ ἐγκαύχημα καὶ ἡ εὐτυχία. Αὐτό, τεῖνον τὸν μικρὸν δάκτυλόν του πρὸς τὸ μέρος τοῦ οὐρανοῦ ὅπου ὁ ἥλιος ἔδυε,

— Φωτιά! εἶπε, προφέρον μίαν τῶν ὀλίγων λέξεων ὅσας κατώρθου νὰ ἐκφέρῃ καταληπτῶς.

Ἡ μήτηρ του τὸ ἐφίλησε περιπαθῶς εἰς τὸ στόμα.

— Τὸ παιδίον σας, Κυρία, εἶπεν ὁ Φεῤῥῆς πρὸς τὴν Κ. Μακκλάρεν, ἐζωγράφισε ζωηρότερον τὴν σκηνὴν ἐκείνην ἀφ' ὅ,τι ἐδύνατο ὁ ἄριστος τῶν ποιητῶν.

— Τῷ ὄντι, εἶπεν ἡ Ἐλεονόρα, δὲν φαίνεται ἡ θάλασσα ὅλη ὡς φλογερά, καὶ τὰ νέφη ἐκεῖνα ὡς γλῶσσαι πυρὸς ἀπὸ πυρκαϊὰν ἀναβαίνουσαι;

— Ὁμοιάζουσιν, εἶπεν ὁ Κ. Φεῤῥῆς, ὡς γιγαντιαῖόν τι πλοῖον πυρπολούμενον ἐπὶ τοῦ πελάγους.

— Ὤ! τί φοβερὸν πρέπει νὰ εἶναι τὸ τοιοῦτον! ἀνέκραξεν ἡ Ἐλεονόρα. Ἐλέγετε, Κυρία, πρὸ ὀλίγου, ὅτι ὅταν ἅπαξ μέλλωμεν ν' ἀποθάνωμεν, ἀδιάφορος εἶναι τοῦ θανάτου ὁ τόπος. Ἠμπορῶ νὰ συμφωνήσω μὲ ὑμᾶς, ἂν ὅμως ἐξαιρέσητε αὐτὸν καὶ μόνον· τὸν θάνατον ἐντὸς πλοίου πυρπολουμένου κατὰ τὸ πέλαγος! Ἐκεῖνον, σᾶς ὁμολογῶ, τὸν φοβοῦμαι.

— Τῷ ὄντι, ἀπήντησεν ὁ Κ. Φεῤῥῆς, δὲν εἶναι ὁ εὐαρεστότερος πάντων. Κατ' εὐτυχίαν ὅμως εἶναι ἐξ ἐκείνων οὓς ἡ πεῖρα καὶ ἡ ἐπιστήμη ἐξήλειψαν ἀπὸ τὸν κατάλογον τῶν πιθανοτήτων. Τὰ πλοῖα, μάλιστα πλοῖα ὡς τὴν Ἀμαζόνα ταύτην, εἶναι τόσον ἐντέχνως κατεσκευασμένα, τὰ πάντα ἐπ' αὐτῶν εἰσὶν ἐν τοιαύτῃ τάξει, ἡ ὑπηρεσία τόσον ἀκριβῶς ἐκτελεῖται, ὥστε δὲν εἶναι δυνατὸν οὐδὲ ἀφορμὴ ποτὲ νὰ δοθῇ τοιούτου δυστυχήματος. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἤθελε δοθῇ, βλέπετε τὴν λέμβον ταύτην εἰς ἣν στηρίζεσθε, καὶ τὴν ἀπέναντι ἐκείνην, τὴν ἄλλην; Αὗται λέγονται αἱ Σωσάνδραι, καὶ δύνανται νὰ περιλάβωσιν ἐν καιρῷ ἀνάγκης πάντας τοὺς ἐπιβάτας καὶ πᾶν τὸ πλήρωμα, καὶ ν' ἀνθέξωσι, χωρὶς ν' ἀνατραπῶσιν, εἰς τὴν βιαιοτέραν ὁρμὴν τῶν κυμάτων.

— Σᾶς Εὐχαριστῶ διὰ τὸ ναυτικὸν τοῦτο μάθημα, εἶπεν ἡ Ἐλεονόρα. Λαμβάνω τοὐντεῦθεν κατοχὴν τῆς καλῆς αὐτῆς Σωσάνδρας.

— Ἄδικον! ἀνέκραξεν ἀστειευόμενος ὁ Κ. Φεῤῥῆς. Ἂν ἀληθεύῃ τῆς Κ. Στάελ τὸ λόγιον, ὅτι «ἐπιπλέει τὸ πνεῦμα», εἰς ἡμᾶς πρέπει ν' ἀφήσητε τὴν Σωνάνδραν.

— Θαυμάζομεν τῆς δύσεως τὴν καλλονήν, τὰ ὡραῖα ἐκεῖνα πυρπολούμενα νέφη, κύριε Σίμμερς, εἶπε πρὸς τὸν ἐκεῖθεν διερχόμενον πλοίαρχον ἡ Ἐλεονόρα, ἧς ἡ τακτικὴ ἐφαίνετο νὰ νεοσυλλεκτῇ ἐπικου-

ρους, ὁσάκις ἔβλεπεν ἐπιθετικώτερον τὸν ἥδη, ὡς φαίνεται, οὐχὶ ἐντελῶς ἀνεπίφοβον ἐχθρόν.

Ὁ Κ. Σίμμερς ἦν εἷς τῶν γενναιοτέρων καὶ ἐμπειροτέρων ναυτικῶν τῆς Ἀγγλίας, δι' ὃ καὶ κατὰ προτίμησιν ἐδόθη εἰς αὐτὸν ἡ διοίκησις τοῦ ὡραιοτέρου τῶν ἀτμοπλόων.

— Ἐπεθύμουν, κυρία, εἶπεν ἐλαφρῶς κλίνων ὁ Κ. Σίμμερς, νὰ μὴ ὑπῆρχον ἐκεῖνα τὰ πυρπολούμενα νέφη, καὶ ἂς ἦτον μικροτέρα ἡ καλλονὴ τῆς δύσεως.

— Διατί, ἠρώτησεν ἡ Κ. Μακκλάρεν. Σᾶς προαγγέλουσί τι δυσάρεστον;

— Εἰς ἐμὲ οὐδέν, ἀπεκρίθη ὁ πλοίαρχος. Ἡ Ἀμαζὼν μου ἤξεύρει νὰ χορεύῃ εἰς τὸ ὑγρὸν ἔδαφος, ὅ,τι σκοπὸν καὶ ἂν φυσᾷ ὁ καιρός· ἀλλὰ δι' ὑμᾶς, κυρίαι, ἐπρατίμων νὰ μὴ ἐστόλιζον ἐκεῖνα τὰ νέφη τὴν δύσιν, διότι μᾶς προαγγέλλουσιν ἄνεμον, καὶ θέλετε ἴσως τὴν νύκτα ἐνοχληθῆ.

— Ὁ μικρός μου Εὐγένιος! πῶς θὰ ὑποφέρῃ ὁ πτωχός, εἶπεν ἡ Κ. Μακκλάρεν, μετὰ φιλοστοργίας ἐναγκαλιζομένη τὸ παιδίον της. Θὰ μοὶ ἐπιτρέψετε, Κύριε πλοίαρχε, νὰ σᾶς ὁμολογήσω ὅτι δὲν ἀγαπῶ τὴν θάλασσάν σας.

— Ὁ ἄνεμος θὰ πνεύσῃ ἀπὸ δυσμῶν, παρετήρησεν ὁ Κ. Φερρῆς. Θὰ τὸν ἔχωμεν ἐναντίον.

— Καὶ ἐπομένως θ' ἀναβάλῃ τὸν πλοῦν μας, ἐπρόσθεσεν ἐρωτηματικῶς ἡ Ἐλεονόρα.

— Βλέπετε, Κυρία, τὰς προπαρασκευὰς αἵτινες γίνονται διὰ καθαρισμὸν καὶ εὐπρεπισμὸν τοῦ πλοίου πρὸς τέλεσιν τῆς κυριακῆς λειτουργίας, εἶπεν ὁ πλοίαρχος δεικνύων τοὺς ναύτας οἵτινες ἤντλουν ὕδωρ ἀπὸ τὴν θάλασσαν, καὶ κατέθετον τοὺς πλήρεις κάδδους εἰς τὸ κατάστρωμα. — Ἐκτὸς τῆς αὔριον, ἄλλην μίαν κυριακὴν θὰ πανηγυρίσητε ἐπὶ τοῦ πλοίου μου, καὶ τὴν ἄλλην εἰς τὰς ἐκκλησίας τῶν ἀντιπόδων· ἡ Ἀμαζὼν δὲν ἀναχαιτίζεται ἀπὸ ἀνέμους καὶ κύματα. Τρέχει δώδεκα κόμβους τὴν ὥραν.

Τῷ ὄντι ἡ Ἀμαζὼν προώδευε μὲ μεγάλην ταχύτητα. Ἀλλ' ὅ,τι ἐφαίνετο ἔτι ταχύτερον προοδεῦον, ἦτον ἡ νεωστὶ ἀναφυεῖσα σχέσις μεταξὺ τοῦ Κ. Φερρῆ καὶ τῆς Ἐλεονόρας. Ἡ ὁμιλία αὐτοῦ ἦτον ζωηρὰ καὶ ἀποπνέουσα τὴν εὐφυΐαν ἐκείνην, ἣν οἱ ἀναγνῶσται ἡμῶν γνωρίζουσιν ἐκ τοῦ ἀριστουργήματος αὐτοῦ, ἐκ τοῦ Κυνηγοῦ. Ἐλάμβανε δὲ ἤδη καὶ ἰδιαίτερόν τινα χρωματισμὸν ἐκ τοῦ αἰσθήματος ὅπερ κατέκτα ταχύτατα τὴν καρδίαν του. Ἡ δὲ τῆς Ἐλεονόρας, ἂν δὲν ἔτρεχε καὶ αὐτὴ δώδεκα κόμβους τὴν ὥραν, δὲν δυνάμεθα ὅμως νὰ εἰπῶμεν ὅτι ἔμενε στάσιμος, καὶ ἴσως ἄν τις ὑπῆρχεν ἐκεῖ ἀκριβὴς τῶν διατρεχόντων παρατηρητής, ἤθελεν εἰκάσει ὅτι τὴν τρίτην κυριακὴν αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἀντιπόδων θὰ πανηγύριζον ἄλλην τινὰ τελετὴν ἀπὸ τὴν συνήθη λειτουργίαν.

Ἀπόδειξις δὲ ὅτι ἡ Ἐλεονόρα εἶχε τὴν συναίσθησιν τοῦ ἐν αὐτῇ συμβαίνοντος, εἶναι ὅτι ἅμα ἡ Κυρία Μακκλάρεν εἶχεν ἀποσυρθῆ ἐκ μερίμνης διὰ τὸ βρέφος της, ἔδειξε καὶ αὐτὴ εἰς τὸν Κ. Φερρῆν τὸν οὐρανὸν ἤδη καλυφθέντα ἀπὸ τὰ νέφη τῆς δύσεως, καὶ τὴν θάλασσαν ὀγκουμένην κατὰ μικρόν, καὶ τὰς πρώτας τῆς βροχῆς ψεκάδας, ἃς ὁ ἐγειρόμενος ἄνεμος τῇ ἔπεμπεν εἰς τὸ πρόσωπον.

— Πολὺ ἀσφαλής, εἶπε, δὲν εἶμαι εἰς τοὺς πόδας μου ὅταν χορεύῃ τὸ πλοῖον· προλαμβάνω νὰ κατακλινθῶ ἐν ὅσῳ εἰμὶ ἀκόμη κυρία τῶν κινήσεών μου. Καλὴν νύκτα σᾶς ἐπεύχομαι, καὶ μὴ ὀνειρεύεσθε σειρῆνας καὶ θαλήσσας τέρατα.

— Καλὴν νύκτα, κυρία, ἀπεκρίθη ὁ Κ. Φερρῆς. Θὰ σᾶς ὑπακούσω. Ἀγγέλους θὰ ὀνειρεύωμαι.

Καὶ μεῖνας πολλὴν ὥραν ἀκόμη ἀκίνητος εἰς τὸ μέρος ὅθεν τὴν εἶδε ν' ἀναχωρήσῃ, τέλος ὁ ἔσχατος τῶν ἐπιβατῶν κατέβη εἰς τὸν κοιτῶνά του.

Τὸ ἀληθὲς εἶναι ὅτι οὔτε σειρῆνας ὠνειρεύθη οὔτε ἀγγέλους, διότι δὲν ἐκοιμήθη διόλου. Ἦτον δὲ ἴσως πρώτη ἡ ὥρα μετὰ τὸ μεσονύκτιον, ὅταν αἴφνης ἤκουσεν ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς του ἀντηχοῦσαν κραυγὴν ἀπαίσιον.

— Πῦρ! πῦρ εἰς τὸ πλοῖον! ἤκουσε φωνὴν ὀξεῖαν κράζουσαν.

Καὶ ἀμέσως, τὸν μανδύαν του ἐνδυθεὶς, ἐρρίφθη εἰς τὸ κατάστρωμα, ὅπου εὗρε προλαβόντα αὐτόν, γυμνόποδα καὶ ἡμίγυμνον τὸν πλοίαρχον Σίμμερς. Συγχρόνως δὲ εἶδεν ἀπὸ ἓν τῶν στομίων τοῦ καταστρώματος ἐξερχομένην ἰσχυρὰν γλῶσσαν φλογός.

— Κλείσατε τὰς καταπακτάς, ἔκραξε στεντορίᾳ τῇ φωνῇ ὁ πλοίαρχος, ἐνῷ ἐπροσπάθει συγχρόνως νὰ ἐνδυθῇ. — Κρούσατε τὸν κώδωνα τοῦ κινδύνου! Ὅλοι ἐπάνω!

Ὁ κώδων τοῦ κινδύνου ἤχησε θλιβερῶς νὰ ἠχῇ· αἱ καταπακταὶ ἐκλείσθησαν· ναῦται δὲ καὶ ἐπιβάται ἔντρομοι καὶ ἡμίγυμνοι ἐξέδραμον ἀπὸ τοὺς κοιτῶνας, ἐρωτῶντες ἀλλήλους τί τὸ συμβαῖνον· τοσαύτη δὲ ἦν ἡ ὁρμὴ τοῦ πυρός, ὥστε πολλάκις τὴν ἀπόκρισιν τοῖς ἔδιδον αἱ φλόγες εἰσορμῶσαι διὰ τῶν σανιδωμάτων. Ὁ Κ. Φερρῆς εἷς τῶν πρώτων εἰσώρμησε διὰ τῆς κλίμακος πρὸς τὸν θάλαμον τῶν κυριῶν. Ἀλλ' ἐννοῶν ὅτι προῦκειτο ἤδη νὰ βοηθήσῃ, ἐπέστρεψε δρομαῖος πρὸς τὸν κοιτῶνά του νὰ ἐνδυθῇ, ὅπως εὑρεθῇ ἕτοιμος ἐν καιρῷ ἀνάγκης. Οἱ δὲ λοιποὶ ἐξεχέοντο εἰς τὸ κατάστρωμα, καὶ διὰ τῶν κραυγῶν καὶ διὰ τῶν συμβουλῶν, καὶ διὰ τοῦ τρόμου των, ηὔξανον μεγάλως τὸν θόρυβον καὶ τὴν δυσκολίαν τῆς ἐπωφελοῦς ἐργασίας.

Ἀλλ' ἐν ὀλίγαις στιγμαῖς ἡ κλεισθεῖσα καταπακτὴ κατέπεσεν εἰς ἄνθρακας, καὶ αἱ φλόγες ἐξώρμησαν μετὰ διπλασίας δραστηριότητος.

— Πλοίαρχε! ἐχάθημεν πλοίαρχε! ἠκούσθη γοερὰ φωνὴ ἀναπεμπομένη ἀπὸ ὅλα τὰ ἄκρα τοῦ πλοίου.

— Σιωπή! καὶ καθεὶς εἰς τὸν τόπον του! διέταξεν ὁ πλοίαρχος μὲ γενναίαν ἀταραξίαν.

— Ὅλοι εἰς τοὺς κάδδους!

Καὶ λαβὼν ὁ ἴδιος ἕνα τῶν κάδδων τῶν παρεσκευασμένων διὰ τὴν ἐπαύριον, ἔχυσεν αὐτὸν εἰς τὸν φλογερὸν κρατῆρα, καὶ ὅλοι οἱ ναῦται, ἐκτελοῦντες τὸ πρόσταγμά του, ἐκένωσαν εἰς τὸ μέρος ὅθεν αἱ φλόγες ἐξήρχοντο ὅλον ποταμὸν θαλασσίου ὕδατος. Ἀλλὰ ἡ φλὸξ, ἀφανισθεῖσα ἐπὶ μίαν στιγμὴν, καὶ ἀντικαταστᾶσα ἀπὸ καπνὸν μέλανα καὶ πυκνὸν, ὅστις ἐφάνη μέχρις οὐρανοῦ ἀναβαίνων, ἐπανῆλθεν ἀ-

μέσως ἐπιτείνουσα τὴν ὁρμήν της, ὡς ὀργιζομένη διὰ τὸν γινόμενον αὐτῇ πόλεμον.

— Ὑποπλοίαρχε! ἔκραξεν ὁ Κ. Σίμμερς, πρὸς ἀξιωματικόν τινα, ὅστις κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ὥρμησε διὰ τῶν φλογῶν, καὶ παρέστη εἰς τὸν πλοίαρχον ὅλος κατακεκαυμένος τὴν κόμην καὶ τὰ φορέματα. — Ποῦ εἶναι ἡ ἑστία τῆς πυρκαϊᾶς; πόθεν προῆλθεν.

— Ὅλοι οἱ ἄνθρακες καίουσιν, ἀπεκρίθη ὁ ἀξιωματικός. Ἦσαν ὑφυγροι ὅταν ἡ ἑταιρία μᾶς τοὺς παρέδοτε, καὶ ἀνήφθησαν αὐτομάτως. Ὅλη ἡ ἀποθήκη εἶναι ἀπέραντος κάμινος. Ὅλην τὴν θάλασσαν ἂν χύσωμεν εἰς αὐτὴν, δὲν σβύει, καὶ αἱ ἀντλίαι δὲν ἐργάζονται πλέον.

— Καιρὸς, ἂς φροντίσωμεν περὶ τῶν ἀνθρώπων, εἶπεν ὁ πλοίαρχος.

— Κάτω τὰς δύω σωσάνδρας!

Τινὲς τῶν ναυτῶν, ὅσοι δὲν εἶχον θορυβηθῆ εἰς βαθμὸν ὥστε νὰ μὴν ἠξεύρωσι τί ἀκούουσι καὶ τί πράττουσιν, ὥρμησαν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ ὑποπλοιάρχου, πρὸς τὰς μεγάλας λέμβους, διὰ νὰ τὰς καταβιβάσωσιν. Ἀλλ' ἐν τῷ ἅμα ἐπανελθὼν — Πλοίαρχε, εἶπεν ὁ ἀξιωματικὸς, αἱ φλόγες κατέλαβον ὅλον ἐκεῖνο τὸ μέρος τοῦ πλοίου. Αἱ σωσάνδραι καίονται.

— Τὸ πηδάλιον πρὸς τὸν ἄνεμον! ὅλοι εἰς τὸ πηδάλιον! Ἔκραξε τότε ὁ πλοίαρχος, καὶ ὁ πηδαλιοῦχος ἀμέσως ὑπήκουσε, καὶ πολλοὶ ναῦται ἔτρεξαν νὰ βοηθήσωσιν. Ἀλλὰ μετὰ μίαν στιγμὴν,

— Τὸ πλοῖον δὲν ὑπακούει εἰς τὸ πηδάλιον, ἔκραξεν ὁ πηδαλιοῦχος.

— Ἀφῆτε τὸ πηδάλιον! Σβύσατε τὸ πῦρ τῶν μηχανῶν! ὑπέλαβε ταχέως ὁ πλοίαρχος.

Ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἦτον ἀδύνατον. Ὁ θάλαμος τῶν καμίνων ἐφλέγετο ὅλος, καὶ οὐδεὶς ἀπολύτως ἠδύνατο νὰ πλησιάσῃ διὰ νὰ σβύσῃ αὐτάς.

Τότε τὸ πλοῖον ἐγκατελείφθη εἰς ἑαυτὸ, χωρὶς πηδαλιούχου, χωρὶς ὁδηγίας τῶν μηχανῶν. Ἡ δὲ ἀ-

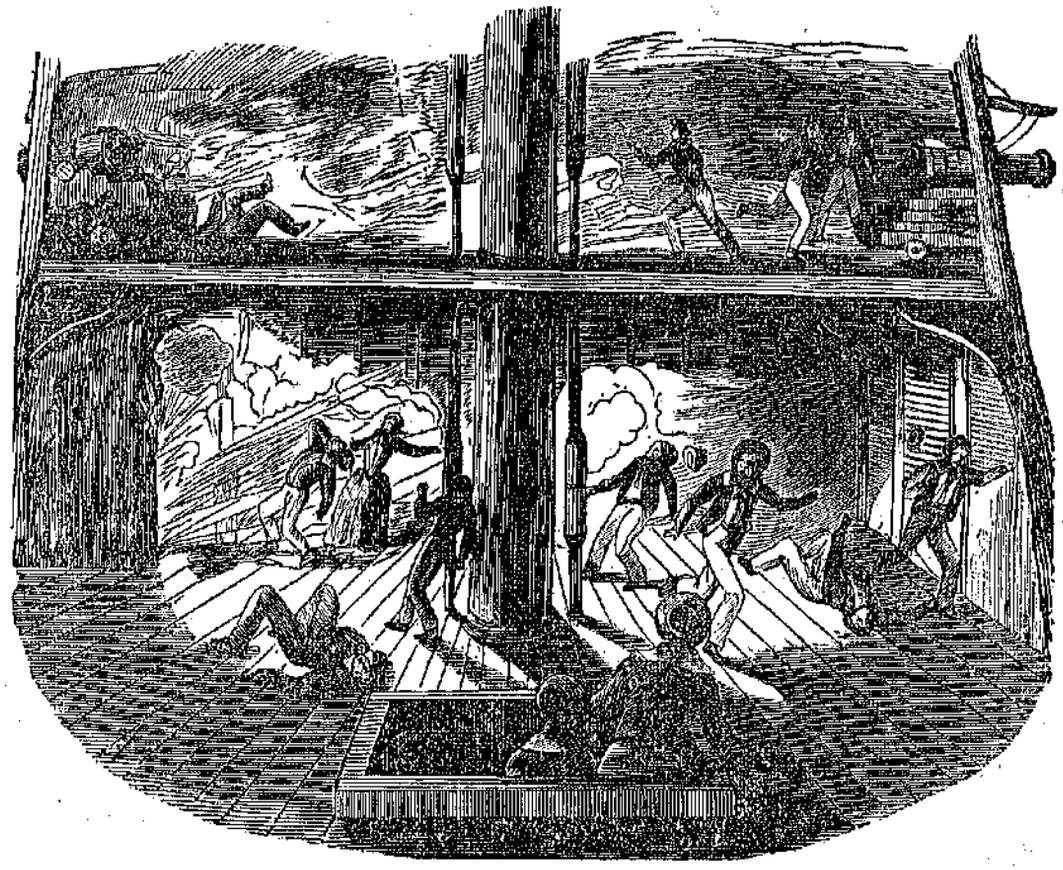

χανὴς ἐκείνη πυρκαϊὰ, ἡ θερμότης ἑνδεκα χιλιάδων τόνων καιομένων ἀνθράκων, ἀνέπτυσσε τὸν ἀτμὸν εἰς τὴν ὑπερτάτην αὐτοῦ δύναμιν, καὶ τότε τὰ δύω πανσθενῆ στοιχεῖα ἤρχισαν πάλην ἀνήκουστον. Ὁ ὠκεανὸς ὠρυόμενος, καὶ ὑπὸ σφοδροῦ μαστιζόμενος λαίλαπος, ἐξώρμα ἐκ τῶν ἀπωτάτων δυσμῶν τὰ οὐρανομήκη του κύματα, κατὰ τοῦ πλευστοῦ αὐτοῦ ὑφιστίου, ὅπερ ὑπὸ τοῦ συρίζοντος ἀτμοῦ ἐλαυνόμενον, διέσχιζε τὸ ὕδωρ ὡς βέλος, μετ' ἀκαθέκτου ταχύτητος.

— Τὰς λέμβους εἰς τὴν θάλασσαν διὰ τὰς κυρίας καὶ τοὺς ἐπιβάτας! ἠκούσθη πάλιν προστάττουσα ἡ καθαρὰ καὶ ἀτάραχος φωνὴ τοῦ πλοιάρχου, ὅστις,

ἅμα δοὺς τὸ πρόσταγμα τοῦτο, εἰσῆλθεν εἰς τὸν θάλαμόν του, ἔλαβεν ἓν πιστόλιον εἰς τὴν χεῖρα, καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὸ κατάστρωμα.

Ταύτην τὴν στιγμὴν ἐφάνη ἐξερχόμενος ἀπὸ τὰ κοῖλα τοῦ πλοίου ὁ Κ. Φερρῆς, φέρων εἰς τὰς ἀγκάλας του τὴν Ἐλεονόραν, ἥτις, κλαίουσα, παρεδέρετο καὶ ἐζήτει ν' ἀποσπασθῇ ἀπ' αὐτάς. Ἡ ταχύτης μεθ' ἧς ἠύξανεν ἡ πυρκαϊὰ ἦτον τοσαύτη, ὥστε μόλις ἐπρόφθασε νὰ ἐνδυθῇ ὁ Κ. Φερρῆς, καὶ ἤδη ἡ πάροδος ἡ ἄγουσα πρὸς τὸν κοιτῶνα τῶν κυριῶν, διότι ἦν συνεχὴς μετὰ τῆς διαιρέσεως τῶν μηχανῶν, ἦτον ὅλη παρανάλωμα τῶν φλογῶν, καὶ ὅσαι γυναῖκες δὲν εἶχον προφθάσει νὰ προεκδράμωσιν, ἐκινδύνευον τὸν ἔσχατον κίνδυνον.

Ὡς μαινόμενος εἰσώρμησεν ὁ Φερρῆς διὰ τῶν φλογῶν, ἅμα εἶδε τὴν Ἐλεονόραν εἰς μίαν γωνίαν ἐρριμμένην ὡς ἄπνουν, καὶ μὲ ὀφθαλμοὺς τεταμένους ὑπὸ τῆς φρίκης ἀτενίζουσαν τὴν πρόοδον τοῦ πυρός. Ὁ Φερρῆς ἐρρίφθη ἀμέσως πρὸς αὐτὴν, καὶ ἡ Ἐλεονόρα τῷ ἔτεινε τὰς χεῖρας ὡς πρὸς σωτῆρα. Ἀλλ' ἐνθυμηθεῖσα ἐν τῷ ἅμα ὅτι ὡς μόνον ἔνδυμα εἶχε τὸν ἁπλοῦν χιτῶνα τῆς κλίνης, διότι αἱ φλόγες εἶχον αἰφνιδίως ἐξυπνήσει τὰς κυρίας, καὶ διώζει αὐτὰς ἐντρόμους ἀπὸ τὰς κλίνας των, ἔφυγεν εἰς τὴν ἄλλην ἄκραν τοῦ κοιτῶνος, καὶ ἐζήτησε νὰ κρυβῇ, σταυροῦσα τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ στήθους της. Ὁ Φερρῆς ὅμως τὴν σωτηρίαν της μόνον πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχων, τὴν ἠκολούθησε μετὰ βίας, τὴν ἥρπασεν εἰς τοὺς στιβαροὺς του βραχίονας, καὶ ἀδιαφορῶν διὰ τὴν ματαίαν ἀντίστασίν της, ἔδραμε πρὸς τὴν θύραν.

Ἀλλ' ἐκεῖ παρέστη ἐμπρός του μὲ τὴν κόμην λυτὴν, μὲ βλέμμα παράφορον, μὲ τὸν χιτῶνα ἐν ἀταξίᾳ, ἡ Κυρία Μακκλάρεν, τείνουσα πρὸς αὐτὸν τὸ βρέφος της.

— Τὸν υἱόν μου, σῶσε τὸν υἱόν μου, τῷ ἐφώναξε μὲ φωνὴν γοερὰν.

Πολλάκις ἡ Κυρία Μακκλάρεν, μὲ τὸ παιδίον της εἰς τὰς χεῖρας, εἶχεν ἀποπειραθῆ νὰ ἐξορμήσῃ διὰ τῆς πυρπολουμένης θύρας· ἀλλὰ βλέπουσα τὰς φλόγας ἐτρόμαζεν, ἐτρόμαζε μάλιστα διὰ τὸν υἱόν της, καὶ ἐπέστρεφε μετ' ἀπελπισίας.

— Τὸν υἱόν μου, σῶσε τὸν υἱόν μου. Δός τον εἰς τὸν πατέρα του, ἔκραζε.

Ὁ Φερρῆς τότε, αἰσθανθεὶς συντριβομένην τὴν καρδίαν του ἀπέναντι τῆς ἀφάτου ταύτης μητρικῆς θλίψεως, εἰ καὶ βαρὺ κρατῶν φορτίον, ἔτι δυσφορώτερον γινόμενον, διότι ἡ Ἐλεονόρα ἤθελε νὰ τὸν διαφύγῃ, ἥρπασεν ὅμως καὶ τὸ βρέφος, καὶ οὕτω, δι' ἑνὸς ἅλματος, εὑρέθη ἐν τῷ μέσῳ τῶν φλογῶν, ἐν ᾧ τὸ παιδίον, φοβηθὲν ὅτι εὑρέθη εἰς ἀγνώστους ἀγκάλας, καὶ τρομάζον τὸ πῦρ, ἔκλαιε, καὶ ἐκτείνον τὰς μικρὰς χεῖράς του, ἐφώναζε τὴν μητέρα του. Εἰς τὴν φωνὴν ταύτην δὲν ἠδυνήθη ἡ μητρικὴ στοργὴ νὰ ἀνθέξῃ, καὶ ἡ Κυρία Μακκλάρεν, λησμονοῦσα φλόγας καὶ κινδύνους, ἐρρίφθη κατόπιν του, καὶ οὕτω μετὰ τοῦ Φερρῆ ἀνέβη εἰς τὸ κατάστρωμα. Ἐκεῖ δὲ ἥρπασε τὸν μικρὸν Βυγένιον, καὶ νευρικῶς ὀλοφυρομένη, τὸν κατεκάλυπτεν ἀπὸ φιλήματα, ὡς ἂν ἤθελε νὰ τὸν καταφάγῃ. Μετὰ δὲ ταῦτα ἤρχισεν. ὅσον τὸ κιλυνδούμενον πλοῖον τῇ τὸ ἐπέτρεπε, νὰ περιτρέχῃ τὸ μὴ καιόμενον μέρος τοῦ καταστρώματος, ζητοῦσα τὸν ἄνδρα της.

Τὴν δὲ Ἐλεονόραν κατέθεσεν ὁ Φερρῆς εἰς τὸ ἔδαφος ἅμα ἀνέβη τὴν κλίμακα. Καὶ ὁ ἔσχατος αὐτῆς χιτὼν εἶχε σχισθῇ εἰς τὴν πάλην ἣν ὑπέστη, καὶ εἶχε κατακαῇ, ἐν ᾧ διέσχιζε τὰς φλόγας, ὡς καὶ τὸ σῶμα αὐτῆς πολλαχοῦ ἐποδύνως. Ἅμα δὲ ἠσθάνθη ἑαυτὴν ἐλευθέραν, ἤρχισε νὰ κλαίῃ πικρῶς, καὶ ἀποσυρθεῖσα, ἐκρύβη εἰς μίαν γωνίαν ὀπίσω τοῦ πηδαλίου.

Ὁ δὲ πλοίαρχος ἐξηκολούθει μετὰ πάσης δραστηριότητος διατάττων τῶν λέμβων τὴν καταβίβασιν. Πολλοὶ τῶν ἐπιβατῶν, ἅμα ἤκουσαν τὸ πρόσταγμα τοῦτο, ὥρμησαν εἰς μίαν λέμβον, εἰσῆλθον εἰς αὐτὴν θορυβωδῶς, καὶ ἠθέλησαν οἱ ἴδιοι νὰ τὴν λύσωσιν. Ἀλλ' ἄπειροι ὄντες, καὶ ὑπὸ τοῦ φόβου παραφερόμενοι, ἔλυσαν τὸν ἕνα μόνον δεσμόν, ἡ λέμβος ἐκρεμάσθη καθέτως, καὶ ὅλοι μέχρις ἑνὸς, μεγάλην ἀφέντες καὶ τρομερὰν φωνὴν, ἔπεσαν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐπνίγησαν.

Πρὸς τὸ ἄλλο πλευρὸν μία λέμβος κατεβιβάσθη εὐτυχῶς εἰς τὴν θάλασσαν. Ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν ἐρρίφθησαν τόσον ἀτάκτως πλῆθος ἐπιβατῶν, καὶ ὁ κυματισμὸς τῆς θαλάσσης ἦτον τόσον σφοδρὸς, καὶ τόσον ὁρμητικῶς ἔσχιζε τὰ κύματα τὸ καιόμενον πλοῖον, ὥστε καὶ ἡ λέμβος αὐτὴ ἀνετράπη, καὶ οἱ ἐπιβάται ἐπνίγησαν. Τὸ ἀπαίσιον φῶς τῆς πυρκαϊᾶς ἔδαφεν αἱματηρὰν τὴν ἀγρίαν ἔκτασιν τῆς θαλάσσης, πτώματα κιλυνδοῦσαν εἰς τὸν ἀφρόντης ὡς τὸν Πυριφλεγέθοντα τῶν ἀρχαίων μύθων.

Ἡ θέα αὕτη πανικὸν ἐνέβαλε φόβον εἰς πάντας, καὶ ναῦται καὶ ἀξιωματικοὶ δὲν ἦσαν ἀπηλλαγμένοι αὐτοῦ. Μεταξὺ δὲ τοῦ γενικοῦ θορύβου, μία τῶν ἐπιβατῶν, ἡ Κυρία Μακκλάρεν, ἐν ἐξάψει παραφορᾶς διατρέχουσα τὸ κατάστρωμα, ἦλθε καὶ ἐρρίφθη γονυπετὴς ἐμπρὸς τοῦ πλοιάρχου, καὶ ὑψοῦσα τὸ βρέφος της ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς της,

— Πλοίαρχε Σίμμερς, ἔκραζε, πλοίαρχε Σίμμερς, σῶσον τὸ παιδίον μου. Σῶσον τὸ ἀθῶον παιδίον μου. Αὐτὸ δὲν ἐγνώρισεν, αὐτὸ δὲν ἐχάρη τὸν κόσμον ἀκόμη. Μὴ ἀφίνῃς, πλοίαρχε Σίμμερς, τὴν θάλασσαν νὰ μοὶ τὸ ἐπάρῃ· μὴ ἀφήνῃς τὴν φλόγα νὰ μοὶ τὸ φάγῃ.

Ὁ πλοίαρχος, ὡς βράχος ἱστάμενος ἀκλόνητος ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς καταπλήξεως, βλέπων ὅτι μία λέμβος κατεβιβάσθη τέλος εἰς τὴν θάλασσαν χωρὶς ἀπευκταίου συμβάντος, ἔτεινε τὴν χεῖρα εἰς τὴν Κ. Μακκλάρεν, καὶ τὴν ἔφερεν εἰς τὴν κλίμακα διὰ νὰ καταβῇ εἰς αὐτήν. Ἀλλ' ἰδὼν ὅτι εἷς τῶν ἀξιωματικῶν τὴν εἶχε προλάβει, διεύθυνε κατ' αὐτοῦ τὸ πυροβόλον, καὶ ἐλθὼν, ἐστάθη ἄνωθεν τῆς λέμβου.

— Ἔξω, ἄνανδρε! ἐφώναζεν ἢ πυροβολῶ καὶ σὲ φονεύω ὡς σκύλον.

Ὁ ἀξιωματικὸς τρέμων καὶ κατησχυμένος ἀνέβη εἰς τὸ κατάστρωμα.

— Ἡ εὐθύνη τῆς ζωῆς τῶν ἐπιβατῶν βαρύνει ἐφ' ἡμῶν, κύριοι, εἶπεν ἔπειτα ἀποτεινόμενος εἰς τοὺς περὶ αὐτὸν ἱσταμένους ἀξιωματικούς. Ἐν ὅσῳ μία ρόμη κυρία, εἷς μόνος ἐπιβάτης, εἷς μόνος ναύτης μένει ἐντὸς τοῦ πλοίου, ἂν ἰδῶ κάνενα νὰ θελήσῃ νὰ καταβῇ εἰς τὰς λέμβους, αὐτὸ τὸ πυροβόλον τὸ κρατῶ δι' ἐκεῖνον.

Ἔπειτα δὲ περιβλεψάμενος, εἶδε πλησίον του ἕνα νέον ἀκόλουθον, μόλις ἐφηβον, ὅστις ἑαυτὸν λησμονῶν ἠγωνίζετο μετ' ἐνθουσιώδους ζήλου ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν ἄλλων. Ὁ πλοίαρχος ἠσθάνθη δάκρυα ἀναβρύοντα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του, διότι ἐνεθυμήθη ὅτι τὴν προτεραίαν ἀκόμη εἶχεν ἰδῇ τὴν μητέρα τοῦ νέου τούτου ἀπαραμυθήτως κλαίουσαν, διότι ἐπ' ὀλίγους μόνον μῆνας, ὡς ἐνόμιζεν, ἔμελλε ν' ἀποχωρισθῇ τὸ προσφιλέστατον τῆς καρδίας της τέκνον.

— Ἀκόλουθε Ἐρρίκε, τῷ εἶπεν ὁ πλοίαρχος μὲ φωνὴν εἰς ἣν ἐπροσπάθησε νὰ δώσῃ ἐπιταγῆς τόνον. Σοὶ δίδω τὴν ἐντολὴν νὰ ὁδηγήσῃς τὴν λέμβον ταύτην. Κατάβα ἀμέσως.

— Ἀλλὰ πλοίαρχε . . . ὑπέλαβε διστάζον τὸ παιδίον.

— Πῶς! ἀπεκρίνεσαι ὅταν προστάζω! εἶπε συστέλλων τὰς ὀφρῦς ὁ πλοίαρχος. Κάτω ἀμέσως.

Ὁ ἀκόλουθος ἔλαβεν ἀμέτως ἓν σχοινίον, καὶ δι' αὐτοῦ ὀλισθαίνων μ' ἔξοχον ἐπιδεξιότητα, κατέβη εἰς τὴν κυμαινομένην λέμβον.

— Ἄνθρωπος εἰς τὴν θάλασσαν! ἔκραξεν εἷς ναύτης τῆς λέμβου.

Τῷ ὄντι, ἐν ᾧ ἡ Κυρία Μακκλάρεν ἐπήδα ἀπὸ τὴν κλίμακα εἰς τὴν λέμβον, τὸ βρέφος της διέφυγεν ἀπὸ τὰς ἀγκάλας της, καὶ ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν. Ἀλλὰ καὶ ἐκείνη ἐρρίφθη ἀμέσως κατόπιν του, καὶ πρὶν αὐτὸ βυθισθῇ, κατώρθωσε νὰ τὸ συλλάβῃ ἀπὸ τὸ φόρεμα, καὶ τὸ ἐκράτει δι' ὅλης της τῆς δυνάμεως, βυθιζομένη μετ' αὐτοῦ, διότι νὰ κολυμβᾷ δὲν ἤξευρε.

Ἀλλ' ὁ ἀκόλουθος Ἐρρίκος, ὡς εἶδε τὸ μέρος πρὸς ὃ ὁ ναύτης ἐδείκνυεν, εἰς μόνην τὴν γενναιότητά του πειθόμενος, ἐβυθίσθη ἀμέσως εἰς τὴν θυελλώδη θάλασσαν, καὶ εὐτυχῶς συνέλαβε τὴν κυρίαν Μακκλάρεν ἀπὸ τὸν βραχίονα. Ἀλλὰ τὸ νὰ τὴν ἀνασύρῃ ἦτον δυσκολώτατον, καὶ πολὺ πιθανότερον ἦτον νὰ πνιγῇ καὶ ὁ ἴδιος, διότι ἡ δυστυχὴς μήτηρ ἐκράτει πάντοτε σφιγκτὰ εἰς τὴν χεῖρά της τὸ φόρεμα τοῦ παιδίου της, καὶ δὲν τὸ ἄφινε διὰ νὰ συνδράμῃ εἰς τὴν σωτηρίαν της. Τέλος ὅμως ἡ ἐπιδεξιότης καὶ ἡ ῥώμη τοῦ νέου ἀξιωματικοῦ ὑπερίσχυσαν, καὶ τὴν ἔφερεν εἰς τὴν λέμβον. Ἀλλ' ἐνῶ τὴν ἀνέσυρον εἰς αὐτὴν, τὸ παιδίον τὴν διέφυγε πάλιν, διότι τὸ φόρεμά του ἔμεινεν εἰς τὴν χεῖρά της ἐσχισμένον, καὶ τότε αὐτὴ, εἰς οὐδὲν λογιζομένη τὴν νέαν καὶ θαυμασίαν της σωτηρίαν, ἐρρίφθη αὖθις εἰς τὰ κύματα, καὶ ὑπὸ τῆς θαυματουργοῦ μητρικῆς στοργῆς ὁδηγουμένη, κατώρθωσεν αὖθις νὰ συλλάβῃ τὸν Εὐγένιον, ὥστε ὁ ἀκόλουθος Ἐρρίκος ἠναγκάσθη νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ ἔργον τῆς ἀφοσιώσεώς του, ἤδη δὲ μετὰ περισσοτέρας ἐπιτυχίας, διότι τὴν κατέθεσεν εἰς τὴν λέμβον, ὅπου ἔπεσε λειποθυμοῦσα, καὶ παρὰ τὸ πλευρὸν αὐτῆς τὸ παιδίον της.

— Κύριε, ὑπάρχει λέμβος δι' ὑμᾶς ἑτοίμη. Τὸ πλοῖον, βλέπετε εἶναι ἀδύνατον νὰ σωθῇ. Ἡ μόνη ἐλπὶς, ἂν καὶ ἀμυδρὰ, εἰς τὰς λέμβους στηρίζεται. Καιρὸς δὲν μένει, κατέλθετε. Ταῦτα εἶπεν ὁ πλοίαρχος πρὸς τὸν Κ. Φερρῆν, ὃν εἶδεν ἔμφροντιν διαβάντα ἐμπρός του.

— Κύριε πλοίαρχε, εἶπεν οὗτος. Ἐκεῖ παρὰ τὸ πηδάλιον κεῖται ἀκόμη μία γυνή· ἐκείνης ἐπιμελήθητε τὴν σωτηρίαν. Διατάξατε νὰ τὴν καταβιβάσωσιν εἰς τὴν λέμβον.

Ὁ πλοίαρχος ἔδωκεν ἀμέσως τὰς ἀναγκαίας διαταγὰς, καὶ ἐν τῷ ἅμα δύω ναῦται συνέλαβον τὴν Ἐλεονόραν κειμένην ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἄνευ αἰσθήσεως, καὶ τὴν κατεβίβασαν πρὸς τὴν λέμβον. Ἀλλ' ἡ κίνησις αὕτη τὴν ἐπανέφερεν εἰς ἑαυτήν· καὶ ὅταν κινέωξε τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ εἶδεν ὅτι εἶναι εἰς στάσιν γυμνότητος σχεδὸν ἐντελοῦς, καὶ ὅτι περιεστοιχίζετο ἀπὸ ἄνδρας, διέφυγεν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν ναυτῶν, καὶ ἐπέστρεψε δρομαία εἰς τὸ κατάστρωμα. Ὁ Κ. Φερρῆς ἦλθε τότε πρὸς αὐτὴν, καὶ τὴν παρεκάλεσε μετ' ἐνθέρμων λόγων, μετὰ δακρύων, νὰ λησμονήσῃ πρὸς μίαν στιγμὴν τὴν ἄκαιρον αἰδῶ, καὶ νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς σωτηρίας της· καὶ ὅταν εἶδεν ὅτι ἀντὶ ν' ἀποκριθῇ, ἔκρυπτε τὸ πρόσωπον εἰς τὰς χεῖράς της καὶ ἔκλαιε, παρεκάλεσε τοὺς ναύτας νὰ τὴν φέρωσιν αὖθις εἰς τὴν λέμβον, ἔστω καὶ διὰ τῆς βίας, καὶ οἱ ναῦται ὑπήκουσαν. Μόλις πλὴν τὴν ἀφῆκαν ἐλευθέραν, καὶ τὴν σεμνότητα ὑπὲρ τὴν ζωὴν ἐκτιμῶσα, ἀνέβη εἰς τὸ κατάστρωμα. ὅπου ἐδύνατο νὰ μένῃ μακρὰν παντὸς βλέμματος. Ὁ Κ. Φερρῆς τὴν εἶδε διελθοῦσαν ἐμπρός του, καὶ ἄρων τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν οὐρανὸν, ἐκτύπησε τὸ μέτωπον μὲ τὴν χεῖρά του.

— Μὴ χρονοτριβῆτε, Κύριε, εἶπε πρὸς αὐτὸν εἷς Γάλλος συνοδοιπόρος, ὅστις διευθύνετο πρὸς τὴν λέμβον. Στιγμὰς μόνον ἀκόμη θὰ ὑπάρξῃ τὸ πλοῖον. Ἐδῶ ὁ θάνατος εἶναι ἄφευκτος.

— Ἀφ' οὗ, φίλε, ἅπαξ πέπρωται ν' ἀποθάνωμεν, ἐδῶ ἢ ἀλλαχοῦ, εἰς τὴν θάλασσαν ἢ εἰς τὴν ξηρὰν, τίς ἡ διαφορά; εἶπεν ὁ Φερρῆς, ἐπαναλαμβάνων αὐτὰς ἐκείνας τὰς λέξεις ἃς πρὸ ὀλίγων ὡρῶν ὑπὸ τόσον ἀλλοίους οἰωνοὺς εἶχε προφέρει. Καὶ ἀφῆκε τὸν συμπατριώτην του νὰ καταβῇ μόνος του εἰς τὴν λέμβον.

Ἡ ὁρμὴ πρὸς τὰς λέμβους ἀπέβη εἰς πολλοὺς ὀλεθρία. Πολλοὶ ἐν τῇ ἀνυπομονησίᾳ των, ἐν ᾧ ἤθελον νὰ πηδήσωσιν εἰς αὐτὰς, ἐπέδων εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐπνίγοντο. Μία κατεποντίσθη, διότι εἰσώρμησαν εἰς αὐτὴν περισσότεροι τῶν ὅσους ἠδύνατο νὰ φέρῃ. Αἱ δὲ λοιπαὶ, ἅμα οἱ διοικοῦντες αὐτὰς ἔβλεπον ὅτι δὲν ἐδύναντο ἀκινδύνως νὰ προστεθῶσι καὶ ἄλλοι ἐπιβάται, ἐμακρύνοντο ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην, καὶ ἀπὸ τοῦ κύκλου ὃν ἀγρίως ἐφώτιζεν ἡ πυρκαϊὰ, ἐβυθίζοντο εἰς τὸ παχὺ καὶ ἐξώτατον σκότος.

Ἡ ἐσχάτη ἀποπλεύσασα ἦτον ἡ περιέχουσα τὴν κυρίαν Μακκλάρεν μετὰ τοῦ βρέφους της, καὶ τὸν συμπατριώτην τοῦ Κ. Φερρῆ. Ὅλων τῶν ἐπιβατῶν αὐτῆς τὰ βλέμματα ἦσαν ἀτενῶς ἐστραμμένα πρὸς τὸ πυρπολούμενον πλοῖον, ὅπερ, οὔτε ὑπὸ κυμάτων οὔτε ὑπὸ ἀνέμων ἀναχαιτιζόμενον, ἔτρεχε μετ' ἀκαθέκτου ὁρμῆς ἐπὶ τῆς θαλάσσης, λεῖχον τὰ νέφη μὲ

τὰς φλογερὰς γλώσσας του, καὶ φαινόμενον ὡς τεραστία κάμινος, φερομένη εἰς τοῦ ὠκεανοῦ τὴν ἀχανῆ ἐπιφάνειαν.

Ὅταν τὸ τελευταῖον ἡ λέμβος διέκρινε τὰ ἐπὶ τοῦ πλοίου ἀντικείμενα, ὁ πλοίαρχος Σίμμερς ἵστατο παρὰ τὸ πηδάλιον, καὶ ἡ φλὸξ ἀντανακλωμένη καθέτως ἐπὶ τοῦ προσώπου του, ἐδείκνυε τοὺς εὐγενεῖς χαρακτῆράς του, ἥρεμίαν ἡρωϊκὴν καὶ τῆς ἐγκαρτερήσεως τὴν μεγαλοπρέπειαν πνέοντας.

Παρ' αὐτὸν δὲ ἀφ' ἑνὸς ἵστατο ὁ Κ. Μακκλάρεν καὶ ὁ Ἄγγλος συγγραφεὺς Βαθυρτὼν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ Κ. Φερρῆς, εἰς οὗ τὸν ὦμον ἐστήριζε τὴν κεφαλήν της ἡ νέα Ἐλεονόρα, διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς τὰ ῥάκη τοῦ χιτῶνός της αἰθημόνως συνάπτουσα. Πέριξ δὲ ἵσταντο ἐν κύκλῳ ὅλοι οἱ ἐπιβάται, ὅσοι δὲν εἶχον κατορθώσει νὰ ἐπιβῶσιν εἰς λέμβους, ἢ ὅσοι ἐκ τῶν δύω ἀπελπισιῶν ἐπροτίμησαν τὴν ἀπονωτέραν.

Μετ' ὀλίγον ὅλοι ἐγονάτισαν, καὶ φωνὴ ἐπίσημος ἤρθη ἀπὸ τοῦ κύκλου αὐτῶν, ὁ ψαλμὸς τῆς ἐπιθανάτου δοξολογίας.

Ἀλλ' ἡ λέμβος ἐμακρύνθη, καὶ κατ' ὀλίγον τὰ ἐπὶ τοῦ πλοίου ἐφαίνοντο ἀμυδρότερα, καὶ τοῦ ψαλμοῦ ἔφερεν μόνον σπανίους τόνους ὁ ἄνεμος, ὅταν ἐφύσα σφοδρότερος. Τέλος ἐσβέσθησαν καὶ αὐτοί, καὶ μακρὰν πρὸς δυσμὰς ἐφαίνετο μόνον ὡς μέγας τις δαυλὸς μακρυνόμενος μετ' ἀκατανοήτου ταχύτητος. Αἴφνης μέγας ἠκούσθη πάταγος, ὡς ἑκατὸν τηλεβόλων ἐκρηγνυμένων, καὶ οὐρανὸν καὶ θάλασσαν ἐφώτισε λάμψις λαμπροτέρα πολὺ τῆς ἡμέρας, καὶ ὁ ἀὴρ ἐπληρώθη ἀπὸ φλογερὰ σώματα, σφενδονιζόμενα μέχρι τῶν νεφελῶν, διαγράφοντα παντοίας καμπύλας, καὶ βυθιζόμενα εἰς τὰ κύματα. Ἀλλὰ μεθ' ἓν δεύτερον τοῦ λεπτοῦ, ἐσβέσθη ὁ κρότος, ἐσβέσθη ἡ λάμψις, καὶ οὐρανὸς καὶ θάλασσα ἐβυθίσθησαν πάλιν εἰς σιγὴν καὶ εἰς σκότος. Ὅλοι ἐν τῇ λέμβῳ ἐρρίφθησαν εἰς τὰ γόνατα αὐτομάτως.

Ὅλοι, πλὴν μόνης τῆς Κυρίας Μακκλάρεν, διότι αὕτη ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς ἔκειτο ἐν λειποθυμίᾳ εἰς τῆς λέμβου μίαν γωνίαν. Τέλος δὲ συνῆλθε, καὶ ἡ πρώτη της λέξις ἦν·

— Εὐγένιε, Εὐγένιε, τέκνον μου·

Καὶ τὸ πρῶτον της κίνημα, νὰ ζητήσῃ τὸ παιδίον της. Εὑροῦσα δὲ αὐτὸ πλησίον της, τὸ ἥρπασε περιπαθῶς, καὶ κλαίουσα ἤρχισε νὰ τὸ καταφιλῇ. Ἔπειτα δὲ ἐρώτησε ποῦ εἶναι ὁ κύριος Μακκλάρεν, ἂν εἶναι ἐντὸς τῆς λέμβου· ἀλλ' οὐδεὶς ἀπεκρίνετο.

— Ποῦ εἶναι; ἐπανέλαβεν ἔντρομος ἡ δυστυχὴς γυνὴ, ἥτις πρὸ δύω ἐτῶν μόλις ἦτον ἡ εὐδαιμονεστέρα τῶν συζύγων. Διατί σιωπᾶτε; Ἐπνίγη, ἀπώλετο; Ἔμεινεν εἰς τὸ πυρπολούμενον πλοῖον; Εἰπέτε μοι, ἂν ἔχετε εὐσπλαγχνίαν.

Ὁ Γάλλος τέλος ἀνέλαβε νὰ τὴν καθησυχάσῃ, εἰπὼν εἰς αὐτὴν διὰ γενικῶν ἐκφράσεων, αἵτινες ἐπέτρεπον τὴν ἐλπίδα, ὅτι πολλαὶ λέμβοι ἀνεχώρησαν ἀπὸ τὸ πλοῖον, καὶ ὅτι πλεῖστοι τῶν ἐπιβατῶν εἶχον κατέλθῃ εἰς αὐτάς.

Ἐν τούτοις ὁ ἄνεμος ἦτον σφοδρότατος, ἡ θάλασσα ταραχωδεστάτη τὸ σκότος πυκνότατον, ἡ βροχὴ ἔπιπτε ῥαγδαία, καὶ οἱ πλεῖστοι ἐν τῇ λέμβῳ δὲν εἶχον οὐδ' ἕνα ἐπενδύτην, ἡ δὲ κυρία Μακκλάρεν μὲ μόνον ἐκαλύπτετο τὸ νυκτικὸν χιτῶνα, καὶ αὐτοῦ τὸ πλεῖστον μετεχειρίζετο ὅπως προφυλάττῃ τὸ σχεδὸν ἐντελῶς γυμνὸν βρέφος της, οἱ δὲ γυμνοὶ πόδες της ἐβάτευον εἰς τὸ ὕδωρ, ὅπερ ἐκ τῆς βροχῆς καὶ τῶν κυμάτων ἐπλήρου τὸν πυθμένα τῆς λέμβου, καὶ κόξανε τοὺς κινδύνους, μόλις ἀντλούμενον διὰ τῶν ἐναγωνίνων προσπαθειῶν τῶν ἐπιβατῶν.

Οὕτω παρῆλθεν ἡ τρομερὰ ἐκείνη νὺξ, καὶ τέλος ἀνέτειλεν ὁ παρήγορος ἥλιος. Ἀλλὰ καὶ τὸ πελιδνὸν αὐτοῦ φῶς οὐδεμίαν ἀνακούφισιν ἔφερεν εἰς τοὺς κατατριχομένους ναυαγούς. Μάτην περιέφερον πέριξ τὰ βλέμματα· οὐδαμοῦ σκιὰ γῆς, οὐδαμοῦ τὸ ἐλάχιστον σημεῖον ἐπικούρου πλοίου. Τὰ δὲ κύματα ἐκορυφοῦντο ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον, ὁ ἄνεμος ἐπέτεινε τὴν λύσσαν του· ἡ βροχὴ ἔπιπτε κρουνηδὸν, καὶ οὐδεμία τροφὴ, καὶ οὐδὲ σταλαγμὸς ποτίμου ὕδατος ἐν τῇ λέμβῳ. Ἡ μόνη δ' ἐλπὶς σωτηρίας ἐστηρίζετο ἐπὶ τοῦ ἀκολούθου Ἐρρίκου, ὅστις μετὰ μεγάλης φρονήσεως, καρτερίας καὶ δραστηριότητος διεύθυνε τὴν ἀπηλπισμένην καὶ δεινὴν θαλασσοπλοΐαν. Διαιρέσας ναῦτας καὶ ἐπιβάτας εἰς δύω λόχους, διέταξε νὰ κωπηλατῶσιν ἀμοιβαδὸν, ὥστε οἱ κεκμηκότες ν' ἀναλαμβάνωσι τὰς δυνάμεις των, καὶ ἐβοήθει τοὺς δραστηριωτέρους, καὶ ἐνεθάρρυνε τοὺς ἀτολμοτέρους διὰ λόγου καὶ ἔργου.

Οὕτω παρῆλθε καὶ αὕτη ἡ ἡμέρα, ὠχρὰ, θυελλώδης καὶ ἀτελεύτητος, καὶ ἐπῆλθε πάλιν νὺξ φοβερὰ, χωρὶς οὐδεμιᾶς πιθανότητος σωτηρίας. Τὰ πνεύματα ἦσαν ἤδη καταβεβλημένα, ἡ ἀπελπισία εἶχεν ἤδη καταλάβει τοὺς εὐψυχοτέρους, καὶ πεῖνα καὶ πρὸ πάντων δίψα τοὺς ἐτυράννει. Ὁ μικρὸς Εὐγένιος τῆς Κυρίας Μακκλάρεν ἔκλαιε ζητῶν νὰ φάγῃ, ἢ ζητῶν ὕδωρ, καὶ αἱ φωναί του ἐθέριζον τὴν καρδίαν τῆς μητρός του, ἥτις μόνον δάκρυα εἶχε νὰ τῷ προσφέρῃ.

— Λίφνης Πλοῖον! πλοῖον! ἔκραξεν εἷς τῶν ναυτῶν, καὶ ὅλοι ἀπέβλεψαν πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο, καὶ ἰδοὺ τῷ ὄντι ἱστὸς πλοίου ἐφαίνετο εἰς τὸ λυκαυγὲς τῆς ἑσπέρας, καὶ μετ' ὀλίγον ἐφάνη καὶ τὸ σκάφος αὐτό. Οἱ ναῦται ἤγειρον ὅλοι διὰ μιᾶς τριπλῆν κραυγὴν, ἥτις ἤχησε μακρὰν ἐπὶ τοῦ πελάγους, καὶ ἐλλείψει ἄλλου ὑφάσματος ἔσχισαν λωρίδα τοῦ χιτῶνος τῆς Κυρίας Μακκλάρεν, καὶ τὴν ὕψωσαν εἰς μίαν κώπην. Λίφνης εἰς τὸ πλοῖον ἐφάνη φῶς κινούμενον ἄνω καὶ κάτω. Τοῦτο ἦτον σημεῖον προφανὲς ὅτι τὸ πλοῖον τοὺς εἶδε. Πλήρεις χαρᾶς καὶ ἐλπίδος ἐξηκολούθησαν ἐπαναλαμβάνοντες τὰς κραυγάς των ἀπὸ λεπτοῦ εἰς λεπτὸν ὅπως ὁδηγήσωσι τὴν πορείαν τοῦ πλοίου.

Ἀλλὰ τὰ λεπτὰ παρήρχοντο, τὸ φῶς ἐσβέσθη, καὶ τὸ πλοῖον δὲν ἐφαίνετο πλέον. Περιέμεινον ἓν τέταρτον, περιέμεινον ἡμίσειαν ὥραν, μίαν ὥραν, ἀλλ' οὐδὲ φωνὴ ἀπὸ τοῦ πλοίου οὐδὲ ἀκράσις. Πρόδηλον ἦτον ὅτι ἢ δὲν τοὺς ἐννόησεν, ἢ ὅτι νοῆσαν εἶχε τὴν βαρβαρότητα νὰ τοὺς ἐγκαταλείψῃ εἰς τὴν δεινὴν θέσιν των, καὶ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν δρόμον του.

Μετὰ λαμπρὸν φῶς πόσον ζοφερώτερον φαίνεται

τὸ σκότος, μετὰ τοιαύτην ἐλπίδα πόσον μεγαλητέρα κατέλαβεν ἀπελπισία τοὺς δυστυχεῖς ναυαγούς! Ἡ Κυρία Μακκλάρεν, ἐν ὅσῳ ἐνομίζετο ὅτι ἤρχετο τὸ σῶζον πλοῖον, ἐχόρευε τὸ παιδίον της εἰς τὰς χεῖράς της, καὶ μὲ τὰς τρυφερωτέρας λέξεις τῷ ὑπόσχετο τροφὴν καὶ ὕδωρ. Ἀλλ' ἅμα ἤκουσε τοὺς τρομεροὺς λόγους: « Τὸ πλοῖον δὲν ἔρχεται, »

— Ἀπόθανε λοιπὸν καὶ σὺ ἄθλιον! ἀνέκραξε, καὶ ἐλειποθύμησε πάλιν.

Ἀλλὰ καὶ τῶν ἀνδρῶν δὲν ἀντέσχε περισσότερον ἡ γενναιότης. Ὁ Γάλλος ἐπιβάτης ἐπλησίασεν εἰς τὸ χεῖλος τῆς λέμβου διὰ νὰ ῥιφθῇ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ νὰ τελειώσῃ τὰ δεινά του ἐφ' ἅπαξ· ἀλλ' ὁ ἀκόλουθος Ἐρρίκος, ἐννοήσας τὴν πρόθεσίν του, τὸν συνέλαβεν ἀπὸ τὸν βραχίονα.

— Κύριε Γάλλε, τῷ εἶπε, περιμείνατε κἂν ὡς αὔριον, καὶ ἂν ἡ ἡμέρα δὲν φέρῃ βελτίωσιν εἰς τὴν τύχην μας, σᾶς ἐπιτρέπω νὰ ἐκτελέσητε τὸν σκοπόν σας, ἐπανιστάμενος κατὰ τῶν σκοπῶν τοῦ θεοῦ.

Ὁ Γάλλος ἠσχύνθη βλέπων εἰς τὸ μειράκιον ἐκεῖνο τοιαύτην εὐψυχίαν, καὶ ἔμεινεν εἰς τὴν θέσιν του.

— Θωμᾶ, εἶπε ταπεινῇ τῇ φωνῇ εἷς ναύτης εἰς ἄλλον γείτονά του, ὅταν ἤμην εἰς Καναδᾶν, ἤκουσα τοὺς ἀγρίους ἐκεῖ λέγοντας, ὅτι τὸ κρέας τῶν μικρῶν παιδίων εἶναι τρυφερὸν καὶ γλυκὺ ὡς τῶν ἀρνίων.

Ὁ Θωμᾶς ἠτένισε τὸν ὁμιλήσαντα, μὲ φλογερὸν βλέμμα.

— Ἰωάννη, ἔχεις μάχαιραν; τὸν ἠρώτησε μετὰ μικρὰν σιωπήν.

— Ἔχω, καὶ πολὺ κοπτερὰν, εἶπεν ὁ Ἰωάννης.

— Τὸ παιδίον μου! ἀνέκραξεν ἀναπηδῶσα ὡς λέαινα ἡ Κ. Μακκλάρεν, ἥτις ἐφαίνετο πρὶν λειποθυμοῦσα ἢ κοιμωμένη. Τίς θέλει νὰ μ' ἀφαιρέσῃ τὸν Εὐγένιόν μου; Ἐλθέτε, ἐδῶ εἶμαι. Ἂν ἔχετε μαχαίρας, ἐγὼ τοὺς ὄνυχάς μου, ἔχω ἐγὼ τοὺς ὀδόντας μου. Δὲν θὰ μὲ ἁρπάσητε τὸν Εὐγένιον.

Ἀλλὰ διὰ μιᾶς πίπτουσα εἰς τὰ γόνατα,

— Πεινᾶτε, εἶπεν, ἔχετε δίκαιον. Θέλετε νὰ φάγητε, ἔχετε δίκαιον. Ἀλλὰ σᾶς παρακαλῶ, ἀλλὰ σᾶς ἱκετεύω γονυπετῶς· λυπηθῆτέ με προσπίπτουσαν εἰς τοὺς πόδας σας, ἀφήσατε τὸ παιδίον μου. Θυσιάσετε ἐμέ. Σᾶς εἶναι πολὺ συμφερώτερον. Ἀπὸ ἓν μικρὸν παιδίον τίς πρῶτος θὰ φάγῃ. Ἀπὸ ἐμὲ δύνασθε νὰ τραφῆτε δύω ἡμέρας τοὐλάχιστον, καὶ ἐντοῦτοις θὰ φανῇ ἡ ξηρὰ, ἢ θὰ ἔλθῃ πλοῖον εἰς σωτηρίαν σας. Μὴ ἀποβάλλετε τὴν δέησίν μου.

Ἔπειτα δὲ στραφεῖσα πρὸς τὸν ἀκόλουθον,

— Κύριε ἀξιωματικὲ, τῷ εἶπε. Σᾶς παραδίδω τὸν υἱόν μου, Βοηθήσατε, κύριε ἀξιωματικέ· σώσατε τὸν υἱόν μου. Θέλουσι νὰ τὸν φονεύσωσι. Θέλουσι νὰ τὸν φάγωσι. Σώσατέ τον, καὶ ἀποδόσατε ποτὲ εἰς τὸν πατέρα του τὴν φίλην αὐτὴν παρακαταθήκην.

— Ἡσυχάσατε, κυρία, εἶπεν ὁ νέος ἀκόλουθος, ὅστις ἐπίσης εἶχεν ἀκούσει τὴν συνδιάλεξιν τῶν ναυτῶν. Τὸ παιδίον σας δὲν διατρέχει τοιοῦτον κίνδυνον. Δὲν ἠξεύρω ἂν σωθῶμεν ἢ ἂν ἀποθάνωμεν, Σᾶς ἐγγυῶμαι ὅμως ὅτι θ' ἀποθάνωμεν ἢ θὰ σωθῶμεν ὅλοι ὁμοῦ. Καὶ ὅ,τι δύναται νὰ πείσῃ ἕκαστον περὶ τούτου, εἶναι αὐτό! ἐπρόσθεσε, σύρων ἀπὸ τὴν ζώνην του πυροβόλον, οὗ ἡ θέα ἐπέβαλεν εἰς ὅλους σέβας καὶ σιωπήν.

— Εὐχαριστῶ! εὐχαριστῶ! ἀνέκραξεν ἡ Κυρία Μακκλάρεν, γελῶσα ἐνταυτῷ καὶ κλαίουσα, καὶ κρατοῦσα σφιγκτὰ τὸ βρέφος της, χωρὶς νὰ συγκατανεύῃ πλέον οὐδὲ στιγμὴν νὰ τὸ ἀφήσῃ ἀπὸ τὰς ἀγκάλας της.

Οὕτω παρῆλθε καὶ ἐκείνη ἡ νύξ, ζοφερωτέρα, θυελλωδεστέρα, ἀγριωτέρα τῆς προτέρας. Ἡ βροχὴ οὔτε στιγμὴν δὲν ἔπαυσεν, οὐδ' ἐκόπασε διόλου ὁ ἄνεμος· ἐξ ἐναντίας δὲ, πρὸς βορρᾶν μεταπηδήσας, προσέθηκε καὶ τὸ δριμὺ ψῦχος εἰς τὰς λοιπὰς βασάνους τῶν ναυαγῶν.

Τέλος ἡ αὐγὴ ἤρχισε νὰ ὑποφώσκῃ, καὶ εἰς τὴν πρώτην αὐτῆς ἀκτῖνα εἶδαν μετ' ἀγαλλιάσεως καὶ μετὰ φρίκης συγχρόνως πλοῖον ὅπερ ἐν τῷ σκότει τῆς νυκτὸς δὲν τοὺς εἶχεν ἰδῇ, καὶ ἔπλεεν ἐπ' αὐτοὺς ὀρθόν, ὥστε ἡ πρύμνη του σχεδὸν τοὺς ἤγγιζεν ἤδη. Ὁ ἀκόλουθος Ἐρρίκος ἔσπρωξεν ἀμέσως ἰσχυρῶς τὸ πηδάλιον, καὶ ὅλοι ὁμοῦ ἐξέπεμψαν μεγάλην φωνὴν, ἥτις ἠκούσθη ἀπὸ τὸ πλοῖον.

Τὸ πλοῖον ἀνακώχισεν ἐν τῷ ἅμα, κατεβίβασε τὴν ἀναβάθραν του, καὶ ἐδέχθη τοὺς δυστυχεῖς. Τὴν Κυρίαν Μακκλάρεν ὅμως ἀνεβίβασαν οἱ ναῦται αὐτοῦ φοράδην, διότι ἐκ τοῦ ψύχους, τῆς ὑγρασίας, καὶ πρὸ πάντων ἐκ τῆς ψυχικῆς ἀγωνίας, εἶχεν ἀπολέσει τὴν χρῆσιν τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν της.

Τὸ πλοῖον τοῦτο ἦτον Ὁλλανδικὸν, καὶ διευθύνετο πρὸς τὴν Ἀμερικήν. Ἀλλ' ἀναλογισθεὶς ὁ πλοίαρχος ὅτι δὲν εἶχεν ἱκανὴν ποσότητα τροφῶν καὶ ὕδατος διὰ τοὺς προσθέτους του ἐπιβάτας, ἐπροτίμησε νὰ ἐπιστρέψῃ πρὸς τὴν Εὐρώπην, ἀφ' οὗ ὅμως ἐφ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἐλοξοδρόμησεν εἰς ἐκεῖνα τὰ ὕδατα, ὅπως σώσῃ καὶ ἄλλους τῶν ναυαγῶν, ἂν ἤθελεν ἀπαντήσει. Καὶ τῷ ὄντι περὶ τὴν ἑσπέραν ηὐτύχησε νὰ εὕρῃ καὶ ἄλλην λέμβον ἔχουσαν ἑπτὰ ἐπιβάτας, καὶ τὴν ἐπαύριον εἰσέπλευσεν εἰς Βρέστην τῆς Γαλλίας, καὶ ἀπεβίβασεν αὐτόθι τὴν λείαν τῆς φιλανθρωπίας του.

ΟΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΙ ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΟΙ.

Ὑπὸ Κ. Π.

—o—

Ἡ αἵρεσις τῶν εἰκονομάχων, ἡ ἐπικρατήσασα ἐν τῷ Βυζαντινῷ Κράτει ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς ὀγδόης μέχρι τῶν μέσων περίπου τῆς ἐννάτης ἑκατονταετηρίδος, ἐγένετο πρόξενος μεγάλων συμφορῶν· διότι ἐπήγαγε δεινὰς θρησκευτικὰς καταδιώξεις, αἱ δὲ καταδιώξεις αὗται προεκάλεσαν ἀδιαλείπτους στάσεις, αἱ δὲ στάσεις διήρεσαν τὰς δυνάμεις τοῦ ἔθνους, εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν τοῦτο, προσβαλλόμενον ἀπὸ βαρβάρων ὑπὸ τῶν Βουλγάρων, ἀπ' ἀνατολῶν δὲ, καὶ ἀπὸ μεσημβρίας, καὶ ἀπὸ δυσμῶν ὑπὸ τῶν Ἀράβων, εἶχε πλείστην χρείαν ἑνώσεως. Ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου, ἡ ἀλήθεια ἀπαιτεῖ νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ἅπαντες σχεδὸν οἱ βασιλεῖς οἱ ἀσπασάμενοι τὴν αἵρεσιν ταύτην, ὑ-

πῆρξαν ἄνδρες ἔγκριτοι, μεγαλουργοὶ ἐν πολέμῳ, ἐν εἰρήνῃ δὲ συνετοί, καὶ περὶ τὸν κατ' ἰδίαν βίον χρηστότεροι πολλῶν ὀρθοδόξων ἡγεμόνων. ¿Ἆρά γε αἱ ἀρεταὶ ἐκεῖναι τοῦ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου, εἰς ὃν τὸ μῖσος τῶν ἀντιδόξων χρονογράφων ἐνεκόλαψε τὸ τοῦ Κοπρωνύμου στίγμα· ἆρά γε ἡ ἀνδρεία καὶ ἡ ἐπιτηδειότης τοῦ Λέοντος τοῦ Ἀρμενίου, καὶ τοῦ Μιχαὴλ Τραυλοῦ, καὶ μάλιστα τοῦ τελευταίου τῶν εἰκονομάχων, Θεοφίλου τοῦ δυστυχοῦς, πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ὡς προϊὸν τοῦ δόγματος, τὸ ὁποῖον οἱ ἄνδρες οὗτοι ἐπρέσβευσαν καὶ διὰ στιβαρᾶς χειρὸς ἠγωνίσθησαν νὰ ἐπιβάλωσιν εἰς τοὺς σφαδάζοντας ὑπηκόους; Βεβαίως ὄχι. Ἡ ἀπαγόρευσις τῶν εἰκόνων ἦτο ἁμάρτημα οὐ μόνον ἐκκλησιαστικόν, ἀλλὰ καὶ πολιτικόν. Διὰ νὰ πεισθῶμεν περὶ τούτου, ἀρκεῖ νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι ἡ μὲν περὶ αὐτῆς διάταξις, καίτοι στηριχθεῖσα ὑπὸ ἀνδρῶν γενναίων καὶ εὐφυῶν, παρήγαγεν, ἐπὶ ἑκατὸν καὶ ἐπέκεινα ἔτη, φοβερὰν ἀναστάτωσιν, ἡ δὲ κατάργησις αὐτῆς κατωρθώθη εὐχερῶς, εἰ καὶ διεξαχθεῖσα ὑπὸ ἀσθενῶν γυναικῶν, καὶ εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν νέαι προέκυψαν γενεαὶ ἀνατραφεῖσαι ἐν τῷ δόγματι ἐκείνῳ, ὥστε οὐ μόνον ὁ στρατὸς ἐξ ὁλοκλήρου σχεδὸν ἀπὸ εἰκονομάχων συνέκειτο, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ κλήρου πολλοὶ καὶ διακεκριμένοι ἐπὶ σοφίᾳ καὶ ἀρετῇ ἄνδρες τὰ τῆς αἱρέσεως ταύτης ἐφρόνουν. Οἱ εἰκονομάχοι λοιπὸν βασιλεῖς δὲν ὑπῆρξαν μεγάλοι, διότι διετέλεσαν εἰκονομάχοι, ἀλλὰ καίπερ πρεσβεύσαντες τὸ δόγμα ἐκεῖνο. Ἡ ἱστορία πολλάκις παρίστησιν ἡμῖν ἄνδρας εὐφυεῖς, οἵτινες, παγιδευθέντες ὑπὸ ἰδέας πλημμελοῦς, καταναλίσκουσι τοὺς θησαυροὺς τῆς περιουσίας αὐτῶν εἰς ἐπιτυχίαν πραγμάτων ἀκατορθώτων, ὡς ἂν ἐφιλοτιμεῖτο ἡ θεία πρόνοια νὰ καταδεικνύῃ τὴν ἀσθένειαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς λαμπροτέροις αὐτῆς δημιουργήμασι. Πολλάκις, κατὰ δυστυχίαν, καὶ ἴσως κατ' εὐτυχίαν, ἡ μετριότης, ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, εἶναι συνετωτέρα τῆς δαιμονιωτέρας φύσεως, ἐμπιπτούσης ἐνίοτε εἰς πλάνας, τὰς ὁποίας ἤθελέ τις θεωρήσει ἀναξίας τῶν ἀμβλυτέρων πνευμάτων, ὡς ἂν εἰ ἡ τύχη ἐπαναλαμβάνουσα τὸν μῦθον τοῦ Διὸς ἐπεμελεῖτο νὰ τιμωρῇ τοὺς προμηθεῖς ἐκείνους, τοὺς κλέψαντας τὸ πῦρ τὸ οὐράνιον. Οὐδ' ἔχομεν χρείαν νὰ ἐξέλθωμεν τῆς ἡμετέρας ἱστορίας, διὰ νὰ εὕρωμεν παραδείγματα τῆς ἀληθείας ταύτης τρανά. ¿Μήπως ὁ Ἰουλιανὸς ὁ ἀποστάτης δὲν κατησιότευσε τὴν θαυμαστὴν αὐτοῦ χρηστότητα, καὶ παιδείαν, καὶ ἀνδρείαν, ἀγωνιζόμενος, Πυγμαλίων ἀτυχής, νὰ ἐμφυσήσῃ ψυχὴν νέαν εἰς τὸν νεκρὸν τῆς εἰδωλολατρείας;

Ἡ εἰκὼν τῆς εὐφυΐας, τῆς παλαιούσης πρὸς τὴν ἰδίαν ἄνοιαν καὶ πλάνην, εἶναι ἡ δραματικωτέρα, ἡ διδακτικωτέρα ὅλων ὅσας ἡ ἀδάμαστος τοῦ χρόνου χεὶρ καλλιτεχνεῖ ἐν τῇ ποικίλῃ τῆς ἱστορίας στοᾷ. Ὀλίγα τῆς Βυζαντινῆς ἱστορίας μέρη εἶναι τοσοῦτον περίεργα ὅσον ἡ τῶν εἰκονομάχων βασιλέων ἐποχή· καὶ τὸ δρᾶμα ἀποβαίνει ἐπαγωγότερον καθ' ὅσον προσεγγίζει εἰς τὴν καταστροφὴν αὐτοῦ. Ὁ Θεόφιλος ἐκεῖνος, ὅστις ἠνάγκασεν αὐτοὺς τοὺς πολεμίους χρονογράφους, νὰ ὁμολογήσωσι, νὰ μεγαλοποιήσωσιν ἴσως τὰς ἀρετὰς τοῦ ἀντιπάλου αὐτῶν, ¿ τί λέγομεν τοῦ ἀντιπάλου; τοῦ πικροτάτου διώκτου· καὶ ἡ λαμπρὰ πλειὰς τῶν περὶ αὐτὸν ἀνδρῶν, τοῦ Ἰωάννου Γραμματικοῦ, τοῦ Λέοντος, τοῦ Μανουήλ, τοῦ Θεοφόβου, εἰκονομάχων ὅλων, ὅλων διαπρεπεστάτων ἐπὶ πολυμαθείᾳ καὶ ἀνδρείᾳ, καὶ ἀγωνιζομένων νὰ ὑποστηρίξωσι τὸ οἰκοδόμημα, τὸ ὁποῖον ἡ χεὶρ μιᾶς γυναικός, τῆς Εἰρήνης, εἶχεν ἤδη διασείσει, ἡ δὲ χεὶρ ἑτέρας, τῆς Θεοδώρας, ἔμελλε νὰ καταβάλῃ μετ' ὀλίγον εἰς ἔδαφος· ἀφ' ἑτέρου, ἡ Θεοδώρα αὕτη, σύζυγος τοῦ Θεοφίλου ἀγαπητή, ἀλλ' ἀφωσιωμένη εἰς τὴν λατρείαν τῶν εἰκόνων, καὶ περὶ αὐτὴν ἡ μήτηρ Θεοκτίστη, ὁ βραδύτερον πατριαρχεύσας Μεθόδιος, οἱ δύο ἀδελφοὶ Θεόδωρος καὶ Θεοφάνης, ὁμόφρονες ὅλοι καὶ ὅλοι ἀσθενέστεροι καὶ κατώτεροι τῶν ἀντιπάλων, ἀλλ' ἔχοντες ὑπὲρ ἑαυτῶν τὸ φρόνημα τοῦ ἔθνους, τὴν ἰδίαν καρτερίαν καὶ γενναιότητα, καὶ ἀναγκάζοντες τὸν Θεόφιλον νὰ ἀνέχεται πολλάκις, καὶ ἐνίοτε νὰ σέβεται αὐτούς, ὁμολογῶν οὕτω τὴν ἧτταν τῆς παραλογιζομένης δυνάμεως ὑπὸ τῆς σωφρονούσης ἀσθενείας· καὶ ἐν τῷ ἀπωτάτῳ τῆς εἰκόνος, οἱ μεγάλοι Ἀββασίδαι, ὁ Μαμοὺν καὶ ὁ Μοτασσέμ, οἱ Αὔγουστοι τοῦ Ἀραβισμοῦ, οἱ θέλοντες νὰ ὠφεληθῶσιν ἀπὸ τῶν διαιρέσεων ἐκείνων, ἀλλὰ ἡττώμενοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν τῷ ἀγῶνι τούτῳ τῆς πιθηκιζούσης τὸν πολιτισμὸν βαρβαρότητος, καίτοι νεαρᾶς, πρὸς τὸν γνήσιον πολιτισμόν, εἰ καὶ γεγηρακότα· τοιαῦτα εἶναι τὰ πρόσωπα, τοιαῦτα τὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα ἐπεχειρήσαμεν νὰ σκιαγραφήσωμεν ἐνταῦθα.

Ὁ Θεόφιλος ἦτο υἱὸς τοῦ Μιχαὴλ ἐκείνου τοῦ Τραυλοῦ, κατὰ τὴν ἀνάβασιν τοῦ ὁποίου εἰς τὸν θρόνον ἡ τύχη ἠθέλησε νὰ διαδραματίσῃ ἓν τῶν παραδοξοτέρων αὐτῆς παιγνίων. Ὁ Μιχαὴλ ἐγεννήθη, ἐν Ἀμορίῳ τῆς μεγάλης Φρυγίας, ἀπὸ γονέων εὐτελεστάτων, καὶ διήγαγε τὴν παιδικὴν ἡλικίαν εἰς τὰ ἱπποστάσια καὶ εἰς τὰ ἱπποτροφεῖα πολλὴν ἀποκτήσας ἐκ τούτου περὶ τὴν ἱππικὴν ἐμπειρίαν, ἀλλὰ παιδείαν ἐλαχίστην. Ἡλικιωθείς, ἠσπάσθη τὸν στρατιωτικὸν βίον, καὶ στρατιώτης μὲν ὢν ἁπλοῦς, ἔχων δὲ τὸ φυσικὸν τῆς γλώσσης ἐλάττωμα, ἐξ οὗ ἔσχε τὴν ἐπωνυμίαν, ἠξιώθη οὐδὲν ἧττον τῆς εὐνοίας τοῦ τουρμάρχου ἢ χιλιάρχου αὐτοῦ, ἀνδρὸς ἐξίσου ἀμαθοῦς, ἀλλὰ πλουσιωτάτου, καὶ ἔλαβε σύζυγον τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Θέκλαν. Ἐντεῦθεν ὁ Μιχαὴλ προήχθη κατὰ μικρὸν εἰς τὰ ὕπατα τοῦ στρατοῦ ἀξιώματα, καὶ φίλος διατελέσας τοῦ Λέοντος τοῦ Ἀρμενίου ὡς οὐδεὶς ἄλλος συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀνάρρησιν αὐτοῦ εἰς τὸν θρόνον. Ἔπειτα ὅμως, φθονήσας μὲν τὸν ἀρχαῖον συστράτηγον, ὠφεληθεὶς δὲ ἀπὸ τὴν δυσαρέσκειαν τὴν ὁποίαν παρήγαγεν ἡ πικρὰ τῶν εἰκονολατρῶν καταδίωξις, εἰ καὶ αὐτὸς μὴ ὢν εἰκονολάτρης, ἀντεπολιτεύθη εἰς τὸν Λέοντα. Αὐτὸς δὲ ἐφείσθη τοῦ ἀρχαίου εὐεργέτου, ἐνόσῳ ἠδύνατο νὰ θεωρήσῃ τὴν εὐγνωμοσύνην ἣν ὤφειλεν ἰσχυροτέραν τῆς ἀδικίας ἣν ἔπασχεν. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους βλέπων πρόδηλον τὸν κίνδυνον, εἰσήγαγε τὸν Μιχαὴλ εἰς δίκην, καὶ ἐξελεγχθέντος τοῦ κακουργήματος τῆς καθοσιώσεως, ὁμο-

λογηθέντος μάλιστα ὑπὸ τοῦ κατηγορουμένου, κατεδικάσθη οὗτος εἰς τὸ νὰ λάβῃ τὸν διὰ τοῦ πυρὸς θάνατον, ἐν τῇ καμίνῳ τοῦ βασιλικοῦ βαλανείου. Ἦτο δὲ παραμονὴ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως τοῦ 820 ἔτους, καὶ ὁ κατάδικος ἀπήγετο ἤδη εἰς τὸν τόπον τῆς κολάσεως, ὅτε ἡ βασιλίς, μαθοῦσα τὰ γινόμενα, προσέπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Λέοντος καὶ καθικέτευσεν αὐτὸν νὰ ἀναβάλῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ποινῆς, ἐπί τινας ἡμέρας, διὰ τὴν ἱερότητα τῶν ἐπερχομένων ἑορτῶν. Ὁ Λέων ἐνέδωκεν εἰς τὴν αἴτησιν, ἀλλά, ὑπὸ δεινῶν ταραττόμενος προαισθημάτων, δὲν ἠδύνατο νὰ ἡσυχάσῃ. Διότι πάλαι ποτέ, ἐνῷ ἦτο εἰσέτι ἁπλοῦς στρατηγός, μετὰ Μιχαὴλ τοῦ Φρυγός, ὃν ἕτοιμον εἶχεν ἤδη πρὸς θάνατον, καὶ Θωμᾶ τοῦ Καππάδοκος, μάντις εἶχεν, ὡς ἐλέγετο, προφητεύσει αὐτοῖς ἐν Ἀσίᾳ, ὅτι οἱ μὲν δύο πρῶτοι θέλουσιν ἀλληλοδιαδόχως βασιλεύσει, ὁ δὲ τρίτος, ὁ Θωμᾶς, θέλει ἀποτύχει εἰς τὴν ἐπὶ τούτῳ ἀπόπειραν. Ἡ ἀρχαία αὕτη μαντεία, καὶ ἄλλοι μᾶλλον πρόσφατοι χρησμοὶ καὶ οἰωνισμοί, πρὸ πάντων δὲ ὁ ἀνεξήγητος ἐκεῖνος τῆς καρδίας παλμός, ὅν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἡ ἐπερχομένη συμφορὰ ἐξαποστέλλει πρόδρομον τῆς ἀφίξεως αὐτῆς, ἐθορύβουν τὸ πνεῦμα τοῦ Λέοντος. Ὅθεν, ἐγερθεὶς ἐν μέσῃ νυκτί, ἠθέλησε νὰ βεβαιωθῇ, ἂν ὁ κατάδικος ὑπάρχῃ εἰς τὴν φυλακήν, ἐν ᾗ εἶχε κατακλεισθῇ δέσμιος· πορευθεὶς δ' ἐπὶ τούτῳ εἰς αὐτήν, ἀπορεῖ εὑρὼν τὸν Μιχαὴλ βεβυθισμένον εἰς ὕπνον ἀτάραχον, ἐντὸς τῆς κλίνης τοῦ δεσμοφύλακος, κοιμωμένου πλησίον αὐτοῦ κατὰ γῆς. Ἡ ἔνδειξις αὕτη τῆς συνεννοήσεως μετὰ τοῦ ἐπιτετραμμένου τὴν φύλαξιν αὐτοῦ ὑπαλλήλου, αὐξάνει τὰς ὑπονοίας τοῦ βασιλέως, ὅστις ἐξέρχεται ἀθορύβως μέν, δηλῶν ὅμως ἀγανάκτησιν καὶ ὀργήν. Ὑπῆρχε δ' ἐν τῇ φυλακῇ καὶ τρίτος τις ἄνθρωπος, ἀρχαῖος τοῦ Μιχαὴλ φίλος, ὀνόματι Θεόκτιστος, μὴ ἐγκαταλείψας αὐτὸν ἐν τῇ δυστυχίᾳ ταύτῃ καὶ θελήσας νὰ τὸν συνοδεύσῃ μέχρι τοῦ θανάτου. Ὁ ἄνθρωπος αὐτός, κατακεκλιμένος ὢν ἐν μιᾷ τοῦ δωματίου γωνίᾳ καὶ προσποιούμενος ὅτι κοιμᾶται, εἶδε τὸν βασιλέα εἰσελθόντα, ἀπορήσαντα, ἀπειλήσαντα· ἅμα δὲ ἀπελθόντος αὐτοῦ, ἐξυπνίσας τὸν δεσμοφύλακα καὶ τὸν κατάδικον, διηγεῖται αὐτοῖς τὰ γενόμενα, αὐτοὶ δέ, θεωροῦντες προὖπτον αὖθις καταστάντα τὸν κίνδυνον καὶ ἐπὶ ἀμφοτέρους ἤδη ἐξίσου ἐπικρεμασθέντα, βουλεύονται περὶ τοῦ πρακτέου. Ἡ ἡμέρα εἶχεν ἀρχίσει νὰ ὑποφαίνεται, καὶ καιρὸς ἀναβολῆς δὲν ὑπῆρχεν. Ὁ Μιχαὴλ πέμπει τὸν Θεόκτιστον πρὸς τὸν Λέοντα, παρακαλῶν νὰ τῷ ἐπιτραπῇ νὰ φέρῃ πνευματικόν, ἵνα ἐκπληρώσῃ τὸ χριστιανικὸν τῆς ἐξομολογήσεως καθῆκον. Δοθείσης τῆς ἀδείας, ὁ Θεόκτιστος τρέχει πρὸς τοὺς φίλους τοῦ Μιχαὴλ καὶ λέγει, ὅτι ὁ κατάδικος θέλει καταγγείλει τὴν συνενοχὴν αὐτῶν, ἐὰν δὲν ἐπιχειρήσωσι τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ· οἱ δέ, ἐκπλαγέντες ὑπὸ τῆς φοβερᾶς ἀπειλῆς, συνεννοήθησαν, δι' ὅλης τῆς ἡμέρας τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, περὶ τοῦ πῶς ἠδύναντο νὰ ἐπιτύχωσι τοῦ σκοποῦ. Ὁ ἱερὸς τῆς βασιλικῆς ἐκκλησίας κλῆρος δὲν διέτριβε τότε ἐντὸς τῶν βασιλείων, ὡς καθιερώθη μετὰ τὸ γεγονὸς τοῦ ὁποίου πρόκειται νὰ ἱστορήσωμεν τὰς περιπετείας, ἀλλὰ ἕκαστος τῶν κληρικῶν διέτριβεν οἴκοι, περὶ δὲ τὴν τετάρτην ὥραν τῆς πρωΐας, εἰσήρχοντο πάντες, διὰ τῆς *ἐλεφαντίνης* καλουμένης πύλης, ἵνα ψάλωσι τὴν ἑωθινὴν δοξολογίαν, εἰς τὴν ὁποίαν πάντοτε σχεδὸν παρευρίσκοντο οἱ βασιλεῖς. Ὁ Λέων μάλιστα, αὐστηρότατος ὢν περὶ τὴν ἐκπλήρωσιν οὐ μόνον τῶν στρατιωτικῶν αὐτοῦ καθηκόντων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν, ποτὲ σχεδὸν δὲν ἔλειπεν ἀπὸ τὸν ὄρθρον, καὶ ἰδίως ἐτέρπετο, πλησίον τοῦ χοροῦ ἱστάμενος, νὰ ἐξάρχῃ τῶν ᾠδῶν διὰ τῆς βροντώδους αὐτοῦ φωνῆς. Τὴν πρωΐαν λοιπὸν τῆς δευτέρας ἡμέρας τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, οἱ συνωμόται, μετημφιεσμένοι εἰς κληρικοὺς καὶ φέροντες ἐγχειρίδια ὑπὸ μάλης, παρεισέδυσαν, ὠφελούμενοι ἀπὸ τοῦ σκότους, μετὰ τοῦ λοιποῦ κλήρου, εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καί, ἐν παραβύστῳ αὐτόθι κεκρυμμένοι, περιέμενον τὸ σύνθημα περὶ οὗ συνεφώνησαν. Ἦτο δὲ τὸ σύνθημα, νὰ ἐπιπέσωσι κατὰ τοῦ βασιλέως, ὅτε, κατὰ τὸ ἔθος αὐτοῦ, ἤθελε κατάρξει τῆς ζ'. ᾠδῆς τοῦ εἱρμοῦ, τοῦ λέγοντος·

Τῷ παντάνακτος ἐξεφαύλισαν πόθῳ·

Τῳόντι, ἅμα ἀντηχήσαντος τοῦ ναοῦ ὑπὸ τῆς τοῦ Λέοντος φωνῆς, οἱ κακοῦργοι ἐφορμῶσιν ἐπὶ τὸν χορόν· καὶ τὸ μὲν πρῶτον, πλανηθέντες ὑπὸ τοῦ σκότους, καταφέρουσι τὰς πληγὰς εἰς τὸν ἀρχιερέα (τὸν ἔξαρχον τοῦ κλήρου)· ἀλλ' ἀποκαλύψαντος τούτου ἀμέσως τὴν φαλακρὰν κεφαλήν, ἐννοοῦσι τὴν ἀπάτην καὶ τρέπονται ἐπὶ τὸν βασιλέα. Ὁ Λέων, ὅστις διετέλεσε στρατιώτης γενναῖος, καὶ ἐνδόξως ἀπὸ βαθμοῦ εἰς βαθμὸν προήχθη εἰς τὰ ἀνώτατα ἀξιώματα, ὁρμᾷ πρὸς τὸ ἱερὸν καὶ ἁρπάσας τὴν τοῦ θυμιατηρίου σειράν, ἤ, κατ' ἄλλους, σταυρὸν βαρύν, ἀγωνίζεται δι' αὐτοῦ ν' ἀποκρούσῃ τοὺς δολοφόνους. Ἐλπίζει ὅτι οἱ ἀξιωματικοί, ὅτι οἱ αὐλικοὶ θέλουσι δράμει εἰς βοήθειαν αὐτοῦ, ἀλλὰ πάντες τὸν ἐγκαταλείπουσι κατὰ τὴν κρίσιμον ὥραν. Ἐλπίζει, ὅτι τὰ διψῶντα τὸ αἷμά του θηρία θέλουσιν αἰδεσθῇ τὴν φωνὴν ἐκείνην, ἥτις τοσάκις κατὰ τῶν Βουλγάρων νικηφόρος ἀντήχησε, θέλουσι σεβασθῇ τοὐλάχιστον τὴν ἱερότητα τοῦ ναοῦ, καί, ἐξακολουθῶν νὰ παλαίῃ εἷς πρὸς πολλούς, ἀναμιμνήσκει εἰς αὐτοὺς τὰ καθήκοντα, τοὺς ἐξορκίζει νὰ μὴ βεβηλώσωσι τὸν ἄσυλον ἐκεῖνον περίβολον· ἀλλὰ τὴν στιγμὴν ταύτην, εἷς τῶν κακούργων, πελώριος τὸ ἀνάστημα, ἀνακράξας «οὐχ ὅρκων, ἀλλὰ φόνων καιρὸς», ἐπάγεται πληγὴν φοβερὰν καὶ ἀποκόπτει τὸν δεξιὸν τοῦ βασιλέως βραχίονα· ἕτερος δὲ ἀποτέμνει τὴν κεφαλήν· καὶ ἐν τῷ ἅμα οἱ δολοφόνοι διαιροῦνται, οἱ μὲν σύρουσι τὸν καθῃμαγμένον νεκρὸν τοῦ Λέοντος εἰς τὸ ἱπποδρόμιον, οἱ δὲ τρέχουσι πρὸς τὸν Μιχαήλ· καὶ οὐδὲ τῶν δεσμῶν ἀπαλλάξαντες, διότι ἐν τῷ θορύβῳ ἐκείνῳ δὲν εὑρέθη σιδηρουργὸς ἵνα λύσῃ αὐτά, ἁρπάζουσιν αὐτὸν εἰς τοὺς βραχίονας, φέρουσιν εἰς τὴν μεγάλην τῶν βασιλείων αἴθουσαν, ἀνακηρύττουσι βασιλέα, καί, δέσμιον οὕτως ἔχοντα ἔτι, *καθίζουσιν αὐτὸν εἰς τὸν θρόνον!*

Ὁ Μιχαὴλ δὲν ἀνεδείχθη ἀνάξιος τῆς ἀλλοκότου ταύτης τῆς τύχης μεταβολῆς, ἂν καὶ αἱ περιστάσεις τῆς βασιλείας αὐτοῦ ὑπῆρξαν δειναί. Κατ' ἀρχὰς ἡ-

θέλησε νὰ φανῇ ἀδιάφορος πρὸς τὴν μεγάλην ἐκκλησιαστικὴν ἔριν, τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ ὤφειλε τὴν σωτηρίαν καὶ τὸν θρόνον εἰς τοὺς εἰκονολάτρας κυρίως· ἀλλ' οὗτοι δὲν ἠρκοῦντο εἰς τὴν ἀνοχήν, ἐπεζήτουν τὸν θρίαμβον, καὶ ὁ Μιχαὴλ, ἀναγκασθεὶς νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ τῶν δύο μερίδων, ἠσπάσθη, φυσικῷ τῷ λόγῳ, ἐκείνην τῆς ὁποίας ἐπρέσβευε τὸ δόγμα καὶ κατεδίωξε τοὺς ἀντιπάλους. Παρεκτὸς τούτων, ὁ προμνημονευθεὶς στρατηγὸς Θωμᾶς ἐπεχείρησε ν' ἁρπάσῃ ἀπὸ αὐτοῦ τὴν βασιλείαν, συγκροτήσας δὲ δύναμιν φοβερὰν ἐν Ἀσίᾳ, ἐπολιόρκησε τὸν Μιχαὴλ ἐντὸς αὐτῆς αὐτοῦ τῆς πρωτευούσης. Καὶ κατέβαλε μὲν ἐπὶ τέλους τὸν ἐχθρὸν τοῦτον ὁ βασιλεὺς, ὑπὸ τοῦ ἀλκίμου υἱοῦ Θεοφίλου βοηθούμενος· ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐμφυλίας ταύτης ἔριδος ὠφελούμενοι οἱ πειραται τῆς Ἱσπανίας Ἄραβες κατέλαβον τὴν Κρήτην. Ἀντέστη ὅμως τοὐλάχιστον ὁ Μιχαὴλ γενναίως εἰς τοὺς ἀπὸ τῆς Ἀφρικῆς εἰς τὴν Σικελίαν ὁρμήσαντας Ἀγλαβίτας· καὶ ἑνόσῳ ἔζη αὐτὸς, καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, οἱ βάρβαροι ἐκεῖνοι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀποσπάσωσι τὴν νῆσον ταύτην ἐξ ὁλοκλήρου ἀπὸ τῶν Βυζαντινῶν.

Ἀλλ' οὐδὲν ἦττον ἡ κατάστασις τοῦ κράτους ἦτο θλιβερὰ, ὅτε, τῇ 1 Ὀκτωβρίου 829, ἀποθανόντος τοῦ Μιχαὴλ, ἀνέλαβε τὰς ἡνίας τῆς κυβερνήσεως ὁ Θεόφιλος. Ἡ μεγαλητέρα τῶν ἀνατολικῶν νήσων εἶχεν ἀπολεσθῆ καὶ τὴν αὐτὴν ἐκινδύνευε νὰ λάβῃ τύχην ἡ μεγαλητέρα τῶν δυτικῶν· ἡ σπάθη τοῦ ἐν Ἀσίᾳ Ἀββασίδου Μαμοὺν ἐπεκράτει ἐπὶ τῆς μικρᾶς Ἀσίας, ὡς σπάθη τοῦ Δαμοκλέους· αἱ πλησιέστεραι τῆς πρωτευούσης ἐπαρχίαι εἶχον πάθει τὰ πάνδεινα ἀπὸ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου μεταξὺ Μιχαὴλ καὶ Θωμᾶ. Αἱ καταχρήσεις τῶν ὑπαλλήλων, τὰς ὁποίας ἀείποτε ὑποθάλπουσι τοιαῦται ἐσωτερικαὶ δυσχέρειαι, εἶχον κορυφωθῆ ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε δὲν ἐδακτυλοδεικτοῦντο οἱ κλέπται τῶν δημοσίων καὶ οἱ τῶν ἀλλοτρίων σφετερισταί, ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι ὅτοι ἤξευρον εἰσέτι νὰ διακρίνωσι τί ἐστιν ἰδιοκτησία καὶ χρηστότης· καὶ ἐν τούτοις ἡ μεταξὺ τῶν εἰκονομάχων καὶ τῶν εἰκονολατρῶν ἔρις ἦτο ὑπέρ ποτε ἐξημμένη. Ἡ χεὶρ ἡ κατορθώσασα νὰ σώσῃ τὸ κράτος ἐν μέσῳ τοιαύτης τρικυμίας, δὲν ἠδύνατο νὰ ἦναι οὐδ' ἐλαφρὰ οὐδὲ μαλακή. Ὁ Θεόφιλος εἶχε τὰς ἀρετὰς ὅσαι μάλιστα προσήκουσιν εἰς τοιαύτας περιστάσεις· δὲν ἦτο ἁπλῶς δίκαιος, δὲν ἠγάπα, δηλαδὴ, μόνον καὶ ἐπροτίμα τὸ χρηστὸν καὶ τὸ τίμιον, ἀλλ' ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ ὡπλίζετο διὰ τῆς αὐστηρότητος ἐκείνης ἥτις δὲν διστάζει νὰ μαστίσῃ ἀνηλεῶς τὴν ἀδικίαν· δὲν ἦτο ἁπλῶς γενναῖος, δὲν ἀντεπεξήρχετο δηλαδὴ μετὰ θάρρους εἰς τὸν κίνδυνον, ἀλλ' ἐθεώρει τὴν ζωὴν ἀρρήτων, ἐνόσῳ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπιτύχῃ τὴν κοινὴν σωτηρίαν. Καὶ ἐνῷ ἡ μὲν δικαιοσύνη αὐτοῦ προέβαινε μέχρι τῆς ὠμότητος, ἡ δὲ γενναιότης, μέχρι τῆς παρακφορᾶς, εἶχε συγχρόνως ὁ Θεόφιλος τὸ κάλλιστον τοῦτο τῆς εὐγενοῦς ψυχῆς προνόμιον, τὸν πρὸς τὰ γράμματα καὶ τὴν τέχνην ἔρωτα, καὶ, ἀμείλιχος ὢν πρὸς τὴν κακίαν, ἤξευρε νὰ ἦναι ἐπιεικὴς πρὸς τοὺς ἀξίους ἐπιεικείας ἀντιπάλους. Ἡ δὲ μαλακότης τῆς ἀκρδίας ἐκείνης, τὴν ὁποίαν σιδηροῦς ἐπεκάλυπτε θώραξ, οὐδέποτε ἀνεδείχθη χαριεστέρα, ὅσον πρὸς τὴν σύζυγόν του Θεοδώραν, τὴν ὁποίαν ἠγάπα περιπαθῶς, καί περ ἀρωσιωμένην εἰς τὴν λατρείαν τῶν εἰκόνων, κατὰ δὲ ταῦτα παρασχοῦσαν μὲν αὐτῷ πολλὰς θλίψεις, ψεύσασαν δὲ τὰς ἐλπίδας ὅσας εἶχεν, ὅτε ἀνεβίβασεν αὐτὴν εἰς τὸν λαμπρότερον τῆς οἰκουμένης θρόνον.

Διότι παρὰ τοῖς βασιλεῦσι τῶν Βυζαντίων δὲν εἶχεν εἰσέτι ἐπικρατήσει τὸ ἔθος τοῦ νὰ ζητῶσι συζύγους ἀπὸ ἡγεμονικῶν μόνον οἴκων, ἀλλὰ πολλάκις παρελάμβανον σύντροφον τῆς ζωῆς αὐτῶν ἐκλεκτήν τινα μεταξὺ τῶν ὑπηκόων κόρην. Ἡ δ' ἐκλογὴ τῆς Θεοδώρας ἐγένετο μετὰ πλείστης κομψότητος καὶ χάριτος. Ὁ Θεόφιλος ἐνυμφεύθη, πιθανώτατα μὲν ζῶντος ἔτι τοῦ πατρὸς, βεβαίως δὲ μετὰ τὸν θάνατον τῆς μητρὸς αὐτοῦ Θέκλας, διότι ἐπεστάτησε τὰ τοῦ συνοικεσίου αὐτοῦ ἡ μητρυιὰ Εὐφροσύνη, τὴν ὁποίαν ὁ Μιχαὴλ, ἐξ ἔρωτος ὀπωσοῦν προσβυτικοῦ, εἰς δεύτερον εἶχε λάβει γάμον. Ἡ Εὐφροσύνη διέταξε νὰ ἔλθωσιν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀπανταχόθεν τοῦ κράτους ὅλαι αἱ ἐπὶ τῇ καλλονῇ αὐτῶν διακεκριμέναι κόραι. Ὑποθέτομεν, ὅτι ἡ ἐκτίμησις τοῦ προσόντος αὐτοῦ δὲν ἀνετέθη εἰς τοὺς πατέρας καὶ εἰς τὰς μητέρας, διότι ἡ πρωτεύουσα, ὅσῳ μεγάλη καὶ ἂν ἦτο, δὲν ἤθελε τότε δυνηθῆ νὰ φιλοξενήσῃ τοὺς ἀπειραρίθμους ἀγωνιστὰς τῶν καινοπρεπῶν τούτων Ὀλυμπίων. Συνήχθησαν δὲ πᾶσαι αἱ προσελθοῦσαι εἰς μεγάλην τινὰ τῶν ἀνακτόρων αἴθουσαν, καὶ ἐκεῖ ἡ βασιλὶς, ἐγχειρίσασα τῷ Θεοφίλῳ χρυσοῦν μῆλον, προσεκάλεσεν αὐτὸν νὰ τὸ παραδώσῃ εἰς ἐκείνην τὴν ὁποίαν, ἤθελεν ἐκλέξει σύζυγον. Αἱ κόραι ἦσαν παρατεταγμέναι εἰς δύο παραλλήλους σειρὰς καὶ περιέμενον τὸ νεῦμα, δι' οὗ, ἐν τῷ παραδόξῳ τούτῳ λαχείῳ, μία ἐξ αὐτῶν ἔμελλε νὰ κερδήσῃ τὸ ἀξίωμα τῆς δεσποίνης βασιλείου ἀκρωτηριασθέντος μὲν ἤδη πολυειδῶς, ἀλλ' ὄντος, οὐδὲν ἧττον, ἔτι τοῦ μεγαλοπρεπεστέρου τῶν ἐπὶ γῆς βασιλείων. Ὁ Θεόφιλος, κρατῶν εἰς χεῖρας τὸ χρυσοῦν μῆλον, διήρχετο ἀνὰ μέσον τῶν δύο ἐκείνων στίχων, καὶ ἐτάθη ἔμπροσθεν τῆς Εἰκασίας, τῆς ὁποίας τὸ κάλλος ἐράνη αὐτῷ πολὺ ὅλων τῶν λοιπῶν ὑπέρτερον. Ἀλλὰ τότε, εἴτε διότι ἐξέστη ὑπὸ τῶν θελγήτρων ἐκείνων, εἴτε διότι ἠθέλησε νὰ δοκιμάσῃ τὸ πνεῦμα τῆς κόρης αὐτῆς, ἀπεύθυνε πρὸς τὴν Εἰκασίαν λόγον ψυχρόν· «Ὡς ἄρα, » εἶπε πρὸς αὐτὴν, «διὰ γυναικὸς ἐρρύη τὰ φαῦλα· » ἡ δὲ, παντάπασι μὴ ἐκπλαγεῖσα, ἀπήντησε μετὰ εὐφυοῦς σεμνότητος· « ἀλλὰ καὶ διὰ γυναικὸς πηγάζει τὰ κρείττονα. » Ὁ Θεόφιλος ἐνόμισεν, ὅτι ἡ νέα αὕτη ἔχει περισσότερον πνεῦμα παρ' ὅτι ἤρμοζεν εἰς σύζυγον οἵαν αὐτὸς ἐπεθύμει, καὶ, προχωρήσας ὀλίγα ἔτι βήματα, προσέφερε τὸ μῆλον εἰς τὴν Θεοδώραν, τῆς ὁποίας ὁ ἐκ πατρὸς θεῖος, ὁ πολλοῦ λόγου ἄξιος Μιχαὴλ, πρὸ καιροῦ διετέλει ἐν τῇ Βυζαντινῇ αὐλῇ, ὡς θέλομεν ἴδει, καὶ οὐ μικρὸν βεβαίως συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν αὐτῆς. Ἡ ταλαίπωρος Εἰκασία, κατακρημνισθεῖσα ἐν ἀκαρεῖ ἀπὸ τῆς κορυφῆς τῶν ἐλπίδων εἰς ἣν ἀνεβίβασαν αὐτὴν τὰ παλίμβουλα τῆς τύχης πτερά, δὲν ἠθέλησε πλέον νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν κόσμον·

ἀλλὰ, κτίσασα μοναστήριον, διέζησεν ἐν αὐτῷ τὸ λοιπὸν τοῦ βίου, προσευχομένη καὶ ἐκφράζουσα, διὰ πολλῶν ἐμμέτρων καὶ ἀμέτρων συγγραφῶν, τὴν πρὸς τὸν θεὸν εὐλάβειαν καὶ τὴν περὶ τῆς ματαιότητος τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων πεποίθησιν. Ἡ δ' εὐτυχεστέρα αὐτῆς ἀντίζηλος, ἥτις βραδύτερον ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας ἔμελλε νὰ τιμηθῇ καὶ ὡς ἁγία, διὰ τὴν ὁριστικὴν τῶν εἰκόνων ἀνόρθωσιν, ἠξιώθη ἐν τούτοις ἁπάντων τῶν ἐγκοσμίων ἀγαθῶν. Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, ἔλαβεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν ἀνακτόρων, τὴν τοῦ γάμου εὐλογίαν παρὰ τοῦ πατριάρχου Ἀντωνίου, τὸ δὲ στέμμα, ἀπὸ τῶν τοῦ Θεοφίλου χειρῶν. Ἔπειτα δὲ ἐπορεύθησαν, ἐν παρατάξει μεγάλῃ, εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας, ὅπου πολυτελῆ διένειμον δῶρα εἰς τὸν πατριάρχην, εἰς τὸν κλῆρον καὶ εἰς τὴν σύγκλητον. Πρὸς τούτοις πᾶσα ἡ πολυάριθμος αὐτῆς οἰκογένεια πολλὰ ἐπέτυχεν ὠφελήματα. Ἡ Θεοδώρα ἐγεννήθη εἰς Παφλαγονίαν καὶ ἴσως ἀνῆκεν εἰς τὸν περίπυστον τῶν Μαμιγονιανῶν οἶκον, ὅστις εἶλκε πάλιν πιθανώτατα τὸ γένος ἀπὸ τῶν ἀρχαίων τῶν Ἀρμενίων βασιλέων. Ἀλλ' ὁ πατὴρ αὐτῆς Μαρῖνος (ὁ τοῦ προμνημονευθέντος Μανουὴλ ἀδελφὸς) δὲν εἶχε λάβει βαθμὸν ἀνώτερον τοῦ Δρουγγαρίου ἢ τουρμάρχου, ἡ δὲ μήτηρ Θεοκτίστη, ἡ προσεπικληθεῖσα Φλωρίνα, δὲν διεκρίνετο εἰμὴ ἐπὶ τῇ εὐλαβείᾳ καὶ τῇ φροντίδι τοῦ ν' ἀναθρέψῃ τὰ τέκνα της εἰς τὰ δόγματα τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας. Μετὰ δὲ τὴν ἀναγόρευσιν τῆς Θεοδώρας, ἡ Θεοκτίστη ἐτιμήθη διὰ τοῦ ἀξιώματος τῆς πατρικίας, τὸ ὁποῖον ἀπεδίδετο καὶ εἰς γυναῖκας· τὸ δὲ παράδοξον, προσχεριζόθη καὶ ζωστὴ, ἥτις εἶναι ἡ ἐπιμελουμένη τὰ κατὰ τὸν στολισμὸν τῆς βασιλίσσης κυρία τῆς αὐλῆς, ἣν οἱ Γάλλοι καλοῦσι dame d'atour. Ἐκ τῶν τριῶν ἄλλων αὐτῆς θυγατέρων, τῆς Σοφίας, Μαρίας καὶ Εἰρήνης, αἱ μὲν δύο πρῶται ἔλαβον συζύγους ἐπιφανεῖς μαγίστρους, ἡ δὲ Εἰρήνη ὑπανδρεύθη τὸν πατρίκιον Σέργιον, τὸν ἀδελφὸν τοῦ πολυθρυλλήτου μετέπειτα πατριάρχου Φωτίου. Μάλιστα ὅμως ὠφελήθησαν ἀπὸ τῆς τύχης τῆς Θεοδώρας, οἱ δύο αὐτῆς ἀδελφοὶ, ὁ Βάρδας καὶ ὁ Πετρωνᾶς, ἐξ ὧν ὁ Βάρδας διετέλεσε βραδύτερον παντοδύναμος ἐπὶ τοῦ ἀνεψιοῦ αὐτοῦ Μιχαὴλ Γου, προαχθεὶς εἰς τὸ ὑπέρτατον ἀξίωμα τοῦ Καίσαρος, ὁ δὲ Πετρωνᾶς ὑπῆρξε πατρίκιος καὶ ἀρχηγὸς τῆς βασιλικῆς φρουρᾶς, ὅπερ δὲν τὸν ἐμπόδισε τοῦ νὰ σωφρονισθῇ δεινῶς ὑπὸ τοῦ Θεοφίλου, διὰ τὰς καταχρήσεις αὐτοῦ, καθ' ἃ μετ' ὀλίγον θέλομεν ἱστορήσει.

Τὰ τοιαῦτα εὐνοίας δείγματα τὰ ἀπονεμηθέντα εἰς τοὺς περὶ τὴν Θεοδώραν, δὲν ἦσαν εἰμὴ σημεῖα ἐλάχιστα τῆς περιπαθοῦς ἀγάπης ἣν ἔτρεφεν ὁ Θεόφιλος πρὸς τὴν γυναῖκα ἐκείνην καὶ ἀπαραμείωτον διετήρησεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ μέχρι θανάτου. Τὸ αἴσθημα τοῦτο ἀνεδείχθη ἰσχυρότερον καὶ αὐτῆς τῆς θρησκευτικῆς διαφωνίας, ἥτις ἐπεκράτει μεταξὺ τῶν δύο συζύγων καὶ δὲν ἐνικᾶτο εἰμὴ μόναν ὁσάκις ὁ βασιλεὺς ἠναγκάζετο νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ δικαίου, τῆς ἰδίας τιμῆς, καὶ τῆς εὐημερίας τῶν ὑπηκόων, ἅπερ ἀείποτε ἐθεώρητε καθυπέρτερα πάσης στοργῆς καὶ εὐνοίας. Ἔμπροσθεν τοῦ τείχους τῶν ἀνακτόρων, τοῦ πρὸς τὸν Βόσπορον νεύοντος, ὑπῆρχε δεξαμενὴ μεγάλη, ἐν ᾗ ἐπνίγη εἰς τῶν υἱῶν τοῦ Θεοφίλου, παῖς ἔτι ὤν. Ὁ βασιλεὺς διέταξε νὰ ἐγχωσθῇ ἡ δεξαμενὴ αὕτη καὶ κατεσκεύασεν εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον σκιάδα ὑπὸ κήπων χαριεστάτων περιεστεμμένην, ἐν ᾗ ἐτέρπετο διατρίβων τὰς θερινὰς ἑσπέρας, διότι ἡ ἀπὸ τῆς σκιάδος αὐτῆς ἄποψις ἦτο τῳόντι μαγευτική. Τὸ βλέμμα ἐπλανᾶτο ἐκεῖθεν ἐλευθέρως, ἔνθεν μὲν ἐπὶ τοῦ Βοσπόρου, ἔνθεν δὲ ἐπὶ τῆς Προποντίδος καὶ ἀντικρὺ ἐπὶ τῆς ζωγραφικῆς Ἀσιανῆς παραλίας Μίαν ἑσπέραν λοιπὸν ὁ Θεόφιλος, δειπνῶν ἐνταῦθα, εἶδεν εἰς πλεούσαν πλησίστιον εἰς τὸν λιμένα ναῦν ἐμπορικὴν μεγάλην καὶ τοσοῦτον ἔχουσαν φορτίον, ὥστε μικρὸν τοῦ σκάφους αὐτῆς μέρος ἐξεῖχε τῆς θαλάσσης. Λαβὼν τὴν περιέργειαν νὰ ἐρωτήσῃ τίνος ἦτο τὸ πλοῖον αὐτὸ, ἤκουσεν, ὅτι καὶ τὸ πλοῖον καὶ τὸ φορτίον ἀνῆκον εἰς τὴν βασιλίδα, καὶ ὅτι τὰ ἐμπορεύματα ἐκεῖνα προήρχοντο ἐκ Συρίας. Ὁ βασιλεὺς τότε ἐσιώπησεν· ἀλλὰ τὴν ἐπιοῦσαν, ἐξελθὼν τῶν ἀνακτόρων, ἐπορεύθη εἰς τὸν λιμένα, καὶ, ἀναβὰς εἰς τὴν πρύμναν τοῦ πλοίου ἐκείνου, ἠρώτησε τοὺς περὶ αὐτὸν ἄρχοντας, τίς ἐξ αὐτῶν ἔχει χρείαν ξένων ἐμπορευμάτων. Ἐπειδὴ οὐδεὶς ἤξευρε, τίνα σκοπὸν εἶχον οἱ λόγοι οὗτοι, βαθεῖα ἐπεκράτησε σιωπή· ὁ δὲ Θεόφιλος, ἐπαναλαβὼν δὶς τὴν ἐρώτησιν, καὶ θεωρῶν τοὺς αὐλικοὺς ἀποροῦντας καὶ μὴ ἐννοοῦντας τί ἤθελε νὰ εἴπῃ· « ἀλλ' οὐκ ἴστε δή, εἶπε μειδιῶν, ὅτι μὲ, ὑπὸ θεοῦ Βασιλέα γεγενημένον, ἡ Αὐγούστα μου καὶ σύμβιος ναύκληρον εἰργάσατο; » Ἔπειτα δὲ, ἐμβριθέστερον ἀναλαβὼν σχῆμα, διέταξε τοὺς ἀνθρώπους τοῦ πληρώματος νὰ ἀπαγάγωσι πᾶν τὸ εἰς αὐτοὺς ἀνῆκον, καταλείποντες σῶα τὰ τῆς βασιλίδος πράγματα· καὶ ἀπελθόντων αὐτῶν, παρέδωκεν εἰς πῦρ τό τε πλοῖον καὶ τὰ ἐμπορεύματα, παραινέσας, μετὰ τὴν εἰς τὰ ἀνάκτορα ἐπάνοδον, τὴν Θεοδώραν, διὰ τὸν ἐξευτελισμὸν τοῦτον τοῦ βασιλικοῦ ἀξιώματος καὶ πρὸ πάντων διὰ τὴν ἀδικίαν ἥτις ὡς ἐκ τούτου προσεγίνετο εἰς τοὺς ὑπηκόους· διότι, παρετήρησε, τὸ ἐμπόριον εἶναι ὁ κυριώτατος αὐτῶν πόρος· ! πῶς εἶναι δυνατὸν ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ ἐπιβάλλωνται εἰς αὐτοὺς φόροι βαρεῖς, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ ἀφαιρῆται ἀπὸ αὐτῶν ὁ τρόπος τοῦ νὰ πληρώσωσι τοὺς φόρους τούτους, ὑπεξαιρουμένου τοῦ κέρδους τὸ ὁποῖον ὡς ἐκ τοῦ ἔργου αὐτοῦ δύνανται νὰ ἀποκτήσωσιν;

Τοιοῦτος δὲ ἀναδειχθεὶς πρὸς τὴν ἰδίαν σύζυγον, τὴν ὁποίαν ἐλάτρευεν, ὑποθέτετε ὅτι ὑπῆρξεν ἀμείλιχος πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ὅσοι ἐτόλμων νὰ καταχρασθῶσι τὰ ἀνατεθέντα αὐτοῖς ἔργα, ὅσῳ ἰσχυροὶ, ὅσῳ ἀγαπητοὶ καὶ ἂν ἦσαν. Οἱ ὀρθόδοξοι χρονογράφοι, οἵτινες βεβαίως δὲν ἦταν φίλοι τοῦ ἡγεμόνος αὐτοῦ, ἀναγκάζονται νὰ ἐγκωμιάσωσι τὴν ἄγρυπνον αὐτοῦ περὶ τῆς ἀστυνομίας τοῦ κράτους ἐπιτήρησιν καὶ τοὺς ἀγῶνας οὓς κατέβαλεν ἵνα περιποιήσῃ εἰς τοὺς ὑπηκόους τὰ δύω ἀγαθὰ τὰ ὁποῖα πρὸ πάντων τῶν ἄλλων δικαιοῦνται νὰ ἀπαιτήσωσιν οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ πάσης κυβερνήσεως, τὴν ἀσφάλειαν καὶ τὴν εἰρήνην. Ὁ Θεόφιλος ἐπορεύετο κατὰ πᾶσαν ἑ-

ἑβδομάδα ἀπὸ τῶν ἀνακτόρων εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας τῶν Βλαχερνῶν, διότι, ἂν καὶ ἀποκρούων ἐν γένει τὴν λατρείαν τῶν εἰκόνων, ηὐλαβεῖτο ὅμως ἰδίᾳ τὴν θεομήτορα. Οὕτω δὲ διερχόμενος ἔφιππος ὁλόκληρον τὴν πόλιν, ἐδέχετο,, καθ' ὁδόν, τὰς ἀναφορὰς ὅλων ὅσοι εἶχον νὰ ὑποβάλωσιν εἰς αὐτὸν αἴτησίν τινα, καὶ ἀμέσως ἀπένειμεν αὐτοῖς δικαιοσύνην. Διαβαίνων διὰ τῆς ἀγορᾶς, ἐξέταζε τὴν κατάστασιν τῶν πρασίμων καὶ ἠρεύνα ἐπιμελέστατα πάντα τὰ ἀφορῶντα τὴν τροφὴν καὶ τὴν ἐνδυμασίαν τῶν ὑπηκόων. Ἂν εὕρισκε τὰς τιμὰς μεγάλας, ἐκάλει ἀμέσως τὸν ἔπαρχον· καὶ εἰ μὲν αἴτιος ἦτο αὐτός, τὸν ἔπαυεν αὐθωρεί, εἰ δὲ μή, διέτασσεν αὐτῷ τὰ δέοντα πρὸς ἀνακούφισιν τοῦ λαοῦ. Μίαν ἡμέραν παρέστη εἰς τὸν βασιλέα, διερχόμενον, πτωχὴ χήρα καὶ εἶπεν, ὅτι ἔχει κατὰ δυστυχίαν γείτονα τὸν ἀρχηγὸν τῶν βασιλικῶν δορυφόρων, ὅστις τοσοῦτον ὕψωσε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, ὥστε ἀφῄρεσεν ὅλως διόλου τὸ φῶς τῆς καλύβης της καὶ κατέστησεν αὐτὴν ἀκατοίκητον. Σημειωτέον ὅτι ὁ ἄνθρωπός οὗτος ἦτο ὁ Πετρωνᾶς, ὁ γυναικάδελφος τοῦ βασιλέως. Ὁ Θεόφιλος, καλέσας αὐτόν, τὸν ἠρώτησε περὶ τοῦ γεγονότος δι' ὃ παρεπονεῖτο ἡ γυνή· καὶ ἐπειδὴ ὁ Πετρωνᾶς ἀπήντησε μὲ περιφρόνησιν, ὅτι αὐτὴ δὲν ἤξευρε τί ἔλεγεν, ὁ βασιλεὺς τῷ εἶπε νὰ προσέξῃ καλῶς μήπως καὶ ὑποβληθῇ νέον παράπονον, διότι θέλει τὸ μετανοήσει· παρήγγειλε δὲ καὶ εἰς τὴν γυναῖκα νὰ ἐπανέλθῃ, ἐὰν δὲν λάβῃ ἀποζημίωσιν. Τῷόντι, ἀποβληθεῖσα ὑπὸ τοῦ Πετρωνᾶ, κατέφυγεν αὖτη πάλιν εἰς τὸν βασιλέα, ὅστις διώρισεν ἀμέσως ἐπιτροπὴν συγκειμένην μὲν ἐκ τριῶν συγκλητικῶν, τοῦ Κυέστορος Εὐσταθίου, τοῦ ἐπιλεγομένου μοναχοῦ, τοῦ Λέοντος Συμβατίου καὶ τοῦ Δημητρίου Λιμουλιανοῦ, ἐπιτετραμμένην δὲ νὰ μεταβῇ ἐπὶ τόπου καὶ νὰ παρατηρήσῃ ἂν ὑπάρχῃ ζημία πραγματική. Πιστοποιηθείσης δὲ ταύτης, ὁ βασιλεὺς ἔρχεται εἰς τὴν ἀγορὰν, διατάσσει νὰ προσαχθῇ ὁ Πετρωνᾶς, νὰ γυμνωθῇ καὶ . . . νὰ μαστιγωθῇ· παραγγέλλει δὲ προστούτοις, νὰ κατεδαφισθῇ ἡ οἰκία αὐτοῦ, καὶ νὰ δοθῶσιν εἰς τὴν χήραν τό τε ὑλικὸν καὶ τὸ οἰκόπεδον. Ὁ Πετρωνᾶς, τὸν ὁποῖον ἡ μετὰ τῆς Θεοδώρας συγγένεια δὲν ἀπήλλαξε τῆς φοβερᾶς ταύτης τιμωρίας, δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀναλάβῃ τὰ ἀξιώματα αὐτοῦ εἰμὴ ἐπὶ τῆς ἀθλίας βασιλείας τοῦ ἀνεψιοῦ αὐτοῦ Μιχαήλ.

Οἱ συνοδεύοντες τὸν Θεόφιλον δορυφόροι ἦσαν διατεταγμένοι νὰ μὴ ἀποκρούωσιν οὐδένα τῶν ζητούντων ἐντεῦξιν πρὸς τὸν βασιλέα. Μίαν ἡμέραν ἄνθρωπός τις, γονυπετήσας ἐνώπιόν του καὶ ἁρπάσας τὸν χαλινὸν τοῦ ἵππου αὐτοῦ, « βασιλεῦ, » ἀνέκραξεν, «ὁ ἵππος τὸν ὁποῖον ἀναβαίνεις, ἀνήκει εἰς ἐμέ.» Καὶ ὁ ἵππος, ἐκπλαγεὶς ἀπὸ τοῦ αἰφνιδίου τούτου συναντήματος, μικροῦ ἐδέησε νὰ ῥίψῃ τὸν ἀναβάτην· ἀλλ' ὁ βασιλεύς, στηριχθεὶς ἀσφαλῶς, καλεῖ τὸν κόμητα τοῦ βασιλικοῦ ἱππο-στασίου καὶ τὸν ἐρωτᾷ, πόθεν ἔχει τὸν ἵππον τοῦτον. Ὁ Κόμης ἀπήντησεν, ὅτι ἐστάλη δῶρον πρὸς τὸν βασιλέα ὑπὸ τοῦ διοικητοῦ τοῦ Ἑλλησπόντου. Ὁ διοικητὴς αὐτὸς συνέπεσε νὰ ἦναι τότε εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν· ὅθεν ὁ Θεόφιλος, ἐπανελθὼν εἰς τὰ ἀνάκτορα, διέταξε νὰ προσέλθωσιν αὐτός τε καὶ ὁ τὸν ἵππον ἀπαιτῶν· ἐξετάσας δὲ ἀμφοτέρους καὶ βεβαιωθεὶς ὅτι ὁ ὑπάλληλος ἐσφετερίσθη τῷόντι διὰ τῆς βίας τὰ ἀλλότρια, ἐξεμάνη ὑπὸ τῆς ὀργῆς, τόσῳ μᾶλλον ὅσῳ, ὡς ὀρθῶς παρετήρησεν, ὁ ἅρπαξ ἐκεῖνος δὲν ἠρκέσθη ν' ἀδικήσῃ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ ἐτόλμησε νὰ καταστήσῃ καὶ τὸν αὐτοκράτορα συνένοχον τῆς ἁρπαγῆς. Παρήγγειλλε δὲ πάραυτα, ὁ μὲν ὑπάλληλος νὰ μαστιγωθῇ, ὁ δὲ ἵππος νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὸν νόμιμον κύριον, ὅστις, μὴ θελήσας νὰ ἀναλάβῃ αὐτόν, ὑπεχρεώθη νὰ δεχθῇ ἀντ' αὐτοῦ δύο χρυσοῦ λίτρας.

Ὁ ἔπαρχος τῆς Κωνσταντινουπόλεως οὐ μόνον ἐξ ἐπιφανῶν γονέων εἶλκε τὸ γένος, ἀλλὰ καὶ εἷς τῶν πρώτων ἦτο συγκλητικῶν καὶ ἠγαπᾶτο ἰδίως ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος. Ἐπερειδόμενος δὲ ἐπὶ τῆς εὐνοίας ταύτης, ἐσφετερίσθη πλοῖον φέρον πραγματείας ἀνηκούσας εἰς χήραν τινά. Ἡ γυνὴ αὕτη, μὴ δυνηθεῖσα νὰ λάβῃ παρ' αὐτοῦ τὸ δίκαιόν της, παρεπονέθη εἰς τὸν βασιλέα, ὅστις, πληροφορηθεὶς τὴν ἀλήθειαν τοῦ πράγματος, κατ' ἀρχὰς μὲν, παρὰ τὸ σύνηθες, προέτρεψεν αὐτὸν, μετὰ πλείστης πραότητος, νὰ ἀποδώσῃ τὰ σφετερισθέντα. Ὁ ἔπαρχος ὑπεσχέθη τοῦτο, ἀλλὰ δὲν ἐτήρησε τὴν ὑπόσχεσιν· ἐπαναλαβούσης δὲ τῆς χήρας τὴν ἀγωγὴν, ὁ βασιλεὺς, ἐπὶ τοσοῦτον ἐπιτείνων τὴν τιμωρίαν ἐφ' ὅσον τὸ πρῶτον ἀνεδείχθη ἐπιεικής, κατεδίκασε τὸν ἔνοχον εἰς τὸν διὰ τοῦ πυρὸς θάνατον, καὶ διέταξε νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ ποινὴ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ μεγάλου ἱπποδρομίου, ἵνα πάντες γνωρίσωσι, πῶς ὁ Θεόφιλος τιμωρεῖ τὴν ἀδικίαν, καὶ ἂν οἱ πράξαντες αὐτὴν ἄνθρωποι κατέχωσι τὰ ὑπέρτατα τῶν ἀξιωμάτων καὶ ἂν ἐπιστήθιοι συμπέσῃ νὰ ἦναι φίλοι αὐτοῦ. Τοσοῦτον δὲ βαθεῖα ἦτο ἡ ἐπικρατήσασα ἠθικὴ ἐξαχρείωσις, ὥστε καὶ μετὰ τοσαῦτα φοβερὰ παραδείγματα, ἡ κατάχρησις δὲν ἔπαυεν αἴρουσα τὴν κεφαλήν· ἀλλ' ἂν βαθεῖα εἶχε ῥίζας τὸ κακὸν, ἀδάμαστος, ἀνεξάντλητος ἦτο καὶ ἡ τοῦ Θεοφίλου αὐστηρότης. Αὐτὸς αὐτοῦ ὁ κυέστωρ ἐξηλέγχθη ἔνοχος πολλῶν ἀδικημάτων· ὅθεν, μετὰ ἐπονείδιστον μαστίγωσιν, ὁ βασιλεὺς παρήγγειλε νὰ στιγματισθῇ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἡ κεφαλὴ διὰ πεπυρωμένης πίσσης καὶ ἔπειτα κατεδίκασεν αὐτὸν εἰς ἀΐδιον ἐξορίαν. Δύο στρατηγοὶ ἐσφετερίσθησαν ἀγρὸν ἀνήκοντα εἰς πτωχὰς κολογραίας· αἱ ἀδικηθεῖσαι ἀνεφέρθησαν εἰς τὸν βασιλέα, ὅστις προσέταξε τὸν ἀρχηγὸν τῶν δορυφόρων νὰ φέρῃ αὐτὰς τὴν ἐπιοῦσαν ἐνώπιόν του μετὰ τῶν ἀντιδίκων· ὥρισε δὲ, ὅτι ἂν, ἀκροασάμενος τοὺς διαδίκους, εὕρῃ τοὺς στρατηγοὺς ἐνόχους, θέλει τιμωρήσει αὐτοὺς μὲ θάνατον, καὶ, δημεύσας πᾶσαν αὐτῶν τὴν περιουσίαν, θέλει ἐπιτρέψει αὐτὴν εἰς τὰς κολογραίας. Ἡ ἀπειλὴ αὕτη, ἥτις, ὡς ἦτο γνωστὸν, ἐπὶ ματαίῳ δὲν ἐγίνετο, κατέπληξε τοὺς σφετεριστὰς, οἵτινες ἔσπευσαν νὰ συμβιβασθῶσι μετὰ τῶν γυναικῶν καὶ παρεκάλεσαν αὐτὰς νὰ παραιτηθῶσι τῆς ἀγωγῆς, λαμβάνουσαι τὴν διπλῆν ἀξίαν τῆς τιμῆς τοῦ ἀγροῦ. Ὁ ἀρχηγὸς λοιπὸν τῶν δορυφόρων ἐνόμισεν, ὅτι εἰμπορεῖ νὰ μὴ ἐκτελέσῃ τὴν παραγγελίαν τοῦ βασιλέως καὶ περιωρίσθη νὰ ἀναγγείλῃ

αὐτῷ τὸν γενόμενον συμβιβασμόν. Ἀλλ' ὁ Θεόφιλος, ὅστις ἤθελεν αἱ διαταγαὶ αὐτοῦ νὰ ἐκτελῶνται κατὰ γράμμα καὶ ἤξευρεν ὁπόση περὶ αὐτὸν ἐπεκράτει ψευδολογία, καὶ ἀπάτη, ἐμαστίγωσε μὲν τὸν παρακούσαντα ἀξιωματικὸν, τὸν διέταξε δὲ νὰ προσαγάγῃ τὰς καλογραίας καὶ δὲν κατηυνάσθη εἰμὴ ἀφοῦ ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτῶν τῶν ἰδίων ἤκουσεν, ὅτι εἶναι εὐχαριστημέναι.

Τελευταῖον ἡ κακουργία ἠναγκάσθη νὰ ὁμολογήσῃ, ὅτι εὗρε τιμωρὸν τῆς μὲν μοχθηρίας αὐτῆς ἰσχυρότερον, τῆς δὲ πανουργίας, ἐπιμονώτερον· φόβος καὶ τρόμος κατέλαβε τοὺς καταχραστὰς παντὸς εἴδους, καὶ ἡ ὑπὸ τοσοῦτον ἀπαισίους οἰωνοὺς ἀρξαμένη ἐκείνη βασιλεία, ἔφθασεν εἰς ἀποτέλεσμα, τὸ ὁποῖον ἡ ἱστορία σπανίως εὐτυχεῖ νὰ ἀναφέρῃ· διότι ἐπὶ ἑπτακαίδεκα ἡμέρας, ὁ βασιλεὺς ἀναζητήσας ἐπιμόνως καθ' ὅλην τὴν Κωνσταντινούπολιν ἄνθρωπον ἀδικούμενον, ἐβεβαιώθη, ὅτι οὐδεὶς ὑπάρχει ὁ ἔχων νὰ ὑποβάλῃ αὐτῷ παράπονόν τι. Ὅσοι φρονοῦσιν, ὅτι βυζαντινὴ ἐποχὴ καὶ εἰνικὴ παραλυσία καὶ κυβερνητικὴ ἀνικανότης εἶναι πράγματα ταυτοσήμαντα, θέλουσιν, ἐλπίζομεν, πεισθῇ περὶ τῆς πλάνης αὐτῶν, ἅμα παραβάλωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοφίλου καὶ πολλῶν ἄλλων μεγαλουργῶν αὐτοῦ προκατόχων καὶ διαδόχων, δὲν λέγομεν πρὸς τὴν περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους κατάστασιν τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν, παρ' οἷς ἡ βία καὶ ἡ δυναστεία τοῦ ἰσχυροτέρου πρὸς τὸν ἀσθενέστερον ἐνομιμοποιήθη διὰ τῆς καθιερώσεως τοῦ φεουδαλικοῦ πολιτεύματος, ἀλλὰ πρὸς τὴν κατάστασιν πολλῶν ἐξ αὐτῶν εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν εἶχε μὲν ἤδη καταβληθῇ ἡ φεουδοκρατία, εἶχε δὲ ἤδη συμβῇ ἡ τῶν γραμμάτων καὶ τῆς φιλοσοφίας ἀναγέννησις.

Τὰ διάφορα περιστατικὰ ὅσα μέχρι τοῦδε ἀνεφέρομεν ἐμφαίνουσιν προδήλως τὸ βαθὺ τῆς δικαιοσύνης αἴσθημα τὸ ὁποῖον ἐνεφώλευεν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Θεοφίλου· ἀλλὰ λαμπρότατον ἐξήστραψε τὸ αἴσθημα τοῦτο ἐν τῇ πρώτῃ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πράξει. Ὁ Θεόφιλος ἐχρεώστει τὴν βασιλείαν, ἴσως καὶ τὴν ζωὴν αὐτὴν, εἰς τὸν θάνατον τοῦ Λέοντος· ἀλλ' εἴτε διότι ἐνόμιζεν, ὅτι ὁ πατήρ του ἠδύνατο νὰ σωθῇ καὶ ἄνευ τοῦ θανάτου ἐκείνου, εἴτε διότι ἔτασσε δεύτερα πάντα, ὁσάκις προέκειτο νὰ ἐκτιμήσῃ τὴν κακουργίαν, οὐδέποτε ἠδυνήθη νὰ συγχωρήσῃ τὸ ἀνοσιούργημα τοῦτο. Ἡ σκιὰ τοῦ Λέοντος τοῦ Ἀρμενίου, ἀγωνιζομένου πρὸ τοῦ ἱεροῦ τῆς τῶν ἀγακτόρων ἐκκλησίας, κατὰ πολυαρίθμων δολοφόνων, ἀκρωτηριαζομένου μετὰ τοῦ ἱεροῦ σταυροῦ τὸν ὁποῖον ἐκράτει, ἀποκεφαλιζομένου καὶ αἱματοφύρτου συρομένου εἰς τὸ ἱπποδρόμιον, παρίστατο ἀδιαλείπτως εἰς τὴν ἀγνὴν αὐτοῦ συνείδησιν, ἐπικαλουμένη ἐκδίκησιν. Ὅθεν, ἅμα καταλαβὼν τὴν ἀρχὴν, προσκαλεῖ τὴν σύγκλητον καὶ ἅπαντας τοὺς τιμῆς τινος ἢ εὐνοίας, ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, μετασχόντας, νὰ συνέλθωσιν εἰς τὴν Μαγναύραν. Ἐννοεῖται, ὅτι πρῶτοι ἔδραμον οἱ τοῦ Λέοντος δολοφόνοι. Ἐκεῖ προσελθὼν ὁ βασιλεὺς, εἶπε, μετὰ εἰρωνείας πικρᾶς, ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ ἀποδώσῃ τὴν προσήκουσαν ἀνταμοιβὴν εἰς τοὺς ἄνδρας, ὅσοι διέπρεψαν ἐπὶ τῷ ζήλῳ καὶ τῇ ἀνδρείᾳ αὐτῶν περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ κατορθώματος ἐκείνου καὶ προσεκάλεσεν ἅπαντας, χωρισθέντες ἀπὸ τῶν ἄλλων, νὰ παρασταθῶσιν ἐνώπιόν του. Πάντες ἔσπευσαν νὰ ὑπακούσωσιν εἰς τὴν βασιλικὴν πρόσκλησιν, πολὺ ἀπέχοντες τοῦ νὰ φαντασθῶσιν ὁποία ἦτο ἡ ἐπαγγελλομένη ἐκείνη ἀνταμοιβή. Τότε ὁ Θεόφιλος διατάσσει νὰ φέρωσι τὸν σταυρὸν, τὸν ὁποῖον ἐκράτει ὁ ἐκκοπεὶς τοῦ Λέοντος βραχίων, καὶ, ἐπιδείξας αὐτὸν εἰς τοὺς συγκλητικοὺς, ἠρώτησεν αὐτοὺς, ἡ ὁποίας τιμωρίας εἶναι ἄρά γε ἄξιοι οἱ ἄνθρωποι, οἱ τολμήσαντες τοσοῦτον φοβερὸν ἀνοσιούργημα; Ὁμοφώνως δὲ ἀποκριθέντων τῶν συγκλητικῶν, ὅτι εἶναι ἄξιοι θανάτου, ὁ Θεόφιλος, στραφεὶς πρὸς τὸν ἔπαρχον, προσεκάλεσεν αὐτὸν νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ ἔργον αὐτοῦ καὶ νὰ τιμωρήσῃ, κατὰ τοὺς νόμους, τοὺς βεβήλους ἐκείνους, ὅσοι ἐπαυχῶντο ἐπὶ τῇ ἱεροσύλῳ τιμῇ τοῦ ὅτι ἐπίβαλον χεῖρας ἐπὶ τὸν χριστὸν τοῦ Κυρίου καὶ ἐπὶ τὸν Κύριον αὐτόν. Μάτην ἤδη οὗτοι ἐπεκαλέσθησαν τὸν ἔλεον αὐτοῦ, μάτην ἐκραύγαζον, ὅτι ἂν δὲν ἀπήλλαττον τὸν πατέρα του ἀπὸ θανάτου βεβαίου, οὐδ' αὐτὸς ἤθελεν ἤδη βασιλεύει. Ὁ Θεόφιλος ἤθελε νὰ παύσῃ τὸ μέγα ἐκεῖνο τῆς δολοφονίας τοῦ ὑπερτάτου ἄρχοντος κακὸν, ἤθελε νὰ ἀποδείξῃ, ὅτι οἱ ἔνοχοι δὲν δύνανται νὰ ἐλπίσωσι σωτηρίαν οὐδ' ἀπὸ αὐτῶν ἐκείνων ὅσοι ἀπὸ τῆς δολοφονίας ὠφελήθησαν· ὅθεν ἅπαντες ἀπήχθησαν εἰς τὸ ἱπποδρόμιον καὶ ἐκαρατομήθησαν αὐτόθι.

(Ἡ συνέχεια εἰς τὸ ἀκόλουθον φυλλάδιον.)

Η ΤΥΧΗ ΑΓΑΠΑ ΤΟΥΣ ΕΥΤΥΧΕΙΣ.

Ὁ πατὴρ τοῦ κόμητος Νεσελρόδου, τοῦ περιφανοῦς πρωθυπουργοῦ τῆς Ῥωσίας, διατρίβων, ἄγαμος ἔτι, εἰς Φραγκοφόρτιον, ἐγνωρίσθη μετὰ τραπεζικῆς τινος οἰκίας, συγκειμένης ἀπὸ δύο ἀδελφῶν καὶ μιᾶς ἀδελφῆς. Ἀγαπήσας τὴν κόρην ταύτην καὶ ἐννοήσας, ὅτι τὸ αἴσθημα αὐτοῦ δὲν ἀποκρούεται, ἐζήτησεν αὐτὴν εἰς γάμον. Ὁ κόμης ἦτο στρατηγὸς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς πατρίδος αὐτοῦ, ἀλλὰ στρατηγὸς διαθέσιμος· προστούτοις εἶχεν ἄλλοτε περιουσίαν ἀξιόλογον, ἀλλὰ ἡ περιουσία αὕτη εἶχεν ἐλαττωθῆ πολὺ, διὰ τὴν ἐλευθεριότητα τοῦ ἀνδρός. Ὅθεν οἱ τραπεζῖται ἐδίστασαν νὰ δώσωσι τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν, καὶ μάλιστα τὴν ἐξ ἑνὸς ἑκατομμυρίου φράγκων συγκειμένην προῖκά της εἰς ἄνθρωπον, ὅστις δὲν εἶχε πρὸς τὰ χρήματα τὴν εὐλάβειαν ἐκείνην, δι' ἧς καὶ μόνης αὐτὰ καταπείθονται νὰ μὴν ἀποδημήσωσιν ἀνεπιστρεπτεί. Ὅθεν ἀπέφυγον τὴν πρότασιν εὐσχήμως, ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι ἡ παραγγελία τοῦ ἀποθανόντος πατρός των ἦτο νὰ μὴ συζεύξωσι τὴν κόρην του εἰμὴ μὲ ἄνθρωπον ἔχοντα ἐπάγγελμα ἀσφαλὲς καὶ ὁριστικόν. Ὁ κόμης δὲν ἀντεῖπέ τι εἰς τὴν τραπεζικὴν ταύτην ἀπόφασιν, ἀλλὰ, μεταβὰς ἀμέσως εἰς Πετρούπολιν, κατορθώνει, διὰ πολλῶν φίλων τοὺς ὁποίους εἶχεν ἐν τοῖς πράγμασι, νὰ διορισθῇ

πρέσβυς τῆς αὐτοκρατορίσσης Αἰκατερίνης εἰς Πορτογαλίαν, ἅμα δὲ λαβὼν τὸ δίπλωμά του, πορεύεται πάλιν εἰς Φραγκοφόρτιον, κρούει τὴν θύραν τῶν τραπεζιτῶν του, ἐπιδεικνύει εἰς αὐτοὺς τὴν ἀπόδειξιν τοῦ νέου καὶ ὁριστικοῦ καὶ ἀσφαλοῦς ἐπαγγέλματός του καὶ ἐπαναλαμβάνει τὴν περὶ τοῦ γάμου πρότασιν. Πρόφασις ὁπωσοῦν εὐπρόσωπος εἰς ἐπανειλημμένην ἀποπομπὴν τοῦ ἐπιμόνου μνηστῆρος δὲν ὑπῆρχε πλέον· καὶ οἱ τραπεζῖται ἀπεφάσισαν στενάζοντες νὰ θυσιάσωσι τὸ ἑκατομμύριον.

Τὴν ἐπιοῦσαν τῆς τελέσεως τῶν γάμων, οἱ μὲν ἀδελφοὶ προσέρχονται εἰς τοὺς νεονύμφους, συνεπαγόμενοι τὴν ἑκατόμβην ἐκείνην καὶ ἑτοιμάζονται νὰ παραδώσωσιν αὐτήν, ὁ δὲ κόμης, ὅστις ἐξ ἀρχῆς εἶχεν ἐννοήσει τὴν ἀληθῆ τῶν δισταγμῶν αὐτῶν αἰτίαν, λέγει εἰς αὐτούς, ὅτι ἐνυμφεύθη τὴν ἀδελφήν των, ὄχι τὰ χρήματα αὐτῆς καὶ ὅτι δὲν τὰ δέχεται. Οἱ τραπεζῖται ἀπορροῦσι διὰ τὴν ἀπροσδόκητον ταύτην ἀφιλοκέρδειαν, ἀλλὰ θέλουσιν ἐξάπαντος νὰ παραδώσωσι τὰ χρήματα, καθὸ ἀνήκοντα, δυνάμει τῆς διαθήκης τοῦ πατρός των, εἰς τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν καὶ εἰς τὸν σύζυγον, τὸν ὁποῖον ἔμελλε νὰ λάβῃ. Ὁ κόμης ὅμως ἐπιμένει ἀποποιούμενος καὶ ἐπιφέρει, ὅτι ἂν ἡ ἀδελφή των θέλῃ, εἰμπορεῖ νὰ τὰ λάβῃ. Ἡ δὲ ἀδελφὴ αὐτή, ἥτις ἦτο φαίνεται σύμφωνος μετὰ τοῦ συζύγου της, δὲν τὰ ἐδέχθη ἐπίσης, ὥστε τὰ χρήματα ἔμειναν, ὅπου ἐξ ἀρχῆς ἦσαν.

Ὁ κόμης, διατρίψας οὐκ ὀλίγους μῆνας εἰς Φραγκοφόρτιον, κατέβη μετὰ τῆς συζύγου εἰς Τεργέστην, ἐπεβιβάσθη ἐκεῖ εἰς πλοῖον Ἀγγλικόν, μετὰ μακρὸν δὲ διὰ τῆς μεσογείου πλοῦν, ἐπλησίαζεν ἤδη εἰς Λισσαβῶνα, ὅτε ἡ κόμησσα ἐγέννησεν τὸν υἱὸν ἐκεῖνον, ὅστις ἐπὶ τεσσαράκοντα περίπου ἔτη καὶ ἐπὶ δύο μεγάλων αὐτοκρατόρων, ἔμελλε νὰ πρωθυπουργήσῃ τοῦ ἀχανεστέρου τῆς γῆς κράτους· ὥστε, σημειωτέον καὶ τούτῳ ἐν παρόδῳ, ὁ καγγελάριος τῆς Ῥωσίας τρεῖς, εἰμπορεῖ νὰ εἴπῃ τις, ἔχει ἐθνικότητας· διότι ἀπὸ μὲν τοῦ πατρὸς εἶναι Ῥῶσος· γεννηθεὶς δὲ ἐντὸς πλοίου ἀγγλικοῦ, ἔχει καὶ τὴν ἀγγλικὴν ἐθνικότητα· ὡς ἐκ τῆς χώρας δὲ ἐφ' ἧς εἶδε κατὰ πρῶτον τὸ φῶς, εἶναι Πορτογάλος.

Παρῆλθον ἕκτοτε ἔτη τριάκοντα καὶ τέσσαρα. Ὁ νέος κόμης Νεσελρόδης διατελῶν, τῷ 1814, ἐν Βιέννῃ, ὡς πληρεξούσιος ὑπουργὸς τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου, κατὰ τὴν πολυθρύλλητον ἐκείνην σύνοδον, καθ' ἣν διενεμήθησαν τὰ ἱμάτια τοῦ Ναπολεοντείου κράτους, ἐνθυμήθη ὅτι ἔχει εἰς Φραγκοφόρτιον συγγενεῖς τινας μητρικοὺς καὶ ἐπεθύμησε νὰ τοὺς ἐπισκεφθῇ. Μεταβαίνει λοιπὸν εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην, ὁδηγεῖται εἰς οἰκίαν μεγαλοπρεπῆ, καὶ ἀναβάς, εὑρίσκει τοὺς δύο ἀδελφούς, αὐτοὺς ἐκείνους, τοὺς ὁποίους εἶχεν εὕρει ποτὲ ὁ πατήρ, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν, ὅτι εἶχον λευκανθῆ καὶ κυρτωθῆ ὑπὸ τῆς ἡλικίας. Ὑποθέτετε ὁποίας ἔτυχε δεξιώσεως, οὐ μόνον ὡς ἀνεψιός, ἀλλὰ καὶ ὡς ἀνὴρ τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα ἐπλήρου ἤδη τὴν Εὐρώπην. Τὴν δ' ἐπιοῦσαν τῆς ἀφίξεώς του, προσελθόντα τὰ δύο γεράντια, τὸν λέγουσιν, ὅτι ἔχουσι λογαριασμόν τινα νὰ θεωρήσωσι μετ' αὐτοῦ. Ὁ κόμης ἀνησύχησεν ὀλίγον, ὑποπτεύσας μήπως ἔχῃ νὰ πληρώσῃ κἀνὲν πατρικὸν χρέος, ἀπήντησεν ὅμως, ὅτι εἶναι ἕτοιμος νὰ τοὺς ἀκούσῃ. Τότε οἱ δύο θεῖοι αὐτοῦ διηγήθησαν τὴν ἱστορίαν τοῦ ἑκατομμυρίου, τὴν ἀνάγκην εἰς ἣν εὑρέθησαν νὰ τὸ φυλάξωσι παρ' ἑαυτοῖς, ὅτι, ἐν διαστήματι τοῦ μεσολαβήσαντος χρόνου, τὸ ἑκατομμύριον ἐτριπλασιάσθη, καὶ ὅτι τὰ τρία αὐτὰ ἑκατομμύρια εἶναι εἰς τὴν διάθεσίν των.

Ὁ κόμης Νεσελρόδης, ἐπανελθὼν εἰς Βιέννην μετὰ τοῦ ὅλως ἀπροσδοκήτου ἐκείνου θησαυροῦ, ἔλεγε γελῶν, ὅτι ὅλοι οἱ θεῖοι ἀφ' ὧν τοσοῦτοι ἐπλούτισαν ἀνεψιοὶ δὲν εἶναι ἐξάπαντος, κατὰ τὴν Γαλλικὴν παροιμίαν, θεῖοι Ἀμερικανοί, δηλαδὴ ἐν Ἀμερικῇ θησαυρίσαντες (oncles d'Amérique), ἀλλ' ὅτι ὑπάρχουσι καὶ προχειρότεροι τοιοῦτοι εὐρωπαῖοι θεῖοι, οὐδὲν ἧττον τοὺς συγγενεῖς ὠφελήσαντες.

Τί λέγετε περὶ τῆς παραδόξου ταύτης τύχης ἀνθρώπου, ὅστις βεβαίως δὲν εἶχε χρείαν τῆς νέας ἐκείνης χάριτος, διὰ νὰ πεισθῇ, ὅτι εὐνοεῖται ὑπ' αὐτῆς καὶ προστατεύεται; ἢ μήπως ἡ τύχη ἔχει τὴν ἀνθρωπίνην ἐκείνην ἀδυναμίαν, καθ' ἣν τόσον περισσότερα εὐνοίας δείγματα δίδομεν εἰς τινα, ὅσον περισσότερα τῷ ἐδώκαμεν;

ΠΕΡΙ ΝΕΟΦΑΝΟΥΣ ΤΙΝΟΣ ΝΟΣΟΥ.

Ὑπάρχει τις ἤδη εἰς τὸ ἐν Παρισίοις Νοσοκομεῖον τῶν Κλινικῶν ὑπὸ ἀλλοκότου καὶ φρικώδους παθήσεως τῶν κατὰ τοὺς πόδας ὀστῶν κατεχόμενος. Ἡ νόσος αὕτη δὲν φέρει ὀνομασίαν, ἐπειδὴ τὰ συμπτώματα αὐτῆς δὲν ὁμοιάζουσι κἀνὲν ἐξ ἐκείνων ἅτινα παρουσιάζονται εἰς τὰς μέχρι τοῦδε γνωστὰς ἀσθενείας. Ὁ ταλαίπωρος οὗτος ἄνθρωπος, ἐντὸς δέκα ἐτῶν διαστήματος, ὑπέκυψεν εἰς δέκα χειρουργικὰς ἐγχειρίσεις! Ἄξιον δὲ σημειώσεως εἶναι ὅτι αὕτη ἄνευ προηγουμένης καὶ γνωστῆς τινος αἰτίας εἶχε παρουσιασθῆ εἰς δύο ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ἐξ ὧν ὁ θάτερος καὶ ἀπέθανεν· ἐκ τῶν ἐξ δὲ τέκνων τοῦ δευτέρου, τὸ τέταρτον καὶ τὸ ἕκτον μόνον εἶχον προσβληθῆ ὑπὸ τῆς νόσου, ἐνῷ εἰς τοὺς λοιποὺς οὐδὲν ἀξιοσημείωτον παρουσιάσθη ποτέ, καθὼς ἐπίσης οὐδὲ εἰς τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς λοιποὺς αὐτοῦ συγγενεῖς.

Ἰδοὺ δ' ἐν περιλήψει ἡ ἐξιστόρησις τῆς προκειμένης νόσου, τὴν ὁποίαν ἐρανιζόμεθα ἐκ τῆς ἐφημερίδος τῶν Νοσοκομείων.

Κατὰ γραμμὴν ὁριζόντειον τοῦ πλέον ἐξέχοντος τοῦ ποδὸς μέρους σχηματίζεταί τις φλύκταινα· ἡ ἐπιδερμὶς αὐτάθι ἀνυψοῦται, καὶ ὑπὸ ταύτην ὑπάρχει συνηγμένη μικρά τις ποσότης πυώδους ὀρροῦ, καὶ τέλος αὕτη διατρυπᾶται καὶ ἀνοίγει. Μετά τινα δὲ χρόνον ἀνοίγει καὶ αὐτὸ τὸ δέρμα ἔξωθεν πρὸς τὰ ἔσω, καὶ σύριγξ μικρὰ αὐτάθι σχηματίζεται, ἥτις ἐμμένει φθάνουσα μέχρι τοῦ ὑποδέρμου κυψελώδους ἱστοῦ, καὶ παρέχει ὀρρὸν μετρίως πυώδη. Μετὰ παρέλευσιν τεσσάρων ἑβδομάδων ἐξεταζομένης τῆς πληγῆς διὰ τῆς μήλης, ἀνακαλύπτεται εἰς τὸ βάθος αὐτῆς ἓν μέρος τοῦ ὑπ' αὐτὴν ὀστοῦ γυμνὸν ἀπὸ τὸ περιενδύον αὐτὸ περιόστεον, καὶ νενεκρωμένον· τὸ δὲ σχηματισθὲν ἐφαρμένον πέταλον (séquestre) δύναται νὰ ἐξαχθῇ, ἢ ἀφ' ἑαυτοῦ ἀποχωριζόμενον ἐξέρχεται.

Τὰ φαινόμενα ταῦτα πολλάκις καὶ ἀπαράλλακτως ἀνεγεννῶντο εἰς τὸν πάσχοντα.

Πρὸ δύο ἤδη ἐτῶν εἶχε σχηματισθῆ ἐν ὅμοιον διεφθαρμένον πέταλον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ πέμπτου ὀστοῦ τοῦ ἀριστεροῦ μεταταρσίου, τὸ ὁποῖον καὶ ἀφῃρέθη παρὰ τοῦ Κ. Ῥικόρδου. Μετὰ δύο πάλιν ἔτη ὁ Κ. Βιλανδῖνος εἰς τὸ Νοσοκομεῖον Hôtel-Dieu ἀφῄρεσεν ἕτερον ὁριζοντείως κείμενον εἰς τὴν πρώτην φάλαγγα τοῦ δευτέρου δακτύλου τοῦ ἀριστεροῦ ποδός. Ὀλίγον δ' ἔπειτα ἐξῆξε τρίτον τοιοῦτον ὁ Κ. Νελατὼν εἰς τὸ νοσοκομεῖον τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου κείμενον ὡσαύτως ὁριζοντείως τῆς πρώτης φάλαγγος τοῦ πέμπτου δακτύλου τοῦ δεξιοῦ ποδός. Ὁ αὐτὸς χειροῦργος μετὰ 11 μηνῶν παρέλευσιν. ἐνήργησε τὴν αὐτὴν ἐγχείρισιν ἐπὶ τοῦ τετάρτου δακτύλου τοῦ αὐτοῦ ποδός. Ὀλίγον μετὰ ταῦτα ὁ αὐτὸς πάσχων ἐμφανίζεται ἐκ νέου εἰς τὸ Hôtel-Dieu, παρουσιάζων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ πρώτου ὀστοῦ τοῦ ἀριστεροῦ μεταταρσίου λευκόφαιον βαθύτατον ὄρυγμα· ὁ δὲ Κ. Boyer ἀποχωρίζει ὅλην αὐτὴν τὴν ποσότητα, καὶ ἀποσπᾷ ὅλα τὰ γυμνωθέντα μαλακὰ μέρη, καὶ διὰ πεπυρακτωμένου σιδήρου καυτηριάζει τὸ βάθος τῆς πληγῆς. Εὐθὺς δ' ἔπειτα ὁ Κ. Michon ἀφαιρεῖ ὅλον τὸν δάκτυλον τοῦ ἀριστεροῦ ποδός.

Ὁ Κ. Malgaigne μετὰ ταῦτα ἀφαιρεῖ ἐκ τῆς ἀρθρώσεώς του τὸν πρῶτον τοῦ δεξιοῦ ποδὸς δάκτυλον. Μόλις δὲ παρῆλθον μῆνές τινες καὶ ἰδοὺ πάλιν ὁ πάσχων ἐπανέρχεται εἰς τὸ Νοσοκομεῖον Saint-Louis διάφορα φέρων συρίγγεια ἐπὶ τῶν κεφαλῶν τοῦ μεταταρσίου τοῦ ἀριστεροῦ ποδός Ὁ Κ. Malgaigne ἐπὶ τέλους ἀφαιρεῖ διὰ μιᾶς τὰς κεφαλὰς τῶν πέντε ὀστῶν τοῦ μεταταρσίου, καὶ ἐνεργεῖ ἐκτομὴν τοῦ ποδὸς ἀπὸ τοῦ μέσου τοῦ μεταταρσίου. Μετὰ τριάκοντα πέντε ἡμέρας ὁ ἐγχειρισθεὶς ἐξέρχεται τοῦ Νοσοκομείου, καὶ μετὰ ἕνα μῆνα ἐπανέρχεται ἀνανεωθέντων τῶν αὐτῶν φαινομένων κατὰ τὰ ἄκρα τοῦ ἀκρωτηριασθέντος μέλους του, ἐφ' ᾧ ἐπράχθη καὶ ἡ κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Lisfranc ἐκτομὴ αὐτοῦ.

Σημειωτέον ἐν τούτοις ὅτι ὁ εἰρημένος πάσχων ὑπέστη τὰς ἀνωτέρω διαφόρους ἐγχειρίσεις, χωρὶς ποτὲ νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὴν ἐνέργειαν τοῦ χλοροφορμίου.

Τὰ προμνημονευθέντα ἐν τοσούτῳ φαινόμενα ἐξακολουθοῦσι νὰ παρουσιάζωνται μέχρι τῆς σήμερον καθότι εἰς τὸ πέλμα τοῦ ἀριστεροῦ ποδὸς καὶ κατ' ἐπιφάνειαν τοῦ χείλους, αὐτοῦ ὑπάρχει ἀρκετὴ ἔκτασις τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ γυμνὴ κ' ἐστερημένη ἐπιδερμίδος. Μετά τινας δὲ ἡμέρας τὸ δέρμα θέλει διατρυπηθῆ, θέλει σχηματισθῆ τὸ σύνηθες αὐτόθι συρίγγειον, καὶ εἰς τὸ βάθος τούτου θέλει εὑρεθῆ ἓν ὀστοῦν νενεκρωμένον.

Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ τοῦτο· ὁ δεύτερος καὶ τρίτος δάκτυλος τοῦ δεξιοῦ ποδὸς ὑπόκεινται εἰς τὰ αὐτὰ παθήματα· κατὰ γραμμὴν ὁριζόντειον τῶν διαφόρων ὀστεΐνων ἐξοχῶν τοῦ ἄκρου τούτου, ἤρχισαν νὰ ἀναφαίνωνται φλύκταιναι διάφοροι· ὁ δὲ πάσχων ὡς ἐκ τούτου θεωρεῖ τοὺς δακτύλους του εἰς ἀπώλειαν.

Καθὰ συμπεραίνει ὁ δυστυχὴς οὗτος ἄνθρωπος, ὅστις διανύων τὸ 35 ἔτος τῆς ἡλικίας του μετέρχεται τὸν ἐβενουργὸν, θέλουσιν ὑποκύψει εἰς τοιαύτην νόσον καὶ ἄλλα μέλη τοῦ σώματός του· διότι ὅταν κοπιάσῃ ἐργαζόμενος ὑπὲρ τὸ δέον, αἱ χεῖρές του, λέγει, κατὰ τὴν ἀποκτηθεῖσαν δυστυχῶς πεῖραν παρ' αὐτοῦ, θέλουσιν ὑποκύψει εἰς τὰ αὐτὰ παθήματα· καὶ σήμερον πολλάκις ἀναγκάζεται νὰ διακόψῃ τὸ ἔργον του.

Τί δὲ ποιητέον κατὰ τοιούτων συμβαινόντων; Πρέπει τις νὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ ἐκτέμνῃ καὶ ν' ἀκρωτηριάζῃ! Ὁ Κ. Νελατὼν δὲν εἶναι αὐτῆς τῆς γνώμης.

Μεθ' ἑκάστην πραγματικὴν ἐγχείρισιν ἢ ἐκτομὴν, τὰ αὐτὰ συνέβαινον καὶ ἀνενεοῦντο φαινόμενα ὅπου ἐνηργεῖτό τις κατάθλιψις ἢ πίεσις, ἐξαιρουμένου τοῦ ἐπὶ τῆς πτέρνης δέρματος. Ὅθεν κατὰ συνέπειαν τῆς ἐξετάσεως τούτου, ὁ Κ. Νελατὼν ἔκρινεν εὔλογον νὰ κατορθώσῃ ὥστε ἡ πτέρνα μόνον ἀποκλειστικῶς νὰ ὑποφέρῃ τὸ βάρος ὅλον τοῦ σώματος. Προτείνει λοιπὸν νὰ κατασκευασθῶσιν εἰς τοιαύτην περίστασιν ὑποδέσεις τοιαῦται, ὥστε δι' αὐτῶν αἱ πτέρναι μόναι νὰ ὑπόκεινται εἰς πίεσιν. Ὁ πάσχων ἑπομένως θέλει ἀναβῆ τρόπον τινὰ ἐπὶ δύο καλοβάθρων, πολλὰ χαμηλῶν κατ' ἀλήθειαν, καὶ ὀλίγην δυνάμενος νὰ διατηρήσῃ ἰσορροπίαν· ἀλλ' ἐὰν τὸ μέσον τοῦτο εὐδοκιμήσῃ θέλει εἶσθαι πάντοτε προτιμότερον ἀπὸ τὰς ἀλλεπαλλήλους ἐγχειρίσεις ἢ ἐκτομάς.

ΣΤΗΛΗ ΒΟΛΤΑΙΚΗ.

Δημοσιεύομεν τὸ ἑπόμενον τοῦ Ναπολέοντος διάταγμα, διότι δι' αὐτοῦ πρὸς ὅλον τὸν κόσμον ὁ πρόεδρος τῆς γαλλικῆς δημοκρατίας τὸν λόγον ἀποτείνει.

« Ἐγὼ ὁ Λουδοβίκος - Ναπολέων, ὁ πρόεδρος τῆς γαλλικῆς δημοκρατίας, ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίου ἐκπαιδεύσεως ὑπουργοῦ, ἀναλογιζόμενος, ὅτι κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος τοῦ Βόλτα ἡ στήλη ἐθεωρήθη ὡς τὸ θαυμασιώτερον ἐπιστημονικὸν ἐργαλεῖον, καὶ ἰδὼν ὅτι αὐτὴ ἔδωκεν εἰς μὲν τὴν θερμότητα τοὺς ἀνωτάτους βαθμοὺς, εἰς δὲ τὸ φῶς τὴν ἔντασιν, τὴν ὑπερβαίνουσαν πᾶν φῶς τεχνητὸν, εἰς δὲ τὰς χημικὰς τέχνας δύναμιν, χρήσιμον εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν πολυτίμων μετάλλων, εἰς δὲ τὴν φυσιολογίαν καὶ τὴν πρακτικὴν ἰατρικὴν μέσα, πρὸς θεραπείαν ὠφέλιμα, παρατηρήσας δὲ, ὅτι ἐξ αὐτῆς ἐγεννήθη ὁ ἠλεκτρικὸς τηλέγραφος, καὶ ὅτι κατέστη αὕτη καὶ τείνει νὰ κατασταθῇ, ὡς ὁ αὐτοκράτωρ προεῖδε, τὸ ἰσχυρότερον βιομηχανικὸν ἐλατήριον, καὶ λαβὼν ὑπ' ὄψιν, ὅτι συμφέρει τὰ λέγιστα νὰ προσκληθῶσιν εἰς συναγωνισμὸν ὅλων τῶν

ἐθνῶν οἱ σοφοί, πρὸς ἀνεύρεσιν τῶν χρησιμωτέρων ἐφαρμογῶν τῆς βολταϊκῆς στήλης, διατάσσω τάδε·

α Ἄρθρον 1. Πεντήκοντα χιλιάδων φράγκων ἀμοιβὴ προσδιορίζεται δι' ὅν τινα μετ' οἰκονομίας δυνηθῇ νὰ ἐφαρμόσῃ τὴν βολταϊκὴν στήλην, εἴτε εἰς τὴν βιομηχανίαν, ὡς θερμότητος πηγήν, εἴτε πρὸς φωτισμόν, εἴτε εἰς τὰς τέχνας τὰς χημικάς, εἴτε εἰς τὴν μηχανικὴν, εἴτε εἰς τὴν ἰατρικὴν τὴν πρακτικήν.

« Ἄρθρον 2. Εἰς τὸν συναγωνισμὸν αὐτὸν προσκαλοῦνται ὅλων τῶν ἐθνῶν οἱ σοφοί.

« Ἄρθρον 3. Δίδεται προθεσμία ἐνιαυτῶν πέντε.

« Ἄρθρον 4. Θέλει ἐν δέοντι διορισθῇ ἐπιτροπὴ, πρὸς ἐξέτασιν τῶν ἀνακαλύψεων τῶν συναγωνισθησομένων, καὶ πρὸς βράβευσιν τοῦ νικητοῦ.

» Ἐκ τῶν ἀνακτόρων τοῦ Κεραμεικοῦ.

» Τὴν 23. Φεβρουαρίου 1852.

» *Λουδοβίκος Ναπολέων.*

» Ὁ ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίου ἐκπαιδεύσεως ὑπουργὸς

» Χ. Φορτούλ. «

ἐκ τῆς ἐφημερίδος
Ὁ Φίλος τοῦ Λαοῦ

ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΑΝΘΟΔΕΣΜΗΣ.

(Ἴδε Φυλλάδιον ΜΓ'.)

Ἀριθμ. 5.

ΕΝΘΥΜΗΣΙΣ.

Μόνος, πλὴν δὲν εἶμαι μόνος·
εἰς τὸ βάθος τῆς ψυχῆς
σύντροφός μου εἶν' ὁ πόνος
ἄγρυπνος καὶ συνεχής.

—o—

Ὅταν ἐστεμμένος ῥόδα
μέσος μὲ χαιρετᾷ,
βλέπω τὸν χρυσοῦν σου πόδα
εἰς τὰ ῥόδα νὰ πετᾷ.

—o—

Εἰς τοῦ ῥύακος τὸ ῥεῦμα
ὅταν χύνηται ψυχρὸν,
λάμπει τὸ γλυκύ σου νεῦμα
καὶ τὸ μέτωπον τ' ὠχρόν.

—o—

Εἰς τὴν αὔραν, ἥτις πνέει
ὡς στενάζουσα ψυχὴ,
εἰς τὸν φλοῖσβον, ὅστις κλαίει,
ἡ φωνή σου ἀντηχεῖ.

—o—

Ὅταν ἔνδακρυ τὸ βλέμμα
στρέφω πρὸς τὸν οὐρανὸν,
ἐκεῖ φαίνεσαι, καὶ στέμμα
φορεῖς ἄστρων φαεινῶν.

—o—

Ὅταν δὲ, φυγὰς τοῦ κόσμου,
καταβῶ εἰς ἐμαυτὸν,
μένω ἄψυχος, ἐντός μου
σὲ, σὲ μόνην, ἀπαντῶν.

—o—

Οὕτω τὴν ζωὴν ὡς τέλος
θερὰ φέρ' ὀδυνηρὰν,
ὡς ἡ ἔλαφος τὸ βέλος
περιφέρ' εἰς τὴν πλευράν.

—o—

ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΟΣ.

Εἰς Πανδώρας Φυλλάδ. ΜΗ'. σελ. 1162 ἀντὶ Μουσικῆς ἀνθοδέσμης ἀρ. 3. γρ. ἀριθ. 4.

ΝΕΑ
ΠΑΝΔΩΡΑ.
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
Ἐκδιδόμενον δὶς τοῦ μηνός.

—o—

ΤΙΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ.

Ἐν Ἑλλάδι, δρ. 16. ἐλευθέρα ταχυδρομικῶν.
Ἐν Τουρκίᾳ, δρ. 20. ὁμ.
Ἐν Δακίᾳ, δίστηλα 3 ½. ὁμ.
Ἐν Ῥωσσίᾳ, ῥούβλ. ἀργ. 7. ὁμ.
Ἐν τῇ Ἰονίῳ Πολιτείᾳ, δίστ. 3. ὁμ.
Ἀλλαχοῦ τῆς Εὐρώπης φρ. 18.

—o—

ΑΘΗΝΗΣΙ,
Τυπογραφεῖον τῆς Νέας Πανδώρας.
1852.